

ŽELEZAR

Jesenice, 11. decembra 1986

številka 49 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Cvetka Martinič, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserović in Diana Huseinbašić. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19 in 26-20, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Referendum v DS KO-FI in volitve samoupravnih organov novoustanovljenih TOZD

V ponedeljek, 8. decembra, je del delavcev delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve na referendumu sprejel svoj STATUT in se tako pridružil ostalim TOZD v Železarni, ki so to pravico oz. nalogo izvedle v septembru letos.

Tako smo v Železarni zaključili prvi del »Organizacijskih sprememb« saj so vse TOZD sprejele tiste akte, ki so potrebni za vpis organizacij združenega dela in drugih družbenih pravnih oseb v sodni register.

Se v tem mesecu bomo v Železarni nadaljevali z ostalimi pripravami oz. nalogami, pri čemer je izrednega pomena IZVEDBA VOLITEV KANDIDATOV ZA SAMOUPRAVNE ORGANE TOZD (delavskih svetov in odbora samoupravne delavske kontrole).

Volitve bomo opravili 16. DECEMBRA v vseh TOZD in delu delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve, ki se je organiziral v TOZD Komerciala.

Rezultati glasovanja so bili naslednji:

Od 162 volilnih upravičencev se je glasovanja udeležilo 135 ali 83,3 %, ZA predlog STATUTA je glasovalo 111 ali 68,8 %, proti predlogu pa je bilo 22 ali 13,5 % volilnih upravičencev.

Na podlagi Zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in imenovanju poslovnih organov v OZD (Uradni list SRS 23/77) ter določil Statutov TOZD v okviru DO Železarne Jesenice so delavski sveti sedanjih TOZD na svojih sejah v novembru

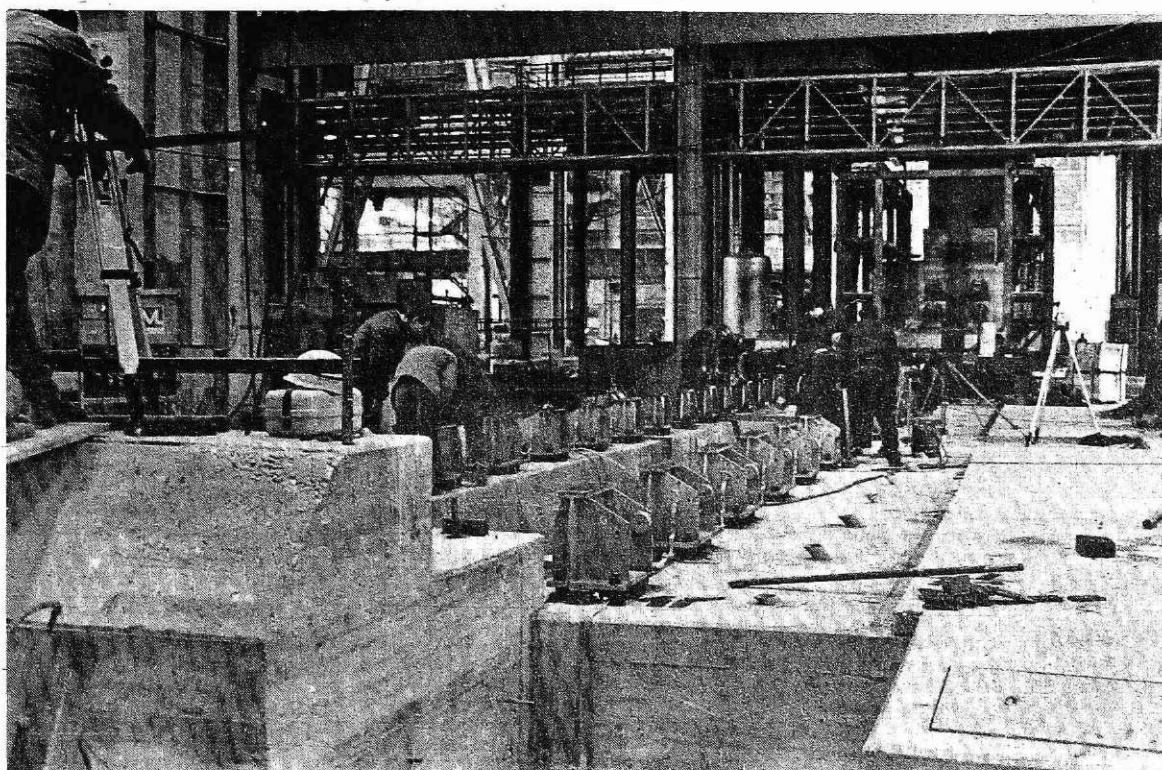
RAZPISALI VOLITVE ČLANOV SAMOUPRAVNIH ORGANOV TOZD

Volitve bodo v TOREK, 16. DECEMBRA, od 5. do 17. ure v vseh TOZD in v delu delovne skupnosti KO — FI, ki se je organiziral v TOZD Komerciala.

Volitve bodo vodile volilne komisije obstoječih TOZD, na volilnih mestih po volilnih odborih.

Glasovanje bo izvedeno z eno glasovnico, tako za člane delavskih svetov kot za člane odbora samoupravne delavske kontrole.

VOLILNA KOMISIJA
ŽELEZARNE JESENICE

Kontiliv jeklarne 2 (foto: I. Kučina)

Osebni dohodek za november

Trdno določeni dnevi izhajanja Železarja ne dopuščajo, da bi bila objavljena pravočasna in popolna informacija o višini osebnega dohodka za november. V tej številki lahko zapišemo le nekaj približnih ocen, ob izidu naslednje številke pa bo najbrž že precejšen delež našega osebnega dohodka dobil nove lastnike, zato bo takrat informacija že prepozna.

Standardna značilnost novembrskih osebnih dohodkov je plačilo praznika. Tudi širša javnost je bila obveščena, da so letos ob prazniku republike stroji in agregati le malo časa molčali. Za delavce, ki so delali ob praznikih, bo osebni dohodek znatno ugodnejši. To bo prispevalo tudi k 2 do 3 % večjemu osebnemu dohodku za celotno delovno organizacijo.

Načrt proizvodnje za november je bil za malenkost zgrešen. V krajšem mesecu nismo uspeli izdelati in prodati tolikšne proizvodnje kot v rekordnem oktobru. Uspelo pa nam je zadržati isto raven izvoza. Delež osebnega dohodka na račun premije so zato v večini temeljnih organizacij nekaj manjši kot v oktobru, manjša pa je tudi stimulacija za doseganje cilja poslovanja, čeprav je bil cilj izvoza močno presežen.

Podobno kot v oktobru je proizvodni proces zahteval angažiranje delavcev izven rednega delovnega časa. Večje število nadur so opravili zlasti v Remontnih in Strojnih delavnicah, da bi proizvodne naprave vzdrževali v čimvišji stopnji pripravljenosti. Nekaterim delavcem bodo priznane nagrade za zavzeto delo pri

uresničevanju ukrepov v zadnjem četrtletju. Velik obseg dela je bil tudi ta mesec opravljen v obliki dodatnega delovnega razmerja do 1/3 delovnega časa. Vse to prispeva k ugodnejši višini osebnega dohodka za november.

Največ pa bo k večjim osebnim dohodkom prispevalo prevrednotenje velikega števila del in nalog.

Glede na številne pripombe ob prevrednotenju so odgovorni predstavniki družbenopolitičnih organizacij zahtevali, da se o tem objavi izvirnejše pojasnilo.

Aktivnost, ki se je začela na osnovi zahtev delavskega sveta Železarne (28. maj 1986), je bila usmerjena v spremembo vrednotenja najbolj kritičnih del in nalog. Odmev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih pa je nakazal, da je kritičnost možno odpraviti le na ta način, da se na določenih strokovnih podlagah in s primerjanjem temeljito proučijo in dopolnijo sedanja razmerja v vrednotenju dela. Delavski svet je na seji 22. oktobra sprejel odločitev, da se vsa prevrednotenja opravijo v okviru veljavnega samoupravnega sporazuma, tako da ostane nespremenjeno število razredov vrednotenja

in razpon med njimi. Uresničiti je bilo treba tudi usmeritev, da se najnižje vrednotenim delom omogoča višji start v osebnem dohodku.

Na osnovi sklepov delavskega sveta in določil samoupravnega sporazuma je komisija za vrednotenje pri prevrednotenju upoštevala ugotovljeno zahtevnost del in jih med sabo primerjala. Delo je bilo opravljeno v prvi polovici novembra. Ker imamo v okviru družbenih usmeritev in sporazumevanja v SOZD Slovenske železarne glede na dosežene rezultate možnost izplačila večjih osebnih dohodkov za november, je bila na vseh delavskih svetih sprejeta odločitev, da se prevrednotenja uveljavijo s 1. novembrom 1986.

Komisija za vrednotenje, delavski sveti, družbenopolitične organizacije in vsi odgovorni za nagrajevanje v Železarni se zavedamo možnosti napak, ki so bile storjene pri tem obsežnem delu, zato sprejeto vrednotenje

(Nadaljevanje na 3. strani)

Uspešna odprema

Po podatkih statistične službe smo do 8. decembra proizvedli 31.028 ton skupne proizvodnje, kar je 99,3 % družbenega plana, nekoliko nižji operativni program pa presegamo za 3,7 %. Planirano količino izpolnjujejo temeljne organizacije: Plavž, Livarna, Valjarna bluming-štekla, Valjarna žice, HV Bela, Profilarna in Elektrode.

V TOZD Plavž uspešno izpolnjujejo planirano količino, saj s 3881 tonami izdelanega grodlja presegajo operativni plan, ki je enak družbenemu planu, za 5,9 %.

V TOZD Jeklarne so v osmih dneh vili 9507 ton jekla, kar je 99,7 % operativnega programa. Pod planom so v elektro jeklarni, vzrok temu pa je daljši zastoj na lectromelt peči.

V petih odpremnih dneh smo kar uspešno odpremljali. Prodali smo 7040 ton končnih izdelkov in storitev ter tako izpolnili družbeni plan 100 %, nižji operativni program pa presegli za 4,2 %. Uspešna prodaja je v temeljnih organizacijah: Livarna, Valjarna debele pločevine, HV Bela, HV Jesenice, Žičarna, Profilarna in Vratni podboji.

Delo med prazniki potekalo normalno

Osnovna misel v razgovoru z Božidarjem Bartljem, podpredsednikom poslovnega odbora, o delu med prazniki je bila, da so delavci razumeli težak položaj naše železarne in brez pripomb ali nasprotovanj delali tudi ob prazničnih dneh.

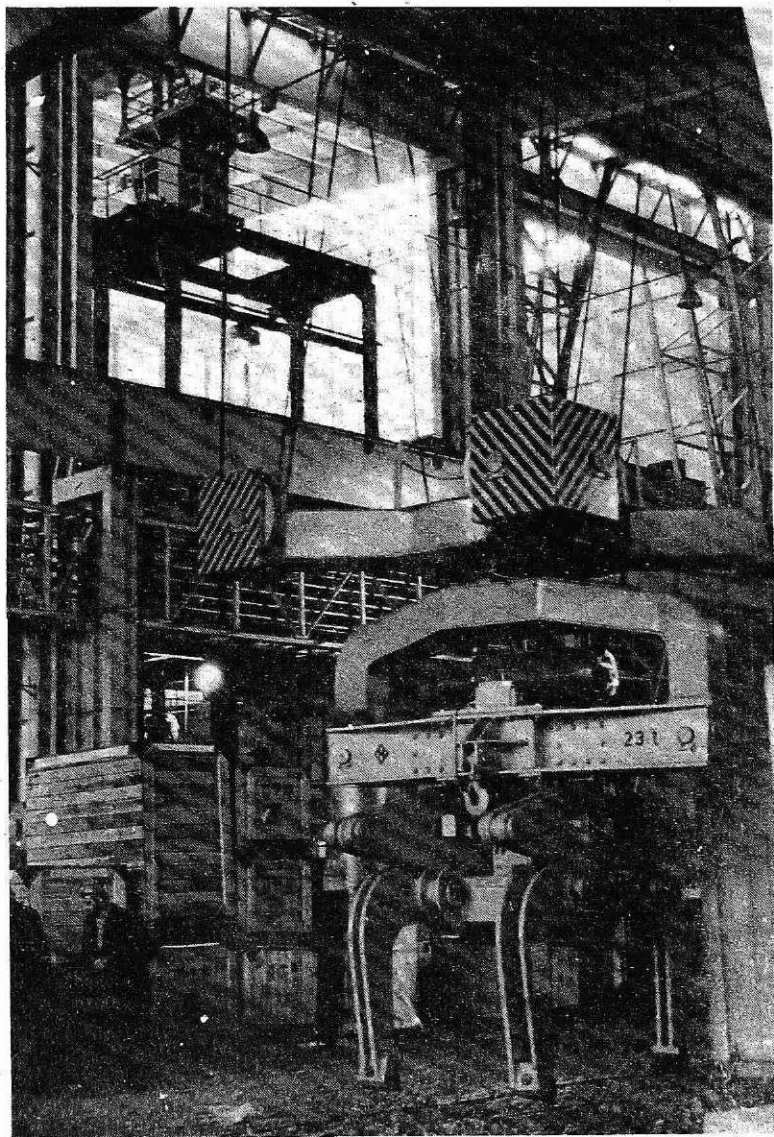
Tako so delavci temeljnih organizacij Plavž in Jeklarne vse dneve delali neprekinjeno, čeprav jim je tako primanjkuje delavcev. V obratih na Javorniku in Beli so delavci temeljne organizacije Energetika in sektorja novogradenj 29. novembra naredili prikllope za električno in plinsko energijo, zato je Valjarna bluming štekla začela ponovno obratovati 29. novembra popoldne, nato pa je obratovala neprekinjeno. V Valjarni žice in profilov so bili zaradi velikih medfaznih zalog za potrebe drugih temeljnih organizacij 29. novembra prosti, 30. novembra jutraj pa so začeli zopet normalno delati.

Delavci ostalih temeljnih organizacij so začeli delati prvega decembra, predvsem tam, kjer so ozka grla

in pri odpremi izdelkov. Tudi delavci TOZD Vzdrževanje, Remontne delavnice, Transport in Družbena prehrana so na svoj način prispevali, da je delo nemoteno potekalo.

Delo prvega decembra je zelo dobra osnova za doseganje proizvodnih ciljev v zadnjem mesecu letošnjega leta, še posebno pomembno pa je, če upoštevamo, da bodo pri izvozu naših izdelkov možnosti odpreme omejene, ker posamezni kupci v zadnjih desetih dnevih tega meseca ne bodo sprejemali naših izdelkov. Z dobro odpremo in delom na začetku meseca torej omogočamo hitrejšo terminsko izpolnjevanje naših izvoznih obveznosti, s tem pa tudi boljšo osnovo za dober začetek novega leta.

Lilijana Kos

Jeklarne 2 (foto: I. Kučina)

Organiziranost sindikata v novih TOZD in delovni skupnosti

Zaradi sprejetih sprememb v samoupravni organiziranosti Železarne Jesenice 24. septembra letos na referendumu je potrebno preveriti in prilagoditi sedanjo organiziranost sindikata in se dogovoriti, kako naprej. Naše osnovno izhodišče je, da mora sindikat tudi v novih šestih temeljnih organizacijah in eni delovni skupnosti imeti tako mesto in organizacijo, v kateri bo najlažje in najučinkoviteje uresničeval svojo ustavno vlogo in naloge, ki izhajajo iz STATUTA Zveze sindikatov Slovenije in Jugoslavije.

Sklepi posveta predsednikov OO sindikata

Na osnovi temeljitih preverjanj in ocen sedanje organiziranosti sindikata v Železarni smo na posvetih s predsedniki vseh osnovnih organizacij oblikovali naslednje sklepe:

1. Ocenjujemo, da je obstoječa organiziranost sindikata, ki smo jo preverjali v razmerah sedanje samoupravne organiziranosti, gledano v celoti, zadovoljiva. Pozitivno lahko ocenimo delo vseh osnovnih organizacij sindikata, še posebno pa lahko pohvalimo izvršne odbore in komisije, ki so nosili težo naših aktivnosti, dogovarjanj in usklajevanj v TOZD kot tudi na nivoju delovne organizacije.

2. Manj uspešni smo pri aktivnem delovanju s članstvom sindikalne organizacije. Tu smo se v glavnem zadovoljevali s povezovanjem v naših samoupravnih delovnih skupinah oziroma sindikalnih skupinah in letnih konferencah oziroma občnih zbiorih, ki jih sklicujemo po delegatskem principu.

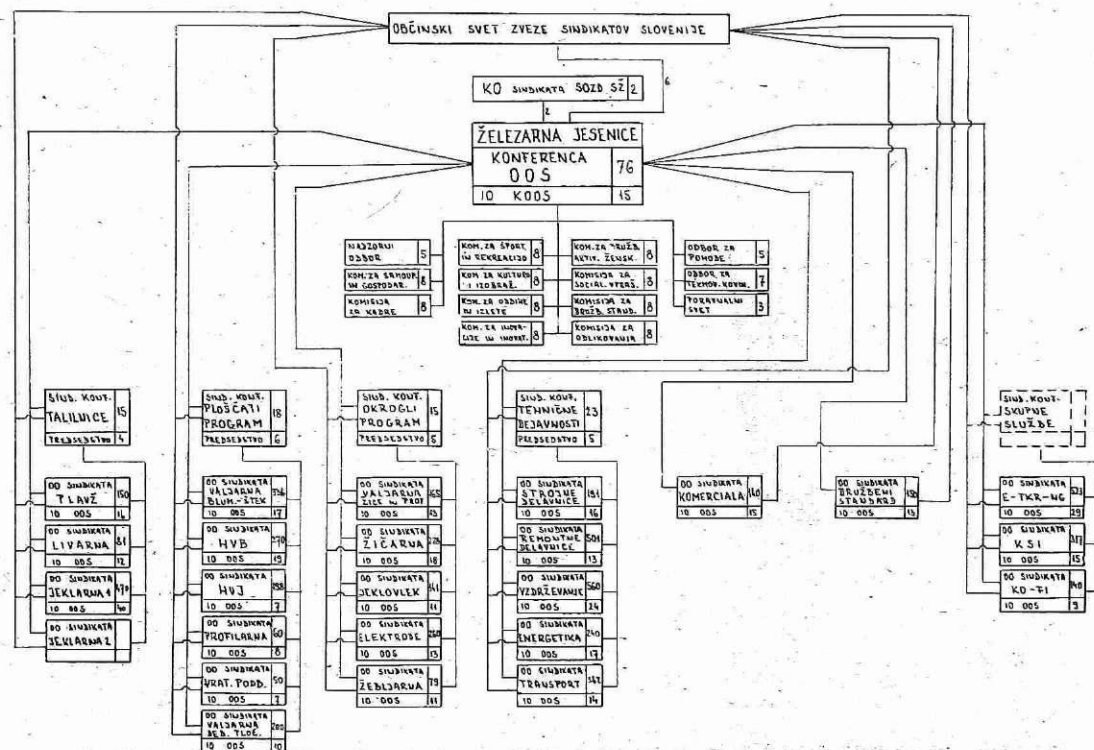
Manj pa je aktivnosti s članstvom osnovnih organizacij, ki so v glavnem razmeroma velike, lokacijsko razdrobljene in vpete v večimensko delo, kar ne daje veliko možnosti za skupno sestajanje. Kljub temu pa se samoupravne delovne skupine občasno sestajajo tudi na večjih delnih zbiorih, še posebno takrat, kadar gre za strokovne razlage in usklajevanje stališč pred pomembnimi odločitvami.

3. Dosedanji način dela in organizacija sindikata sta se dobro uveljavila v naši praksi, člani sprejemajo tako obliko dela, odgovorni delavci izvršnih odborov in komisij pa so na svojih področjih razvili učinkovite metode dela, s katerimi uspešno obvladujejo vedno zahtevnejšo problematiko.

4. Glede na dosežene rezultate ocenjujemo, da je tudi v bodoče potrebno zadržati organizacijo sindikata na tem nivoju, zato osnovnih organizacij ni potrebno spreminjati. Take kot so, se skladno s STATUTOM povezujejo znotraj novih temeljnih organizacij oz. delovne skupnosti v **SINDIKALNO KONFERENCO**; na ravni Železarne pa se osnovne organizacije povezujejo tako kot doslej v **KONFERENCO OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA**. Posebna pozornost pa naj velja iskanju učinkovitejših metod povezovanja članstva, usklajevanju interesov na ravni novih TOZD oziroma delovne skupnosti ter na nivoju DO.

Predlog bodoče organiziranosti sindikata

1. Nivo izmene, oddelka ali delavnice

Na tem nivoju ostane organizacijska povezanost taka kot doslej. Vsaka osnovna organizacija sindikata po delegatskem principu tvori **KONFERENCO OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA**. Ta ima svoj izvršni odbor, odbore in komisije, s katerimi se pokrivajo določena področja dejavnosti.

5. **Občina Jesenice**
Tudi tu ni sprememb. Vsaka osnovna organizacija se povezuje tudi z občinsko organizacijo.

Potrebne spremembe so torej samo na ravni novih TOZD in delovne skupnosti kot je navedeno v 3. točki.

Naloge v zvezi s spremembami

Na nivojih novih TOZD in delovne skupnosti, je potrebno organizirati **SINDIKALNO KONFERENCO**. Sindikalna konferenca predstavlja OO sindikata pri sprejemanju samoupravnih odločitev ter usklajuje in uveljavlja druge skupne interese delavcev.

Predlagamo naslednji delegatski princip: **do 100 članov — 2 delegata, za vsakih naslednjih 100 članov pa še po enega delegata.**

Sindikalna konferenca iz svojih članov izvoli predsedstvo, ki ima najmanj toliko članov, kolikor OO sindikata je vključenih v sindikalno konferenco TOZD ali delovne skupnosti.

Izmed članov predsedstva sindikalna konferenca izvoli predsednika, namestnika in tajnika.

1. TOZD TALILNICE	stalež	sindikalna konf.	predsedstvo
OOS Plavž	191 (150)	3	1
OOS Jeklarna I.	668 (470)	7	1
OOS Jeklarna II.	(237)	3	1
OOS Livarna	81	2	1
	1177	15	4

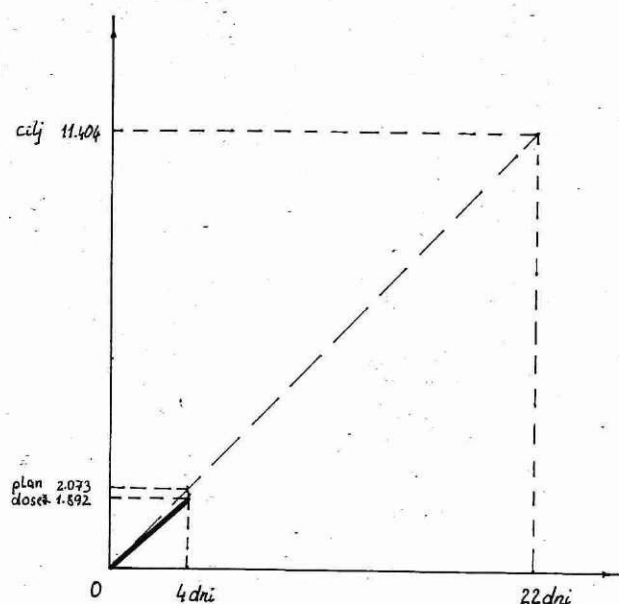
OPOMBA: V novem obratu JEKLARNA 2 se ustanovi OOS Jeklarna 2. Predlaga se na letni konferenci Jeklarn 1. Izvoli se: 15-članski izvršni odbor in 3-članski nadzorni odbor, 3 delegate v sindikalno konferenco in 2 delegata v konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice.

Kandidate pripravi izvršni odbor OOS Jeklarna 1. Po uskladitvi na SDS kandidate izvolijo na letni konferenci Jeklarn 1.

2. TOZD PLOŠČATI PROGRAM	stalež	sindikalna konf.	predsedstvo
OOS Valj. bl. št.	336	4	1
OOS Valj. deb. pl.	200	3	1
OOS Hl. valj. Bela	270	4	1
OOS Hl. valj. Jes.	198	3	1
OOS Profilarna	60	2	1
OOS Vratni podb.	50	2	1
	1114	18	6

3. TOZD OKROGLI PROGRAM	stalež	sindikalna konf.	predsedstvo
OOS Valj. žice in profil.	165	3	1
OOS Jeklovlek	141	2	1
OOS Žičarna	228	3	1
OOS Elektrode	260	5	1
OOS Željarna	79	2	1
	873	15	5

doseganje skupnega cilja poslovanja

V štirih odpremnih dneh decembra smo od načrtovanih 2073 mio din fakturirane realizacije dosegli 1892 mio din, kar je 91 %.

4. TOZD TEHNIČNE DEJAVNOSTI	stalež	sindikalna konf.	predsedstvo
OOS Strojne del.	291	4	1
OOS Remontne del.	501	6	1
OOS Vzdrževanje	560	5	1
OOS Energetika	240	4	1
OOS Transport	362	4	1
	1954	23	5

5. TOZD KOMERCIALA (140)

V tej novo oblikovani temeljni organizaciji je potrebno ustanoviti osnovno organizacijo sindikata in izvoliti 9- do 15-članski izvršni odbor, 3-članski nadzorni odbor in po potrebi še druge odbore in komisije.

Za sodelovanje na ravni DO predlagati dva delegata za konferenco OO sindikata ŽJ.

Po sprejetju STATUTA Komerciale 8. decembra 1986 se bo najprej konstituirala temeljna organizacija, po tem je potrebno evidentirati kandidate za sindikalno organizacijo, sklicati ustanovni občni zbor, izpeljati volitve in sprejeti program za leto 1987.

6. TOZD DRUŽBENI STANDARD (150)

Osnovna organizacija sindikata ostane taka kot doslej. Volitve niso potrebne, razen če gre za nadomestne volitve. Z vključevanjem dejavnosti družbenega standarda se bodo v to osnovno organizacijo vključevali tudi novi delavci.

7. DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB (980)

V skladu s predlogom samoupravne organiziranosti Železarne naj bi delavci temeljnih organizacij ustanovili eno delovno skupnost skupnih služb. Ker gre za razmeroma veliko organizacijsko enoto z okoli 1000 delavcev, ki so organizacijsko in lokacijsko povezani v več dejavnosti, je potrebno razmisliti o oblikovanju dveh ali več osnovnih organizacij sindikata, tako kot je to v temeljnih organizacijah.

Za obdobje do konstituiranja nove delovne skupnosti predlagamo, da zadržimo sedanje tri osnovne organizacije sindikata v obstoječih treh delovnih skupnostih.

Opomba: Delavci FRS prilagodijo izvršni odbor novemu številu članov. Predlagamo 9-članski izvršni odbor, 3-članski nadzorni odbor in po potrebi še druge komisije. Navedene spremembe in dopolnitve je potrebno izpeljati na letni konferenci.

Predsednik IO konference:
Edo Kavčič

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Energetika in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

objavljamo

prosta dela in naloge

1. varilec specialist šifra 3244, D - 4, 1 oseba
2. pomočnik strojnika TBV šifra 3233, D - 3, 2 osebi
3. strojnik kotlovskih naprav 3 osebe

Pogoji:

- 1) dokončana poklicna šola — varilec, tri leta delovnih izkušenj pri varenju visokotlačnih vodov in posod
- 2) dokončana šola kovinarske stroke
- 3) dokončana poklicna šola kovinarske stroke, uspešno opravljen preizkus znanja za strojnika kotlovskih naprav.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Energetika«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Hladna valjarna Bela, z dne 4. decembra 1986 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

objavljamo

proste delovne naloge

1. brusilec trakov 4235 D - 4 11 kat. 2 osebi

Pogoji:

- a) delovodska šola metalurške ali strojne smeri in tri leta delovnih izkušenj
- b) poklicna šola metalurške ali strojne smeri in pet let delovnih izkušenj.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh na kadrovski sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD HVB«.

Osební dohodek za november

(Nadaljevanje s 1. strani)

nje ne moremo jemati kot dokončno. Delavski sveti so oblikovali pripombe tako, da bo naslednja faza usklajevanja na vrsti že ta mesec, napake pa bodo popravljene tako, da bo veljavnost prevrednotenja tudi za te naloge od 1. novembra 1986. Vsekakor pa bo ostala možnost popravkov tudi v naslednjem obdobju, zlasti za primere oblikovanja novih nalog ob reorganizacijah ali uvajanja novih tehnoloških procesov. V sedanjí fazi prevrednotenja smo dolžni omeniti tudi nekatere najpomembnejše značilnosti, ki se odražajo v naslednjih ugotovitvah:

— Ni slučaj, da so v tej akciji prevrednotenja pridobili največ delavci v najtežjih pogojih dela, kjer je pomankanje delavcev največje (Jeklarna, Valjarna bluming stekel).

— Prav tako je bilo pričakovati, da bodo več kot ostale naloge pridobile na vrednosti tiste, ki jih opravljajo večji del delavke in smo zanje doslej namenili najmanjši kos kruha (tekačice, čistilke, večina del v TOZD Družbena prehrana in TOZD Elektrode).

— Pri vrednotenju strokovnega in vodstvenega dela pričakovanja niso v celoti uresničena. Združevanje in drugačne kombinacije nalog morajo tudi na tem področju ustvariti možnost za pridobitev večjih osebnih dohodkov.

To velja zlasti za tiste delavce, ki so pripravljali svoje znanje izpopolnjevati in ga intenzivno uporabljati za napredek in razvoj Železarn. Vidnejši napredek na področju strokovnih in vodstvenih del so dosegla le najbolj izpostavljeni razvojno-rizikovalna dela in naloge predsednika poslovnega odbora, ki vodi tretjo največjo delovno organizacijo v Sloveniji, njegov osebni dohodek pa še zdaleč ni odražal zahtevnosti in odgovornosti njegovega dela.

Ne glede na napredovanje določenih del in nalog v lestvici kategorij vrednotenja pa bodo vsi delavci prejeli za november večji osebni dohodek kot za oktober, če niso bili rezultati dela slabši kot v predhodnem mesecu. To je posledica različnih razponov med kategorijami vrednotenja. Med najnižjimi kategorijami je razlika 7 %, med ostalimi pa je razlika manjša. Ker je startna kategorija po opravljenih prevrednotenjih znatno višja (dosedanja kategorija pet) in se razpon računa na višjo os-

no, je vrednost vseh kategorij višja kot sedaj, z izjemo startne kategorije in dosedanja 28 kategorija vrednotenja. Ker pa na teh dveh ka-

tegorijah ni primera nalog, ki ne bi napredovale v višji razred, je torej osnova osebnega dohodka vsakega delavca večja, kot je bila v oktobru.

Do 1. 11. 1986			Od 1. 11. 1986 dalje			
Kateg.	btto din na uro	Indeks 1 ± = 100	Kateg.	btto din na uro	Indeks 5 = 100	razlika v %
1	271	100				
2	290	107				
3	308	114				
4	328	121				
5	350	129	5	350	100	0
6	364	134	6	375	107	3
7	389	144	7	399	114	3
8	407	150	8	424	121	4
9	425	157	9	448	128	5
10	447	165	10	473	135	6
11	470	173	11	497	142	6
12	492	182	12	525	150	7
13	520	192	13	550	157	6
14	547	202	14	578	165	6
15	576	213	15	609	174	6
16	601	222	16	637	182	6
17	639	236	17	672	192	5
18	678	250	18	707	202	6
19	716	264	19	742	212	4
20	755	279	20	777	222	3
21	793	293	21	826	236	4
22	833	307	22	875	250	5
23	870	321	23	924	264	6
24	910	336	24	977	279	7
25	948	350	25	1026	293	8
26	987	364	26	1075	307	9
27	1048	387	27	1124	321	7
28	1243	459	28	1176	336	-5
			29	1225	350	—
			30	1274	364	—
			31	1351	386	—
			32	1603	458	—

Preglednica uporabljenih kategorij do 1. 11. 1986 in po 1. 11. 1986 potrjuje, da so razponi vrednosti kategorij do najenostavnjšega dela ostali isti. Nova lestvica je oblikovana natančno po sporazumu, vrednosti do 1. novembra 1986 pa zaradi zaokroževanj v devetih letih uporabe odstopajo za odstotek ali največ dva od sporazumskih razmerij.

Vrednost osnove je tako, kot je že bilo poudarjeno, za vse razrede zahtevnosti višja kot pred novembrom, razen za izhodiščno kategorijo 5, kjer je osnova nespremenjena, vendar na to kategorijo ni razvrščeno nobeno delo ali naloga, ki bi bilo tudi pred tem na 5. kategoriji. Tudi na kategoriji 28 ne bo nihče prejel manjšega osebnega dohodka, ker s to kategorijo v novi razporeditvi trenutno ni ocenjeno nobeno delo v Železarni.

Marsikoga pa bo motilo, da je njegova konkretna razporeditev relativno manj ugodna kot pred spremembo. Žal je tako, da je osebni dohodek v preteklih letih realno krepko padel. To so najbolj kruto občutili delavci z najnižjimi osebnimi dohodki. Ukrep prekategorizacije jim bo omogočil, da se bodo lahko dostojneje preživljali. Naloga organizatorjev pa je, da bodo ti sodelavci čimbolj racionalno zaposleni in bo njihovo delo čimbolj kvalitetno opravljeno.

Zaradi prevrednotenja bo osebni dohodek za 11 do 12 % večji, kot je bil v oktobru. Ker tudi drugi pokazatelji kažejo na večji osebni dohodek, bo skupno izplačilo še za kakšen odstotek višje. Kot smo že omenili, bo poleg vrednotenja pomemben element povečanja zlasti praznik za tiste delavce, ki so v teh dneh delali. Oddelek za nagraj.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 15. DO 21. DECEMBRA

15. decembra, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a, ☎ 89-040.
 16. decembra, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, ☎ 81-727.
 17. decembra, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, ☎ 88-012.
 18. decembra, Miloš PIŠČANEC, vodja OPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
 19. decembra, Janko PERNE, vodja inv. razvoja, Jesenice, Titova 20, ☎ 81 04.
 20. decembra, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica 12.
 21. decembra, Boris PESJAK, vodja FRS, Žirovnica, Breg 154, ☎ 80-231.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 15. 12.	Brane Cepič	Borut Cegnar
Torek — 16. 12.	Franci Nečimer	Branko Gerčar
Sreda — 17. 12.	Janko Cerkovnik	Franc Arnez
Četrtek — 18. 12.	Vlado Repe	Karel Koblar
Petek — 19. 12.	Marjan Robič	Alojz Slivnik
Sobota — 20. 12.	Matjaž Kelvišar	Dušan Bak
Nedelja — 21. 12.	Jože Zidar	Anton Kavčič

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 15. do 20. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
 DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.
 POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
 V soboto, 20. decembra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
 ZOBNE AMBULANTE:
 DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.
 Za borce od 7. do 8. ure.
 III. zobna ambulanta — dr. stom. Bela Gazafi.
 Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.
 POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
 V soboto, 20. decembra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

DEŽURNI V VATROSTALNI

13. in 14. decembra, Borut VEBER, Jesenice, Cesta revolucije 11, ☎ v službi 83-281.
 Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Transprt in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

objavljamo

prosta dela in naloge
 II. voznik kamiona, šifra 9713, D - 3, 1 oseba

POGOJI:

- vozniki izpit B,C in E kategorije
- uspešno zaključena šola za poklicne voznike
- eno leto delovnih izkušenj

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarn Jesenice, z oznako »za TOZD Transport«.

Obvestilo

V začetku tega tedna se je v Obratni ambulanti Železarn oglasilo večje število delavcev zaradi bolezenskih znakov, ki nam govorijo o pojavu gripe ali njej podobnih obolenj.

Da bi preprečili masovnejše obolenje in izostajanje z dela, obveščamo vse delavce Železarn Jesenice, da v primeru blažjih bolezenskih znakov (slabo počutje, nekoliko večja temperatura, nahod ipd.) poiščejo prvo pomoč na rešilnih postajah, kjer imamo dovolj C vitamina in praškov proti gripi. Priporočljivo je tudi uživanje čaja, limone, pomaranč in drugega sadja.

V primeru, da se zdravstveno stanje po treh dneh ne izboljša, pa se oglašite pri svojem zdravniku.

Najboljša doslej poznana zaščita proti gripi je še vedno cepljenje.

Plan kadrov ni spisek želja

V srednjeročnem planu kadrov smo zapisali, da smo se ob uvedbi tehnološko zahtevnejše proizvodnje odločili tudi za prestrukturiranje izobrazbe in kvalifikacijske strukture kadrov v korist večje strokovnosti in znanja. Pri tem se bo delež kadra z visoko izobrazbo povečal za 0,5 odstotka, z višjo za 0,7 odstotka, s srednjo izobrazbo za 15,8 odstotka in kadra s poklicno šolo za 25,8 odstotka. Delež ostalega kadra pa se bo z 51,7 odstotka znižal na 8,9 odstotka.

Ker je načrtovana prestrukturiranost zelo ambiciozna, se je pojavilo mnenje, da je to le spisek naših želja in da srednjeročni plan kadrov nima nobene stvarne podlage. Ali je to res, nam je razložil vodja kadrovskega sektorja Joža Kobentar.

»Srednjeročni plan kadrov ni spisek želja, saj kadre načrtujemo skladno s kadrovsko politiko na podlagi ustreznih informacij in analiz o vrsti in kvalifikaciji potrebnih kadrov. Planiranje kadrov zajema napoved stanja, torej verjetno in možno stanje.

Načrtovane cilje bomo dosegli s pospešenim štipendiranjem, kar že izvajamo, in s pridobivanjem kadra iz vrst priseljencev in tistih, ki se sedaj vozijo na delo drugam. Glede na zahteve naše proizvodnje po vedno večji kvaliteti bomo kadre prestrukturirali v skladu z zakonom o delovnih razmerjih, kjer je opredeljeno napredovanje na delovnem mestu z delom pridobljenimi delovnimi

zmožnostmi. Seveda bo potrebno pripraviti ustrezne izobraževalne programe ter delavce usposobiti v oddelku za usposabljanje odraslih v bivšem Železarskem izobraževalnem centru.

Načrtovana prestrukturiranost kadrov je tesno povezana z motivacijo delavcev za dodatno izobraževanje, zato bomo morali vpeljati takšno obliko strokovnega usposabljanja kot v Ravnah. Skratka, pogoja za napredovanje na delovnem mestu sta strokovno usposabljanje in delovna uspešnost.

Načrtovane cilje bomo dosegli tudi z odpravljanjem manj zahtevnih del, ki nam ne dajejo kvalitete in niso motivacijska. Tudi procesiranje, avtomatizacija in uporaba sodobne tehnologije bodo prispevali, da bo vedno manj rutinskega dela pri obdelavi informacij ter težkega in ponavljajočega se fizičnega dela. Tudi o tem, da bi delo pripeljali k delavcu, oziroma o finalizaciji naših izdelkov v drugih krajih, bi morali več razmišljati.

Zastavljene načrte (številke) nam lahko preprečijo spremembe zakona o delovnih razmerjih, ker se pojavljajo dvomi o z delom pridobljeni delovni zmožnosti. Ker je realizacija srednjeročnega načrta kadrov zelo odvisna od motivacije delavcev, bi si

morali bolj prizadevati, da delo postane zanimivo. To pomeni: primerno delo in urejeno delovno okolje ter boljši medsebojni odnosi.

Da bi dosegli zastavljene cilje, moramo izpolniti še nekaj predpogojev: bolj smelo je treba vključiti inventivno dejavnost in jo ustrezneje nagraditi; razširiti delo na projektni organizaciji in tako omogočiti strokovno delo strokovnjakov; na vseh ravneh in delovnih okoljih spodbujati stalno strokovno izpopolnjevanje in to tudi ustrezno nagraditi.

V Železarni smo rekli, da bomo bolj nagrajevali težko fizično delo in strokovno delo. Prvi del izpolnjujemo, pri boljšem nagrajevanju strokovnega dela pa se zatika, zato iz Železarn odhaja vedno več strokovnjakov.

Lilijana Kos

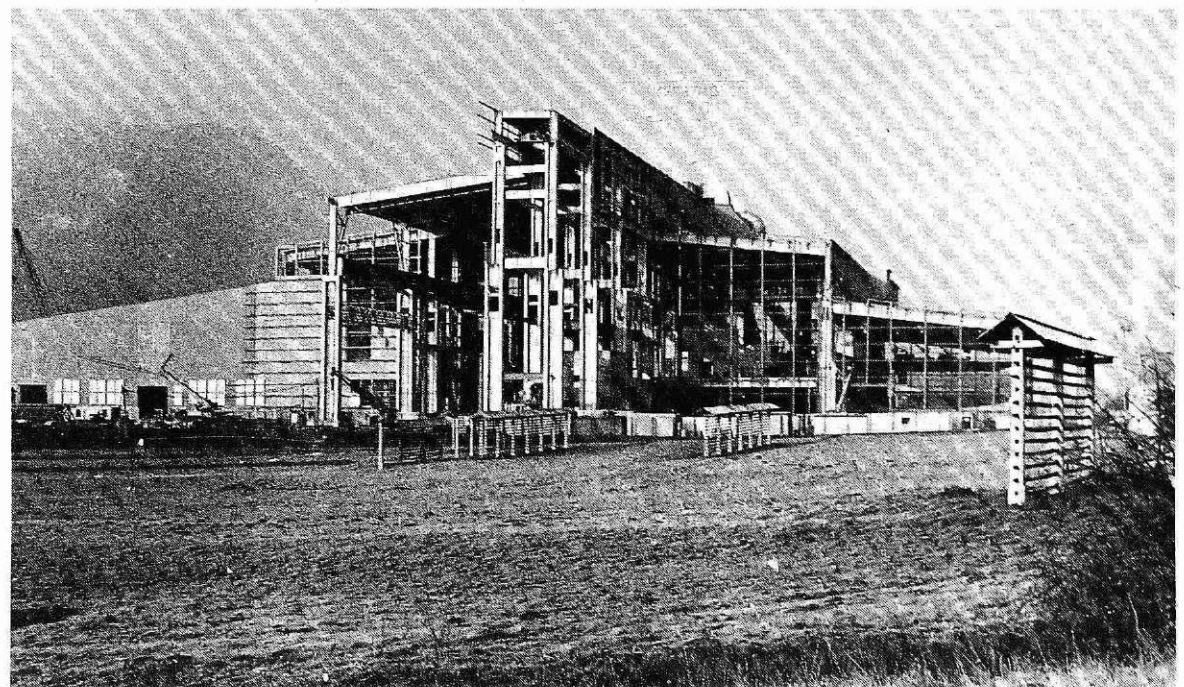

Upokoјenci TOZD Žebļarna!

IO OO sindikata TOZD Žebļarna Železarna Jesenice obvešča vse bivše sodelavce upokoјence, da organizira v petek, 19. decembra, ob 15. uri v hotelu Pošta na Jesenicah

občni zbor

Vabljeni!

Jeklarna 2 (foto: I. Kučina)

Odbori za gospodarstvo

TOZD Valjarna bluming štekel

Odbor za gospodarstvo v TOZD Valjarna bluming štekel je na 17. seji 27. novembra ugotovil, da so v TOZD v oktobru dobro delali (za planom je nekoliko zaostala le adjustaža bluminga). Zelo uspešna je bila tudi odprema. Količinski podatki žal niti v zapisniku niti v sklepkih niso omenjeni.

Operativni program za december, nekoliko zvišan, je odbor potrdil s pripombo, da pomanjkanje materiala za Bronx ne sme vplivati na osebni dohodek tam zaposlenih delavcev.

Pri obravnavanju »Analize zvišanja in znižanja za oktober« (zvišanja je bilo za 106.856.282,96 din) odbor poudarja, da je bilo bistveno manj zastojev. Obenem ocenjuje, da je to lep uspeh vzdrževalcev in valjavcev, ki so dokazali, da se da z dobrim delom vplivati na zastoj. Pohvalijo pa se lahko tudi s kampanjo potisne peči, za katero je v tem mesecu, kot pravijo, »značilna najnižja specifična poraba goriva doslej«.

Planinskemu društvu Jesenice je odbor kot pomoč pri izgradnji Erjav-

čeve koče podaril 3.000 kilogramov pločevine 3 x 1000 x 3000 Č 0361.

Potrdil je tudi odkup pisalnih miz Breda Tigeli in Janezu Kralju ter konferenčne mize, ki jo je kupila DPD Svoboda Javornik-Koroška Bela. Obenem je sklenil, da bo tudi v bodoče odločal o odkupih odpisanih osnovnih sredstev in ostalega materiala.

Potrdil je odkup materiala iz starega aneksa adjustaže bluminga, s tem, da imajo prednost delavci tega oddelka, nato delavci ostalih oddelkov in šele potem pridejo na vrsto drugi delavci železarne. Gre za 16 različnih vrst oken, dvanajst vrstnih podbojev, devet vratnih kril, štiri bojlerje (dva neuporabna), eno kadičko, pa tudi za več opeke in ploščice, za katere pa morajo še ugotoviti, če bodo uporabne.

Odbor je sklenil, naj se za adjustažo štekel Javornik spremeni normativ zaščitnih sredstev tako, da bi vsak delavec dobil po dve srajci letno ter da naj se v adjustaži bluminga uvede evidenco odvoza materiala v valjarno debele pločevine.

TOZD Valjarna žice in profilov

Odbor za gospodarstvo v TOZD Valjarna žice in profilov je na 15. seji 5. decembra potrdil operativni plan za december v višini 8770 ton (od tega 1870 ton gotove proizvodnje).

Ugotovil je, da je bilo v oktobru v TOZD opravljeno 267 ur nadurnega dela, v novembru pa 384 ur. Od 16 postavljenih ciljev je bilo v oktobru doseženo pet delovnih ciljev (izmena

Žvan trije, Udir nobeden, Knafelj in Galič pa po eden), v novembru pa šest delovnih ciljev (izmena Žvan, Udir in Galič po eden, izmena Knafelj pa tri).

Lovski družini Bled, ki namerava letos zaključiti izgradnjo gojitvenega objekta za varstvo divjadi na zemljišču, ki zajema tudi področje občine Jesenice, je podaril 1200 kilogramov odpadne žice.

TOZD Energetika

Odbor za gospodarstvo — TOZD Energetika je na 10. seji 11. novembra obravnaval tudi devetmesečno poslovno poročilo in srednjeročni plan TOZD Energetika in Železarne

Jesenice. K poslovnemu poročilu je imel pripombo, da se ni dovolj delalo na zmanjševanju zalog. Pri srednjeročnem planu pa sicer ugotavlja, da je v planu obdelano vprašanje pre-

skrbe z energijo, proizvodnja, prodaja, nabava, celotni prihodek in dohodek ter kadrovska usmeritev, da pa obenem ni nikjer omenjen tudi plan obnove ali zamenjave dotrajanih proizvodnih agregatov, s katerimi naj bi dosegli planirano proizvodnjo.

Delavskemu svetu je na predlog marketinga predlagal, naj potrdi nove prodajne cene za prostotoke in hladilno vodo ter nove prodajne cene tehničnih plinov in zraka na relaciji SZ ŽJ — Vodovod Jesenice.

Za elektromontne delavnice (TOZD Remontne delavnice), ki so prošile za soudeležbo TOZD Energetika pri nabavi avtomobila za vzdrževanje daljnovodov Železarne, je odobril prosta AZ sredstva iz konta 015-0/871-12 v višini 2.366.893 din.

Na izvajanje akcijskega programa v mesecih julij, avgust, september in oktober pa odbor ni imel pripomb.

TOZD Žičarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žičarna je na 19. seji 27. novembra potrdil operativni plan 3500 ton vlečne žice (enak je družbenemu). Predvidevajo, da jo bodo prodali 2800 ton, medtem ko so je za domačo predelavo namenili 700 ton. 200 ton VAC žice bodo prodali Poljakom.

V oktobru, ko so izdelali 3930 ton vlečne žice, so plan presegli za 8,3 %, pri znižanih stroških (za 9.557.029 din) ter pri povprečnem osebnem dohodku 149.767 din na delavca in pri prodajni ceni 537.590 din za tono.

Odbor je obravnaval tudi kvaliteto problematiko za oktober. Ugotovil je, da so v tem mesecu prejeli devet reklamacij (pet upravičenih, dve neupravičenih in eno opozorilno). Vrednost reklamiranega materiala glede na prodano vrednost je 3,30 %, v kumulativni pa 2,40 % (v letu 1985 3,42 %). Analiza napak je pokazala, da so največ reklamacij prejeli zaradi metalurških napak na patentirani žici (93,1 %) in neodgovarajočih mehanskih lastnosti palic Ø5,5 mm za Cimos (6,9 %).

Delavcem, ki so dodatno delali pri razkladanju koloti od 1. avgusta do 24. novembra, je odbor potrdil nagrade v skupni višini 23.838 din.

Skupščina SIS za požarno varnost

27. decembra bo poteklo deset let od ustanovitve SIS za varstvo pred požarom občine Jesenice. V tem obdobju so prav po zaslugi samoupravne organiziranosti požarnega varstva dosegli pomembne uspehe in napredek. S poročilom o tem se bodo seznanili delegati na drugi seji skupščine SIS za varstvo pred požarom v sredo, 17. decembra, ob 12. uri v spodnjih prostorih restavracije Železarne. Pred sejo skupščine se bodo sestali še delegati temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne na svoji konferenci, ki bo v petek, 12. decembra, ob 13. uri v sejni sobi samoupravljalcev. Gradivo so delegati prejeli pravočasno (v začetku decembra), tako da si bodo lahko pridobili mnenja in stališča svoje delegatske baze.

Rebalans finančnega načrta SIS za varstvo pred požarom za leto 1986 je potreben zato, ker je ocenjeno, da se bo do konca leta nabralo za 32 % (oziroma za 21.575.000 dinarjev) več sredstev od načrtovanih 66.681.000 dinarjev. Do tega bo prišlo zaradi prekomerne rasti osebnih dohodkov delavcev v gospodarstvu in negospodarstvu ter zaradi znatnega povečanja premij zavarovanja. Presežek sredstev naj bi dobili izvajalci varstva pred požarom predvsem za kritje visoke rasti materialnih in funkcionalnih stroškov ter za uskladišev njihovih osebnih dohodkov v skladu z merili dovoljene porabe (kar je odvisno od letošnje visoke inflacije). Največje povečanje sredstev (46 %) je predvideno za občinsko gasilsko zvezo.

Načrtovana sredstva (4.342.000) se z rebalansom povečajo za 2.005.000 dinarjev.

S sklepom o začasnem financiranju potreb požarnega varstva v letu 1987 je predlagano, da v prvih štirih mesecih prihodnjega leta poraba v SIS požarnega varstva ne sme presegati 40 % letošnjih sredstev. Začasno financiranje pa bo potrebno do takrat, ko bo sprejet letni program in finančni načrt SIS za varstvo pred požarom za leto 1987 (to bo možno šele po zaključnem računu za leto 1986).

Ker sedanji namestnik predsednika zbora uporabnikov skupščine SIS za varstvo pred požarom ter hkrati tudi predsednik odbora za tehnična vprašanja in preventivno dejavnost ne more več opravljati teh dolžnosti (preselitev), je za namestnika predsednika zbora predlagan Alojz Skol, za predsednika odbora pa Stanko Tramte.

S statutarim sklepom o spremembah in dopolnitvah statuta SIS za varstvo pred požarom občine Jesenice naj bi predvsem prenesli nekatere pristojnosti skupščine na njen stalni organ. Tako bi omogočili pravočasno, sprotno in bolj smotno odločanje. Zaradi predvidene reorganizacije temeljnih organizacij v Železarni Jesenice pa je predlagano zmanjšanje števila delegatskih mest v zboru uporabnikov in s tem tudi v skupščini SIS za varstvo pred požarom (skladno s pobudo Železarne, da se zanj zmanjša število delegatskih mest z osem na sedem).

CPSI
Nada Dejak

TOZD Vzdrževanje

Odbor za gospodarstvo v TOZD Vzdrževanje je na 11. seji 5. novembra obravnaval zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober in november. Pripombo je imel le v zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom. Delavskemu svetu je predlagal, naj obravnava tudi izveček iz zapisnikov samoupravnih delovnih skupin. V zapisnikih je namreč izražena kritika na račun nizkega osebnega dohodka v primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami. Ugotavljajo tudi, da kar kritično pomanjkanje vzdrževalcev v skorajda vseh področnih vzdrževanjih.

PREGLED SESTANKOV SDS

V novembru so se samoupravne delovne skupine sestale kar po dvakrat: v začetku in koncu meseca. Medtem, ko se vedno povzemamo zadeve iz »prve runde« sestankov, smo prejeli že tudi večino zapisnikov iz »druge runde«, ko so se delavci na SDS izjavljali o razpisu za referendum za tretji samoprispevek in evidencialni možne kandidate za samoupravne organe v novoustanovljenih TOZD. Za to »drugo rundo« pa so značilne tudi razprave o prevrednotenju delovnih nalog in opravil, čeprav je bilo to vprašanje predvideno po programu samoupravnih aktivnosti zgolj za obravnavo na delavskih svetih. Osnovna značilnost teh razprav (pripombe so bile številne) je, da so se številni dopolnilni zahtevki oziroma predlogi SDS nanašali predvsem na prevrednotenje posameznih del in nalog, načelnih pripomb pa je bilo bolj malo (12 SDS; vseh zapisnikov še nismo prejeli). Nekaj načelnih pripomb je bilo (poleg pripomb na posamezne kandidate) izrečenih tudi v zvezi z volitvami (6 SDS). Ker imajo te pripombe svojo težo, so polemične in pravzaprav zahtevajo javen komentar, se mi zdi prav, da jih povzamemo skupaj, da se ne bi povsem porazgubile v okviru drugih problemov. Pa še to: pripombe so bile že prejšnji teden posredovane tovarniški konferenci OOS ŽJ in občinskemu svetu ZSS.

SDS vodstvo TOZD v TOZD Valjarna bluming štekel med drugim ugotavlja naslednje: ... Pravi se, da na nivoju DO ne moreš na nikakršen način prodreti s pripombami. Potem pa sploh ni potrebno pisati pripomb, sedeti in se kregati na sestankih, ampak enostavno počakati, kdaj bo odločil nekdo, ki ne ve, kaj delaš ... Ocenjeno in cenjeno je samo tisto; kjer so to znali prikazati oziroma imeli bolj uspešne in pronicljive zagovornike.

HIP Javornik (TOZD Remontne delavnice): »Enotnega mnenja smo, da je prekategorizacija opravljala komisija, ki se ne spozna na hidravliko in je torej logično, da je prevrednotenje nerealno. Zavedamo se, da se ne da na tem področju ničesar storiti ter da bodo morale nastopiti tudi drugačne spremembe v sami Železarni, ne samo prekategorizacija delovnih mest.«

Konstruktivna delavnica 1 in 2 (TOZD Strojne delavnice): »Če je vse izdelano po samoupravnem poti in pravilno, zakaj ni liste na vpogled ali na oglasni deski. Delegati, ki zastopajo SDS v delavskem svetu, ne morejo glasovati za tisto, o čemer SDS ni seznanjena.«

RTA 1 (TOZD Remontne delavnice): »Delegat SDS je zahteval, da se izkristalizira mnenje o novi kategorizaciji, ki ga bo prenesel na delavski svet TOZD Remontne delavnice (za — proti). Po tolmačenju vodje obrata, kako je kategorizacija potekala in kje »se vidimo« po novem, je SDS zahtevala, naj vodje obrata in oddelka preskrbita podatek delegatu za delavski svet, ali ena grupa povečanja predstavlja napredovanje ali ne. Če povečanje za eno grupo ne predstavlja realnega napredovanja, je delegat zadolžen, da na seji delavskega sveta takega predloga »napredovanja« ne podpre — glasuje proti.«

Tehnološki laboratorij (delovna skupnost ETN): »Kljub temu, da direktno ne sodelujemo pri prevrednotenju, smatramo, da bi bil boljši točkovni sistem kot ponovno kategorije. Razlike med posameznimi delovnimi nalogami bi bile manjše. Sedanje kategorije so se postavljale po občutku posameznikov.«

Raziskovalni oddelk (delovna skupnost ETN): ... V zvezi s tem SDS sprašuje, odkod denar za predvideno povišanje osebnih dohodkov.

Ponvično gospodarstvo 2 in 3 (TOZD Jeklarne): »Takoj na začetku točke razno so delavci postavili vprašanje o prevrednotenju del in nalog. Sprašujejo se, koliko je resnice v članku B. Lakote.«

Vzdrževanje Jeklarne 1 in 2 (TOZD Vzdrževanje): »Pod razno pa so zahtevali, naj se odgovor na članek »Vhod na zadnja vrata« javno objavi v glasilu Železar.«

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje (delovna skupnost KSI): »Način, na katerega se vodi prevrednotenje delovnih mest, odraža nezaupanje vodstva do delavcev. To nezaupanje je sicer razumljivo, saj delavci na dveh referendumah niso sprejeli predloga samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe. Torej je nezaupanje obojestransko. Vodstvo ne zaupa delavcem, delavci pa ne vodstvu. Menimo, da način, na katerega se vodi prevrednotenje delovnih mest, to nezaupanje samo še pogloblja.«

Sprejemanje prevrednotenja delovnih mest na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih je v nasprotju z našimi samoupravnimi splošnimi akti in 463. členom zakona o združenem delu, ki določa, da osnove in merila za delitev osebnih dohodkov sprejemajo delavci z osebnim izjavljanjem, in sicer z referendumom. Hkrati je postopek v nasprotju s sklepom 6. seje delavskega sveta Železarne z dne 4. aprila 1986, s katerim smo sprejeli obveznost, da mora strokovna služba končati razvid del in nalog, na podlagi katerih bi lahko primerljivi zahtevnosti oziroma sestavljenost nalog, spremembe pogojev, dela, kar je edino lahko osnova za prevrednotenje posameznih nalog.

Člani samoupravne delovne skupine CPSI zato menijo, da naj njihov delegat na delavskem svetu delovne skupnosti KSI ne sodeluje pri glasovanju o prevrednotenju delovnih mest.«

Naj omenim še nekaj zanimivih opažanj samoupravnih delovnih skupin v zvezi z evidentiranjem možnih kandidatov oziroma z volitvami v delavske svete novih TOZD. SDS profilarna 2 (TOZD Profilarna) se s kandidati sicer strinja, vendar »s pripombo, da bi bil v delavskem svetu lahko en član iz proizvodnje.«

SDS adjustaža bluming 4 (TOZD Valjarna bluming štekel): »Na kandidatski listi je premalo delavcev iz neposredne proizvodnje (večina so vodilni) in je s tem samoupravljanje oddaljeno od delavcev.«

SDS težka obdelava 2 (TOZD Strojne delavnice) daje soglasje k evidentiranim kandidatom »s pripombo, zakaj ni zastopana mladina in tudi nobene ženske ni med možnimi kandidati.«

SDS vzdrževanje Jeklarne 1 in 2 (TOZD Vzdrževanje) se vprašujeta, »kdaj bodo lahko glasovali na odprtih listah delegatov«, kajti mnenja so, »da se delegate kandidira v preveč zaprtih krogih.«

SDS valjarna 3 (TOZD Hladna valjarna Bela) pa vprašuje, »zakaj sta v delavskem svetu TOZD Ploščati program iz vodstva dva člana, iz ostalih oddelkov pa le eden.«

No, mimogrede naj tudi omenimo, da so na posameznih delovnih skupinah imeli sicer pripombe na posamezne delegate, vendar pa se pozivu vodje SDS, naj namesto tistega, s katerim niso zadovoljni, predlagajo drugega, niso odzvali s konkretnim predlogom.

Prav tako kaže opozoriti na pripombo SDS računovodstvo osebnega dohodka, ki kaže, da takšne »horuk« akcije, kakršno smo se šli s tem prevrednotenjem, povzročajo tudi povsem tehnične težave. Takole pravijo: ... Do 5. 12. 1986 pa prav gotovo naš oddelek ne bo mogel skompletirati obračuna oziroma za-

ključevanja po novem. ERC pa zahteva dninske knjige od nas že drugi dan obračuna.«

No, sedaj se pa le vrnilo k sestankom, ki so jih imele SDS v začetku novembra.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, žarilnica 1, 3 in 4, skladišče vložka, lužilnica in karisti. Dnevni red, ki so ga obravnavale, je bil obširen: vseboval je kar dvanajst točk.

SDS vodstvo TOZD ugotavlja, da se v proizvodnji pojavljajo vedno isti problemi, njihov izvor pa je v pomanjkanju kadra in v prevelikem številu zastojev zaradi zastarelosti strojnega parka. Pripombo imajo tudi na srednjeročni plan. Le-ta namreč predvideva, da naj bi letno izdelali 27.000 ton pločevine. Pravijo, da bi bilo takšen plan mogoče uresničiti, če bi bili izpolnjeni določeni pogoji. Ker pa ti niso izpolnjeni, planirajo, da bodo v letu 1987 izdelali le 25.000 ton.

SDS hladna valjarna 1 ocenjuje, da bi se z boljšimi osebnimi dohodki tudi njihovo delo popravilo in obenem zmanjšalo tudi število reklamacij. V zvezi s povečanjem investicijske vrednosti Jeklarne 2 pa menijo, da bi bilo treba pri izvajalcih del in dobaviteljih opreme, ki zamujajo pri dogovorjenih rokih, bolj ostro protestirati in zahtevati, da se rokov držijo. Glede srednjeročnega plana med drugim omenja, da bi bilo treba investirati v posodobitev strojnega parka (škarje za dinamo, ojačevalni stroj). Ukrepe, ki jih je sprejel delavski svet Železarne v zvezi s proizvodnjo v četrtem kvartalu, SDS (podobno pa tudi druge SDS v tej temeljni organizaciji) v celoti podpira. Menijo tudi, da ob zadostnih naročilih in brez večjih okvar na strojih iz doseganjem plana v njihovem TOZD ne bo problemov. Zanima jih, če bo ob koncu leta poračun (pravijo, da je obljubljen za vsak kvartal). Sprašujejo pa tudi, kaj je z ogrevanjem v obratu, saj je, kot pravijo, ponoči stanje nevzdržno.

SDS hladna valjarna 2 pod točko »problematika proizvodnje« omenja, »da odgovorni pozabljajo na znani rek: dobro plačan delavec — dober delavec«. Trdijo tudi, da je po prejemju septembrskega OD polovica delavcev napovedala svoj odhod iz delovne organizacije. Glede srednjeročnega plana pa menijo, da je dosegljiv ob dobrem vzdrževanju strojev, dobrem vložku in ob ugodnih naročilih — in pod pogojem, da se zagotovi najmanj pet novih delavcev za II. valjavce in II. rezalce.

Na povezavo med osebnimi dohodki in boljšo proizvodnjo opozarja tudi SDS hladna valjarna 3. Tudi ta SDS vprašuje, kdaj bo rešen problem ogrevanja. SDS žarilnica 1 vprašuje, če se nadurno delo (30 ur) prizna v pokojninsko invalidsko zavarovanje in če se, od kdaj. SDS skladišče vložka predlaga glede podložnega lesa, ki je v vagonih s tujimi TVT (Poljska, Sisak), da bi se izdajal preko sindikata in ne preko gradbenega oddelka. Korist bi bila v tem, da se les ne bi kopicil po skladišču TVT.

SDS lužilnica pogojno pristaja na srednjeročni plan. Tako-le pravijo: »SDS je mnenja, da plan 27.000 ton ni realno postavljen, če ga že v naslednjem letu ne moremo izpolniti zaradi pogojev dela in določenih količin vložka luženja na Beli itd. Plan bo dosegljiv, če bodo dani vsi pogoji. SDS sprejema plan, vendar z določenimi pogoji kot so: kadri, dimenzijski in kvaliteten asortiment, način luženja, točno doiočene količine vložka itd.«

SDS karisti kot običajno predlaga, naj se popravilo poti za viličarje v hladni valjarni in žičarni.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Osma seja predsedstva KS ZSMS železarne

Na 8. seji predsedstva KS ZSMS Železarne so obravnavali prekatgorizacijo delovnih mest, aktivnosti v decembru, poročilo s seje sveta ZSMS SOZD SZ in predlog za tretji občinski samoprispevek.

Pri pregledu zapisnika zadnje seje so ugotovili, da mora nov poslovnik o organiziranju in delu osnovnih organizacij ter Koordinacijskega sveta biti usklajen in dan v razpravo po osnovnih organizacijah v decembru. Štab Mladinske delovne akcije Jesenice 86 in KS ZSMS Železarne sta v novembru uspešno organizirala skupščino MDA, na kateri so potrdili poročilo o delu in finančno poročilo akcije.

Na programsko-volilni konferenci OK ZSMS Jesenice, so bili v predsedstvo iz Železarne izvoljeni Ivan Puc, Toni Čebulj in Dragutin Gvozdič. V novembru sta bili programsko volilni konferenci v osnovnih organizacijah ZSMS TOZD Energetika in Žičarna, ponovno pa so se organizirali mladi v OO ZSMS Vzdrževanje in OO ZSMS Hladna valjarna Bela, kjer so izvolili nova predsednika.

Novi predsedniki OO so: v Energetiki Joža Lavtžar, v Žičarni Tatjana Tolar, v HVB Joža Noč, v Vzdrževanju Bojan Rozman. V novembru se je sestala komisija

za družbenoekonomske odnose pri KS ZSMS, ki je dala pobudo, da se člani predsedstva na razširjeni 8. seji seznajajo s sistemom pregrupiranja. Poleg tega je komisija sprejela sklep, da v torek, 16. novembra, organizira problemsko konferenco o kadrih in izobraževanju v Železarni. Člani OO ZSMS KO-FI so imeli sešatek z vodjo delovne skupnosti in predsednikom delavskega sveta, na katerem so se pogovarjali o problematiki mladih v tej delovni skupnosti.

Vodja oddelka za študij dela in časa, Oto Kelih, je predstavil sistem prekatgorizacije in vzroke, ki so privedli do odločitve za tak način reševanja problematike nagrajevanja v Železarni. Pobudo za razgovor je dala komisija za družbenoekonomске odnose, ki je menila, da mladi v železarni niso dovolj seznanjeni z namenom pregrupiranja in nadaljnji aktivnostmi v zvezi z nagrajevanjem.

Člani predsedstva so se dogovorili, da komisija za šport 6. decembra or-

ganizira četverboj za Memorial Muharema Smajića, komisija za sodelovanje pa srečanje bivših članov Sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne.

20. in 21. decembra bo programsko-volilna konferenca Sveta ZSMS SOZD SZ s seminarjem. Za konferenco se bodo odločili delegati na decembrski seji predsedstva.

Predsedstvo je sprejelo tudi sklep, da tudi v letu 1987 organizira Mali jeklarski maraton.

Poročilo s seje Sveta ZSMS SOZD SZ je podal predsednik Cerkovnik, ki je opisal tudi osnovni temi okrog mize, ki je bila organizirana skupaj s sejo Sveta. Temi sta bili Štáfa-ta v Sloveniji in Civilno služenje vojaškega roka. Obe temi je predaval član predsedstva Republiške konference ZSMS Zoran Klemenčič.

Predsedstvo je obravnavalo tudi predlog za tretji občinski samoprispevek. Člani predsedstva so menili, da trenutno ni zadosti trdnih dokazov, ki bi zagotavljali uspeh referendum za samoprispevek.

Predsedstvo je zadolžilo komisijo za kulturo in sodelovanje, da preverita možnosti za organizacijo prednovoletnega mladinskega plesa.

RAZMIŠLJANJE OB 10. DECEMBRU — DNEVU ČLOVEKOVH PRAVIC

Mir je, toda ne povsod! V naši državi smo ljudje svobodni. Imamo vse človeške pravice. Nismo zatirani ne preganjani s svoje rodne zemlje. Ni se nam treba sramovati svojega jezika in barve kože. Zvečer hodimo spat brez strahu, da bi se jutraj zbudili v vojni ali brez domov. V naši domovini je za vse prostor, četudi je majhna. Vsi bi bili srečni, če bi bilo na svetu tako, kot je pri nas.

Afrika je veliko večja od Jugoslavije, pa vendar med ljudmi ni enakosti. Naj bo človek črne barve še toliko pametnejši od belca, bo črnc preganjan.

V Afriki se še vedno nadaljujejo boji med črni in belci. Črnci so te dni predlagali, da bi ustanovili večrasto vlado v Južni Afriki za odpravo apartheida. Tu bi zavlada črnc, zato belci tega niso sprejeli. Še vedno ugledni državniki mislijo, da črnc ni sposoben voditi vlade.

Huda je krivica za odrasle črne barve, še hujša pa je za nedolžne otroke, ker niso ničesar krivi. Ko gledamo televizijo in vidimo to revščino, s sprašujemo, kje je pravica. Te pa nikdar ne bo, dokler človek človeku ne bo podal roke, pa naj bo črna ali bera, revna ali bogata.

Vsi si želimo mir in pravico. Če bi to dosegli, bi imeli vsega dovolj. Gotovo so to lepe sanje, ki se ne bodo nikoli uresničile. Na tak dan se še posebno spomnimo našega tova. Tita, očeta pravice in mira. Če bi imeli take voditelje, ki bi bilo dovolj prostora in kruha za vse delavne ljudi sveta!

Martina Kikelj 7. b, klub OZN
OŠ Karavanških kurirjev
NOB

AKVARIJ — ZA UČENCE POMEMBNA PRIDOBITEV

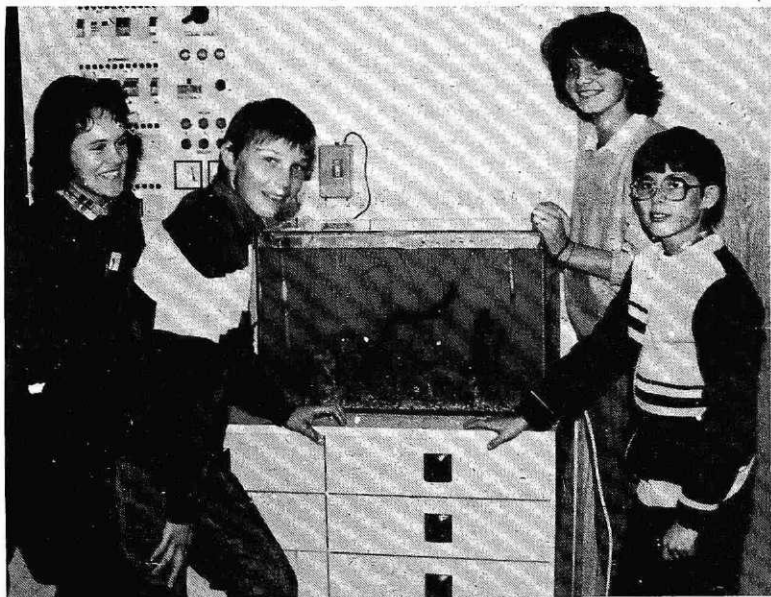
Na naši šoli smo si učenci že dolgo želeli akvarij, zato smo se učenci biološkega krožka skupaj s tovarišico odločili, da uresničimo to željo.

V četrtek popoldne smo se zbrali v učilnici biologije in začeli z delom. Potekalo je brez posebnih težav, saj je bilo prijetno in zanimivo. Okvir iz stekla smo dobili že narejen. Vanj smo nasuli prst in akvarijski pesek. Po tleh smo razporedili kamne in korineno, ki bo krasila naš akvarij. Potem smo v akvarij nalili malo vode in posadili vodne rastline, da se bodo živali v akvariju počutile kot v naravnem okolju. V enem popoldnevu

smo delo končali. Naslednji dan je bil akvarij največja zanimivost šole. Cele ure smo učenci opazovali ribe in polže, ki so se gibali v vodi, in grelec, ki se je prižigal in ugašal, ter mehurčke, ki so nastajali v vodi. Ura biologije je minila, kot bi trenil.

Naše ribice in polži bodo lepo živeli v akvariju, saj obljublamo, da jih bomo redno hranili in negovali. Poleg tega pa je akvarij tudi lep okras učilnice.

Nina Tušar
OŠ Karavanških kurirjev
NOB

Člani biološkega krožka na OŠ Karavanških kurirjev NOB ob svojem akvariju (foto: A. Malenšek)

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

39

Postopek dr. Murphyja se je obdržal pri tovrstnih operacijah do danes. Dr. Murphy je zahteval, da že pri najmanjšem sumu na vnetje, takoj odstranijo vir zla, s tem pa tudi odpravijo nevarnost predrtnja gnojnega slepiča. Prvič je opravil radikalno zgodnjo operacijo slepiča v letu 1889 v Chicagu. Primer pacienta, obolelega za vnetjem slepiča, je bil še v zgodnjem stanju. Dr. Murphy je ugotovil, da mu je naključje poslalo tak primer, kakršnega nemara kirurg sploh nikdar ne vidi. Po skrbni diagnozi se je odločil za operacijo. Pičlih osem ur po prvem napadu je pacienta operiral. Slepič je našel v zgodnjem stadiju in ga brez težave odstranil. Dr. Murphy je opravil to, kar je danes že davno samo po sebi umevno. Torej takojšnja operativna odstranitev po prvih znakih obolenja.

V kratkem času šestih mesecev je opravil čez sto zgodnjih operacij vnetega slepiča. S tem si je nabiral novih dokazov o pravilnosti posega. Če je opravil poseg v prvih dvanajstih do štiriindvajsetih urah, se niso nikdar pojavili zapleti.

Konec leta 1889 je dr. Murphy prebral poročilo o operativnih posegih v Medicinskem združenju v Chicagu. Naj navedemo samo nekaj sklepnih misli, torej: »Vsak zdravnik je odgovoren in bi pri hudih trebušnih bolečinah moral pomisliti na vnetje slepiča. To še tembolj, če so bolečine skoraj nevdružne, slabost in povračanje, krči in povišana telesna temperatura. Le na ta način opravi kirurg svoje delo v redu, če se takoj loti operativnega posega.«

Vsak Murphyjev stavek zveni danes kot samoumeven. Izrazil je vsak trenutek, da je predaval in govoril o zgodnji operaciji slepiča. Poročila so bila tako praktično podprta, da so kirurgi drug za drugim povzemali Murphyjevo metodo zgodnje operacije. Operacija je paciento le za krajši čas priklenila na bolniško posteljo.

Nihče ni dvomil, da je dr. Murphy iztrgal kirurgijo iz mračnih časov trebušnih infekcij in ji odprl pot naprej. Njegov način se danes velja za edino možnost zdravljenja vnetja slepiča — operativna odstranitev v najzgodnejšem stanju. Vse to je dr. Murphy vneto prakticiral in zagovarjal do svoje smrti.

SRČNA KIRURGIJA — ZMAGOVITI VRH

Frankfurtski profesor kirurgije dr. Rehn Louis (1849 do 1929) je prvi položil šiv na utripajoče človeško srce ter tako odprl kirurgiji pot do najsvetejšega v telesu.

Ni zaman dr. Billroth na posvetu kirurgov na Dunaju izjavil:

»Kirurg, ki bi kdaj poskušal zašiti rano na srcu, naj ve, da bo za vedno izgubil spoštovanje svojih kolegov. Pred utripajočim središčem življenja so meje, do katerih ni poti.« Že Aristotel in Ovid sta zapisala, da so srčne rane smrtno in bodo ostale smrtno do konca dni.

Osmega septembra 1896 je bil v Frankfurtu ob Maini zaboden v srce vrtnar Wilhelm Justus. Policijska patrila je pripeljala nezvestnega Justusa na kirurški oddelek frankfurtske mestne bolnišnice. Dežurni zdravnik dr. Siegel je ugotovil vboj s kuhinjskim nožem, ki je zeval med rebri v četrtem levem presledku, tri prste od prsnega roba. Dr. Siegel je bil sam, primarij oddelka dr. prof. Rehn naj bi se vrnil s potovanja naslednjega dne, to je devetega septembra.

Dr. Siegel je ugotovil, da je vboj z nožem zadel srce. Glas srca je bil čist, toda puls je bil komaj slišen. Zdravnik Siegel je vzel dolgo sondo ter jo počasi potiskal v rahlo zevajočo rano, da bi ugotovil smer vbodnega kanala.

Justusovo hropenje je postajalo mučno in vse bolj glasno. Sonda je izginjala milimeter za milimetrom v neznanu temo. Počasi je sledila poti vboda, usmerjena je bila naravnost tja, kjer je bilo srce. Sondo je nato odstranil. Siegel je naročil sestri, naj prinese mehur z ledom in kafro. Opravil je tisto, kar je bilo mogoče, verjetnost preživetja je bila majhna.

Devetega septembra se je vrnil prof. dr. Rehn s potovanja. Justus je bil v skrajno slabem stanju. Dušenje srca na desni strani je močno napredovalo, na levi pa prehajalo proti meji dušenja in se nadaljevalo navzgor do pazduhe. Kri je zalivala prsno votlino. Pljuča so bila stisnjena od notranje krvavitve, vbodna rana ni bila krvava.

Dr. Rehn je samo slutil, kaj se je v globini prsi dogajalo. Nož je vsekakor prodril do osrčnika in ga prebodel. Konica je ranila ostenje samega srca, tako da je ob vsakem utripu izstopila v osrčje določena količina krvi. Tako je osrčje zalivala kri, rana na osrčju pa je bila dovolj velika, da se je kri iz osrčja razlivala v prosti prsni prostor. Torej ni nastopil povečan pritisk na srce. Srce je še dalje črpalo vse do zadnje kaplje krvi ter potiskalo kri v prsno votlino in zoževalo pljuča, dokler ne bi nastopila smrt zaradi pritiska na pljuča ali notranje krvavitve. Dr. Rehn ni videl, pač pa je verjel, da je tako. Poznal je dotodanjo medicinsko literaturo, vendar ni poznal nikogar, ki bi odprl srčno rano ter šival srce. Šivanje srca — kakšna predrzna misel!

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Naj bodo brezbarvni in dovolj močni ter uporabni za zastrupitev vina, kave, žganja, juhe, mleka, vode in hrane. Strupe nujno pošljite po Švarcu. Že po dveh dneh je Gašparevič ponovno poterjal center za strupe in v novi depeski jasno in hladno piše: »Štiri visoke komunistične funkcije moramo umoriti s temi strupi. Ostale, več — jih je, elito, pa v naslednjih dneh. Nujno je.«

Diverzantsko-teroristične skupine naše ekstremne emigracije se poleg drugega urijo tudi za akcije z vojnimi strupi in alkaloidi. Skupina, ki je bila vrinjena v našo državo leta 1972, na planini Raduša, je imela samokrese in brzostrelke z municijo, ki je bila zastrupljena s trenutnimi strupi. Smrt nastopi ob najmanjši poškodbi trenutno. Prenos strupov je lažji kot prenos razstreliva in manjša možnost, da bi jih pri kontroli odkrili. Kemično diverzantsko orožje poleg smrti in ubojev povzroča strah med prebivalstvom. Sodobna tehnologija proizvaja kup strupov primernih za diverzantske akcije.

Ime in vrsta strupa	Agregatno stanje	Srednja smrtna doza	Znaki zastrupitve
VX	tekočina	0,002—0,01 gr	Zoženje zenic, slabši vid, močno potenje,
SOMAN	tekočina	0,035 gr	močno izločanje sline,
SARIN	tekočina	0,1 gr	driske, krči, ohromelost
TABUN	oljasta tekočina	3,5 gr	dihalnega in srčnega centra ter smrt
(ŽIVČNI VOJNI STRUPI)			
IPERIT	oljasta tekočina		Po 30—60 minutah od prispetja v organizem — splošne slabosti,
DUŠIKOV IPERIT	oljasta tekočina		nastane driska, krvavo bruhanje in smrt zastrupljenca
(MEHURJEVCI)			
BZ	kristali	5 mg	Povzročata prideve,
LSD	kristali	0,03 mg	nezmožnost orientacije, zločinska znamenja, spremembo razpoloženja, širjenje zenic, govorne motnje, slepoto in končno smrt vsled ohromitve srčne mišice.
(PSIHIČNI VOJNI STRUPI)			

Danes v svetu proizvajajo množico strupenih snovi, ki so usodne za človeški organizem. Za diverzantske namene morajo strupi izpolnjevati naslednje lastnosti: da so izjemno strupeni v malih količinah, da so brez barve in okusa, da so obstojni v različnih napitkih, pijačah in različnih živilih, da je njih odkrivanje izjemno težko in nenazadnje, da ne obstoja za strup tudi protistrup (antidot). Resnično lahko pričakujemo uporabo nekaterih že znanih vojnih strupov, celo vrsto zelo strupenih alkaloidov in nekaterih bioloških strupov.

Posebno primerni za tovrstne akcije so živčni in psihični strupi ter mehurjevci.

Živčni vojni strupi sodijo v vrsto zelo strupenih organo - fosfornih spojin. Kemično čisti so brezbarvne tekočine, tehnični proizvodi imajo rjavo do rumeno - rjavo barvo. Za tovrstne akcije pridejo v poštev samo kemično čisti proizvodi in se uporabljajo za zastrupitev hrane, vode ali zraka. Štejemo jih med najsodobnejše strupe. V živilih so kemično zelo obstojni. V vodi počasi razpadejo, vendar je ta razpad še naprej enako strupen. Zato so ti vojni strupi kot nalašč za diverzantske namene. V organizem prodirajo skozi dihalne in prebavne organe, skozi kožo in preko sluznice. Pri prodiranju skozi kožo ali sluznico ne zapuste vidnih sledi in posledic ni.

Taborniki smo praznovali

Na Jesenicah imamo dva taborniška odreda. Učenci naše šole obiskujejo Odred jeklarjev.

V sredo, 28. novembra, smo imeli proslavo. Namenjena je bila 29. novembru. Čebelice in medvedki so se zaobljubili, da bodo dobri taborniki. Povabili smo še starše. Proslavo je začela Majda Gomilšek z govorom o zgodovini tabornikov in o izletih. Nastopili so medvedki in čebelice.

Imeli so zelo pester program. Najprej so skupaj zapeli. Posebej so deklarirali Špela, Urška, Barbara in drugi. Tudi zaplesati niso pozabili.

Na vrsti je bil še skeč in čarovnije bratov Lužnik.

Starejši taborniki smo na koncu, ko so že vsi odšli, še zaplesali.

Maruša Langus
Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc

Proizvodnja v novembru

Nekoliko slabše kot oktobra letos, pa vendar precej boljše od lanskega novembra je kratka ocena proizvodnih rezultatov. Kratek mesec, ki se poleg tega še prične in konča s prazniki, ni posebej ugoden za doseganje izrednih rezultatov. Če k temu dodamo še nekajdnevno delno redukcijo električne energije in zaradi zastojev slab start po remontu ASEA peči v Jeklarni in linije rezanja v Valjarni bluming štekel, potem smo z doseženimi rezultati v tem mesecu lahko več kot zadovoljni.

V skupni proizvodnji smo gospodarski načrt dosegli s 100,7 % — v primerjavi z lanskim novembrom pa naredili več za približno 3.900 ton ali 34 %. Tudi prodaja je bila sorazmerno dobra — malenkost nad gospodarskim načrtom (100,1 %), skupaj s storitvami prevajanja za okrog 100 ton, oziroma 7,1 % več kot lani. Z nekaj boljšim asortimentom, kot ga je predvideval operativni program, smo tako dosegli tudi dobro realizacijo osnovne dejavnosti (malo nad 12 milijard din).

Tudi pri izvozu smo presegli gospodarski načrt in se skoraj v celoti približali višjemu operativnemu programu.

TOZD PLAVŽ

Plavžarji delajo iz meseca v mesec bolje. Novembra so presegli gospodarski načrt za 5,1 % in dosegli v zadnjih dveh letih največjo mesečno proizvodnjo.

TOZD JEKLARNA

Jeklarna kot TOZD je količinsko svoje obveznosti z ozirom na gospodarski načrt dosegla s 101,1 %, vendar na račun martinarne, ki je presegla svoj višji operativni program za 5,4 %.

Na žalost, kar je bolj boleče, je pri proizvodnji krepko zaostala elektro jeklarna (za okrog 1.300 ton) zaradi redukcij električne energije in zastojev zaradi težav z regulacijo elektrod po remontu ASEA peči in okvir 30-tonskega žerjaka. Da je bila smola še večja, je prišlo do zalitja komore VOD naprave in tako do delnega osiromašenja kvalitete programa.

Na napravi za kontinuirno vlivanje jekla je bilo odlih 5.247 ton gredic, oziroma 104,9 % gospodarskega načrta.

TOZD LIVARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo so livarji v tem mesecu dosegli 110,1 %, slabša pa je bila odprema, saj je bilo tujim naročnikom odpremljeno 15,3 tone odlih ali 38,2 %. Lani so livarji kot prvi dosegli letni gospodarski načrt, če novembra, letos pa jim bo to po vsej verjetnosti uspelo v prvi dekadi decembra.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Največja težava, s katero so se srečali valjanci te TOZD, so bili zastoji po remontu linije rezanja, zaradi česar niso mogli doseči svoje letne prodaje in so za planom zaostali (izpolnitev 88,4 %).

Nekoliko boljše kot prodaja je bila skupna proizvodnja, in sicer je bila zpolnjena z ozirom na gospodarski načrt 97,6 %, na višji operativni program pa 93,1 %. Takšen izpad je nastal zaradi nekontroliranega odpisa proizvodnje v višini okrog 1400 ton.

Kampanja obratovanja potisne peči (od 7. do 16. novembra) je bila zelo dobra. Zastoji so bili nizki, kvarov ogrožje pa dvakrat vgrajeno.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Ena redkih TOZD, ki ta mesec ni izpolnila z gospodarskim načrtom predvidene skupne proizvodnje, čeprav so se trudili in delali tudi na praznik. Vzroki za nedoseganje so zastoji valjavske in vzdrževalne naprave ter nizka produktivnost pri vajanju nerjavnih jekel.

Skupna proizvodnja je bila dosežena 94,8 %, prodaja pa 102,8 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Kljub težavam z naročili za navadno robo, ki ne rabi termične obdelave (nova kalilna peč še vedno ne obratuje), so valjanci z dobrim delom z višjim operativnim programom predvideno skupno proizvodnjo dosegli 100,8 %, prodajo pa 100,2 %. Tudi ta TOZD dela skozi vse leto dobro in bo po vsej verjetnosti že v prvi dekadi decembra dosegla svoje lanske obveznosti v skupni proizvodnji za letos.

TOZD VRATNI PODBOJI

S sklepom DS ŽJ ta TOZD obratuje v zmanjšanem obsegu — samo nujna naročila za bolnišnice — zato je tudi težko dati oceno proizvodnje. Z ozirom na bistveno nižji operativni program je bila skupna proizvodnja dosežena 73,5 %, prodaja pa s 123,2 % (zmanjšanje zaloga).

TOZD JEKLOVEK

Nekam »nenormalno« bi bilo z ozirom na konstanto dobro delo tega TOZD, če v novembru ne bi dosegel z višjim operativnim programom skupno proizvodnjo, ki je bila dosežena 101,4 %, prodaja pa še boljše, in sicer 105,9 %.

Z ozirom na stalno dobro obratovanje je jasno, da bo tudi Jeklovlek že v drugi dekadi decembra dosegel svoje letne obveznosti.

TOZD ELEKTRODE

To je naslednji in zadnji TOZD, ki se iz meseca v mesec dokazuje s svojim delom ter bo prav tako svoje letne obveznosti izpolnil že takoj po polovici meseca decembra.

Skupna proizvodnja je bila dosežena 107,5 %, gotova proizvodnja za prodajo pa 104,1 %.

TOZD ŽEBLARNA

Pomanjkanje naročil je povzročilo, da je bil operativni program skupne proizvodnje precej nižji od gospodarskega načrta in izpolnjen 102,2 %, slabša pa je bila prodaja, ki je bila na gospodarski načrt dosežena le 67,7 %.

Miloš Piščanec

Seja odbora za splošne zadeve

V torek, 25. novembra, so se na redni seji sestali člani odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi izvršeni.

Na osnovi sprejetih stališč komisije za družbeni standard SOZD Slovenske železarne in objavljenih zneskov poprečnih stroškov za tretje tromesečje 1986 je oddelek za nagrajevanje (sektor za ekonomiko in organizacijo) pripravil predlog povišanja povračil stroškov za službena potovanja in drugih nadomestil, ki bremenijo materialne stroške. Prisotni so predlog sprejeli, nove višine povračil veljajo od 1. DECEMBRA 1986 DALJE, in sicer:

nja povračil stroškov za službena potovanja in drugih nadomestil, ki bremenijo materialne stroške. Prisotni so predlog sprejeli, nove višine povračil veljajo od 1. DECEMBRA 1986 DALJE, in sicer:

VRSTA NADOMESTILA	VIŠINA	NADOMESTILA
Cela dnevica	4.490	din/dan
Polovica dnevnice	2.300	din/dan
Znižana dnevica	1.670	din/dan
Nočnina na osnovi računa hotela B kat.	V ZNESKU RAČUNA	
Nočnina v gost. obratih višje kat.	DO 3.740	din/noč
Nočnina brez računa	1.210	din/noč
Montažna dela v kraju, oddaljenem nad 100 km (dnevica velja v primeru, če sta organizirana hrana in prenočišče):		
— do sedem dni	1.560	din/dan
— nad sedem dni	1.090	din/dan
Dodatek za ločeno življenje	33.660	din/mesec
Terenski dodatek: — brez prevoza	940	din/dan
— organiziran prevoz	560	din/dan
Kilometrina za uporabo lastnega vozila za službena potovanja	54.20	din/km

DODATEK ZA LOČENO ŽIVLJENJE se v primeru organizirane prehrane in prenočišča prizna le v višini 50 % sprejetega dodatka (to je 16.830 din na mesec). Dnevica za montažna dela in terenski dodatek ostajata enaka kot doslej, ker sta izračunana v maksimalni višini, ki jo dopušča pravilnik o urejanju nadomestil stroškov. Minimalno pa se je povečala tudi nočnina brez računa, ker je po pravilniku omejena na 2,2 % osebnega dohodka v gospodarstvu Slovenije v devetih mesecih preteklega leta.

Porabljena sredstva za reprezentanco v tretjem tromesečju znašajo 5.780.162 din ali 38,9 % planiranih, v devetih mesecih letošnjega leta pa 14.929.290 din ali 100,5 % planiranih. Planirana sredstva smo tako v devetih mesecih presegli za 0,5 %, glede na rast cen gostinskih uslug do konca leta pa se predvideva 39 % preokračitev plana.

V tretjem tromesečju je bilo opravljenih 49 službenih potovanj v tujino, v devetih mesecih pa 137, vključno s potovanji, ki so bila opravljena zaradi izobraževanja potrebnega za Jeklarno 2. Seznanili so se tudi z ocenami opravljenih službenih potovanj v tujino v tretjem tromesečju.

Obravnavali in sprejeli so pravil-

nik o strokovni izobrazbi in drugih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati delavci za opravljanje poslov zunanjegostinstva in prometa. Za podpis pravilnika so pooblastili predsednika odbora za splošne zadeve Cveta Bizjaka.

Pod točko razno so obravnavali prošnjo Društva gojiteljev pasemskih malih živali za finančno pomoč, ki jo zaradi omejenih finančnih sredstev, s katerimi razpolagajo, niso odobrili. Pihalnemu orkestru jeseniških železarjev so odobrili odkup rabljenega pisalnega stroja, alpinističnemu oddelku Planinskega društva Jesenice pa so odobrili materialno pomoč — deset varnostnih čelad. Vlogo Zavoda za delovno usposabljanje mladih iz Črne na Koroskem (prošnjo za brezplačen prenos rabljenega kopirnega stroja) so odstopili v reševanje odboru za gospodarstvo TOZD Elektrode s priporočilom, da jo ugodno reši.

Odobrili so tudi prošnjo za izdajo dovoljenja za vožnjo z avtomobili po območju valjarni Bela in Jeklarna 2 dobaviteljem tuje opreme — firme Mannesmann Demag Hüttentechnik. Za izdajo dovoljenja so pooblastili vodjo splošnega sektorja.

CPSI — D. B.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA MESEC NOVEMBER

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA				GOTOVA PROIZVODNJA				ODPREMA		
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
PLAVŽ	13.900	13.900	14.604,2	105,1	105,1	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	39.150	39.650	39.576,5	101,1	99,8	—	—	—	—	—	—
— SM	22.700	23.200	24.451,6	107,7	105,4	—	—	—	—	—	—
— EL	16.450	16.450	15.124,9	91,9	91,9	—	—	—	—	—	—
— ASEA	7.050	7.050	6.525,7	92,6	92,6	—	—	—	—	—	—
— LM	9.250	9.250	8.413,5	91,0	91,0	—	—	—	—	—	—
— BBC	150	150	185,7	123,8	123,8	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	160	160	176,2	110,1	110,1	40	40	15,3	38,3	38,3	15,3
— jeklo	159	159	175,0	110,1	110,1	40	40	15,3	38,3	38,3	15,3
— kovino	1	1	1,2	120,0	120,0	—	—	—	—	—	—
BLUMING-ŠTEKEL	30.300	31.780	29.576,2	97,6	93,1	4.680	4.680	4.134,6	88,4	88,4	4.142,8
— bluming	16.350	17.050	15.918,1	97,4	93,4	350	350	341,1	97,5	97,5	369,7
— štekel	11.850	12.630	11.553,9	97,5	91,5	2.230	2.230	1.692,5	75,9	75,9	1.590,5
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.100	2.100	2.104,2	100,2	100,2	2.100	2.100	2.101,0	100,1	100,1	2.182,6
VALJARNA ŽICE	8.200	8.200	7.771,3	94,8	94,8	2.140	1.650	1.665,1	77,8	100,9	1.696,6
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.000	6.500	6.550,8	109,2	100,8	5.390	5.390	5.552,4	103,0	103,0	5.397,8
— valjarna debele pločevine	5.550	5.550	5.935,2	106,9	106,9	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	450	950	615,6	136,8	64,8	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.000	8.500	8.689,6	108,6	102,2	7.030	7.380	7.097,5	101,0	96,2	8.202,7
— hladna valjarna Bela	7.150	7.500	7.139,3	99,9	95,2	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	850	1.000	1.550,3	182,4	155,0	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.000	2.000	1.999,1	100,0	100,0	1.860	1.950	1.952,3	105,0	100,1	1.873,1
— hladna valjarna Jesenice	2.000	2.000	1.999,1	100,5	100,0	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽICARNA	3.380	3.380	3.514,0	104,6	104,6	2.390	2.640	2.472,5	103,5	93,7	2.626,7
— žičarna	3.380	3.380	3.514,0	104,6	104,6	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.710	1.610	1.143,2	66,9	71,0	1.560	1.560	1.091,7	70,0	70,0	1.292,0
— HOP	1.565	1.515	1.073,9	68,6	70,9	1.455	1.495	1.060,1	72,9	70,9	1.260,3
— HOP storitve	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— ronle	65	65	31,7	48,8	48,8	65	65	31,6	48,6	48,6	31,7
— diski storitve	30	30	37,6	125,3	125,3	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	40	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—
SKLADIŠČE 38	110	40	29,4	26,7	73,5	110	40	29,3	26,6	73,3	49,3
VRATNI PODBOJI	1.880	1.980	2.007,0	106,8	101,4	1.860	1.960	2.003,2	107,7	102,2	2.075,7
JEKLOVEK	1.820	1.820	1.955,5	107,5	107,5	1.650	1.650	1.717,8	104,1	104,1	1.586,8
ELEKTRODE	1.360	1.460	1.462,2	107,5	100,2	1.360	1.460	1.458,2	107,2	99,9	1.287,7
— elektrode + varilna žica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilna žica storitve	100	90	102,8	54,1	114,2	190	90	100,5	52,9	111,7	140,0
— varilni prašek	50	50	96,0	192,0	192,0	50	50	96,0	192,0	192,0	96,0
— suha el. masa	220	220	293,8	133,6	133,6	50	50	63,1	126,2	126,2	63,1
— ognjevarni material	650	400	408,9	62,9	102,2	650	650	408,2	62,8	62,8	440,4
ŽEBLARNA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SKUPAJ	117.240	119.900	118.001,9	100,7	98,4	29.360	29.590	28.139,9	95,8	95,1	29.399,2
Elektrode Zagreb	—	—	—	—	—	250	250	385,0	154,0	154,0	385,0
SKUPAJ	—	—	—	—	—	29.610	29.840	28.524,9	96,3	95,6	29.784,2
Storitve	—	—	—	—	—	1.340	1.980	2.204,2	164,5	111,3	2.110,4
SKUPAJ	—	—	—	—	—	30.950	31.820	30.729,1	99,3	96,6	31.894,6

40 let službe varstva pri delu v železarni

Čeprav ne razpolagamo s točnim datumom ustanovitve službe varstva pri delu v železarni, pa razpolagamo s predlogom in utemeljitvijo, da je potrebno v železarni ustanoviti službo s podobnim nazivom. Datum predloga za ustanovitev in organizacijo je 29. maj 1945. leta.

Na podlagi tega pisanega in ohranjenega dokumenta ter nekaterih drugih pisanih in ohranjenih materialov domnevamo, da je služba varstva pri delu bila ustanovljena 1946 leta.

Namenili smo se, da na podlagi napisanega in po pripovedovanju delavcev, ki se spominjajo teh začetkov, kronološko opišemo razvoj te humane dejavnosti.

Prvi začetki službe segajo še bolj nazaj. Najstarejša in prva rešilna postaja je bila na Jesenicah v bližini plinskih generatorjev. Bila je v zelo majhnem prostoru, ki je meril le 8 kvadratnih metrov. Na rešilni postaji so delali bolničarji — obratni invalidi. Pozneje je bila reševalna služba organizirana v sestavu poklicnih gasilcev.

V tem času so bili organizirani že tečaji za nudenje prve pomoči, oprema rešilnih postaj pa izpopolnjena z aparati za oživiljanje, kar je z izgradnjo visokih peči postalo nujno potrebno zaradi nevarnosti zastrupitev s plavničnim plinom oz. ogljikovim monoksidom.

Kmalu se je pokazala potreba po rešilni postaji tudi na Javorniku. Predvsem so delavci zahtevali tako rešilno postajo, kar jim je tudi uspelo. Rešilno postajo so odprli pri obratovodstvu takratne valjarne Javornik I. Pozneje se je priključila poklicnim gasilcem, ki so imeli svoj dom na Javorniku.

Poleg navedenega se je v obratih takratne železarne (pred vojno in med vojno) vodila evidenca o nezgodah in poškodbah pri delu, vendar ne moremo govoriti, da je bila to neka organizirana preventivna skrb za zdravje in življenje delavcev pri delu. In šele na pismeni predlog za ustanovitev in organizacijo službe, ki jo je napisal takratni uslužbenec v sekretariatu železarne Avgust Kuhar, se je pričelo pristopiti k organizaciji službi. Najprej so jo imenovali oddelek za delovno varnost, nato oddelek tehnične zaštite, pozneje spet higiensko-tehnična zaštita (HTZ), nato higiensko tehnično varstvo (HTV).

Zanimivo je pogledati, kako je takratni predlagatelj (Avgust Kuhar) znal iz humanih odnosov do delavca predlagati ustanovitev in organizacijo službe. V predlogu navaja, kako je varstvo že pred vojno bilo organizirano v nekaterih bolj naprednih tovarnah v Angliji, Rusiji, Nemčiji, na Češkem in drugih bolj razvitih državah. Na koncu pa predlaga čisto konkretno, da se organiziramo vsaj podobno kot so organizirani v železarni v Kapfenbergu v Avstriji, ki je po tehnologiji in obsegu zelo podobna takratni železarni oz. KID.

Predlagatelj v utemeljitvi ponuja celotni program dela oddelka oz. službe s poudarkom na borbi proti poškodbam in za boljšo higieno, ki je pogoj za zdravje ljudi, posebno v tistem času.

Tako so že 1946, ko še nismo imeli nobene zakonite osnove ali zahteve po ustanovitvi teh služb, v železarni ustanovili neke vrste oddelek za delovno varnost. Najprej so od gasilcev prepisali rešilne postaje in bolničarje, določili vodjo rešilnih postaj in referenta za industrijsko higieno ter evidencijskega, ki je vodil evidenco in statistiko poškodb pri delu. Kmalu so določili referente za tehnično varstvo, in sicer enega za jeseniške in enega za javorniške obrate. Leta 1951 so začeli službo že deliti na dva dela, in sicer na tehnično varstvo in zdravstveno varstvo.

V tem času je interes za varstvo delavcev pri delu močno porasel. Predvsem se je za to dejavnost zavzemal sindikat, pa tudi samoupravljanje se je takrat začelo razvijati. Pri delavskih svetih in sindikatu so delovale razne komisije za varstvo pri delu. Največ poudarka se je dajalo delu žena, mladine ter invalidov, zaščitnim sredstvom, organizirani prehrani med delom ter pojačani hrani in napitkom na bolj nevarnih in zdravju škodljivih delovnih mestih.

S tehnološkim in organizacijskim razvojem železarne se spreminjajo delovni pogoji, spreminja se tudi miselnost o dejavnosti varstva pri delu, pojavljajo se večje potrebe po zagotavljanju varnih in zdravih delovnih pogojev ter po vzgoji in izobraževanju delavcev. V ta namen odpirajo v oddelku delovni mesti sanitarnega tehnika in obratnega higienika za dnevno kontrolo sanitarnih in higi-

enskih razmer po obratih, garderobah in drugih sanitarijah.

Z izgradnjo novih oz. preselitvijo starih predelovalnih obratov v Hrenovico (1953 leta) odpremo v predelovalnih obratih novo reševalno postajo.

Tako imamo takrat že štiri rešilne postaje (tri na Jesenicah ter eno na Javorniku).

V teh letih se v železarni že kažejo vidni rezultati na tem področju. Začne upadati število poškodb pri delu, pogostost in resnost bolezenske odsotnosti se zniža, izboljšajo se razmere na higiensko-sanitarnem področju. Zato v železarni začnejo razmišljati o nadaljni širitvi in strokovni krepitvi službe varstva pri delu.

Ob prvi večji samoupravni in ekonomski reorganizaciji železarne 1960 leta ustanovimo v železarni štiri ekonomske enote (talilnice, valjarne, predelava in strojno-energetski obrati). V vodstvih teh enot odpremo nova delovna mesta varnostni tehnik, ki organizacijsko in disciplinsko spada v vodstvo ekonomske enote, strokovno pa v oddelek varstva pri delu. Potreba se pokaže tudi po posodobitvi in strokovni krepitvi dela v rešilnih postajah.

Zato začnemo na rešilnih postajah zaposlovati medicinske sestre. Nastopi obdobje uvajanja novih oblik izobraževanja za dejavnost tehničnega in zdravstvenega ter drugih vrst varstva delavcev. V interesu boljšega varstva pričnemo šolati varnostne inženirje, višje medicinske sestre, socialne delavce, v zdravstvu pa zdravnike medicine dela in podobno.

Na ta način smo razvili več strokovnih služb kot so tehnično varstvo, zdravstveno varstvo, socialno varstvo in druge vrste varstva, ki v celoti tvorijo kompletno skrb za varstvo delavcev.

Novo obdobje varstva pri delu

Leto 1965 štejemo kot prelomnico varstva pri delu. V tem letu dobimo v Jugoslaviji prvi zakon o varstvu pri delu. Imenujemo ga temeljni zakon, kar pomeni, da je zvezni oz. državni zakon o varstvu pri delu. Na podlagi določil tega zakona pa že v naslednjem letu (1966) sprejmejo republike svoje republiške zakone o varstvu pri delu. Na podlagi splošnih in sistemskih določil teh zakonov dobimo v drugi polovici šestdesetih let nekaj republiških in zveznih izvršil-

nih predpisov, ki začnejo varstvo pri delu določati in dajati večji pomen na socialno humanem kot tudi ekonomskem področju. Zakonodaja določa obvezo delovnim organizacijam, da morajo to dejavnost z vsemi pravicami in odgovornostmi do varstva pri delu opredeliti v svojih samoupravnih splošnih aktih. Predpiše se obvezno šolanje na določeni stopnji za delavce, ki delajo v službah varstva pri delu, v strokovnih šolah se uvede predmet varstvo pri delu, delavci na delovnih mestih morajo biti poučeni za pravilno in varno delo, njihovo znanje iz varstva pri delu pa se mora periodično preverjati ipd.

Predpišejo se obvezni predhodni ter periodični zdravniški pregledi, določijo se obvezne ekološke meritve v delovnem okolju in na delovnem mestu, določijo se standardi in normativ za delovne in pomožne prostore, predpiše periodične preglede delovnih priprav in naprav in podobno. Vse to z namenom, da delovna organizacija in njeni odgovorni delavci zagotovijo delavcem čimbolj varne in zdrave delovne pogoje, razporedijo delavce po načelu »pravega delavca na pravo delovno mesto« ter jih usposobijo za tehnološko pravilno in varno opravljanje določenega dela.

Zaradi navedenega smo v zadnjih letih še bolj razvili in strokovno ter kadrovsko okrepiли dejavnost ekološke dela in tudi varstva bivalnega in komunalnega okolja.

Da so bile vse te usmeritve ter odločitve pravilne in da se investicije v dejavnost varstva pri delu bogato obrestujejo, nam nazorno potrjuje nekaj naslednjih podatkov.

V prvih dvajsetih letih oz. do 1965 leta se je v železarni povprečno letno poškodovalo pri delu 17 % vseh zaposlenih. Med temi so poškodbe devetim delavcem letno zapustile hude trajne posledice, pet delavcev pa se je letno smrtno poškodovalo. V naslednjem obdobju, oziroma od 1965 leta do 1985, pa se nam letno poškoduje 8,5 % delavcev, od tega pet hujše in eden smrtno.

To je le nekaj najbolj nazornih podatkov, drugače pa se nam dobro organizirano varstvo pri delu kaže tudi v drugih kazalcih, kot so manjša odsotnost z dela, manjša fluktuacija, zaradi tega pa prav gotovo večje zadovoljstvo in boljši medsebojni odnosi, kar pogojuje tudi večjo produktivnost in boljše rezultate dela. Pri vsem tem pa je izredno pomembna dobra organizacija dela, vodenje, kontrola in nadzor, kajti za varstvo delavcev pri delu smo odgovorni vsi, delovni ljudje pa so v naši družbi največja dobrina. Zoran Krejčič

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

DELOVNA SKUPNOST KO - FI

Sedma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve je bila že 28. oktobra.

Ker se bo od delovne skupnosti odcepil sektor komercialne kot samostojna TOZD, bodo izvršni odbor dopolnili z novimi člani, da bi delo potekalo kontinuirano. Samoupravne delovne skupine morajo obravnavati tudi kandidate za delegate samoupravnih organov nove TOZD. Referendum za sprejetje statuta bo 8. decembra, za njegovo razlago pa je zadolženo vodstvo sektorja.

Spregovorili so tudi o informiranosti in komuniciranju v njihovi delovni skupnosti in menili, da je dobro.

Podprli so tudi predlog za uvedbo tretjega samoprispevka, saj je nujno potrebno urediti prostore tudi za usmerjeno izobraževanje.

TOZD JEKLARNA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarna je sestanek 13. novembra pripravil skupaj z osnovno organizacijo ZK, čeprav so večino točk dnevnega reda obravnavali že na svoji seji 30. oktobra.

Tako so ponovno poslušali poročilo o devetmesečnem poslovanju, srednjeročnem načrtu TOZD in uvedbi občinskega samoprispevka. Zadovoljni so bili z novo razlago predsednika občinske konference SZDL, s katero je precej spremenil miselnost o samoprispevku.

Na predlagane kandidate za delegate v novih samoupravnih organih nobena osnovna organizacija ni imela pripomb, o novi organiziranosti

sindikata pa so menili, naj bi vsaka TOZD imela svojo osnovno organizacijo, delegati za izvršni svet pa naj bodo delegirani kot delegati za delavski svet.

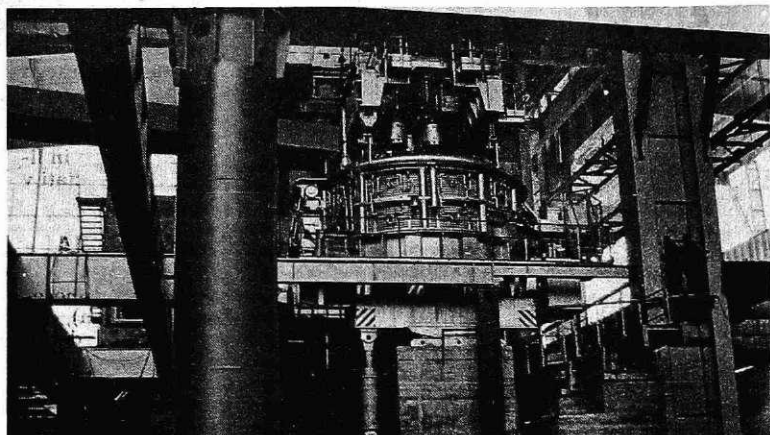
TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Osnovna organizacija sindikata TOZD Hladna valjarna Bela je bila 18. novembra. Obravnavali in potrjevali so delegate za delavski svet TOZD Ploščati program in posamezne odbore.

Na predlog vodje TOZD so obravnavali tudi prevrednotenje delovnih nalog, spremembo premijskega sistema, ki predvideva možnost doseganja bolj stimulativnih premij s primernimi rezultati, usmeritev, da se razmerje gibljevi — fiksni del osebnega dohodka poveča v prid fiksnemu delu in možnost napredovanja na delovnem mestu. Člani sindikata naj bi sodelavce tudi pravilno obvestili o smislu in ciljih prevrednotenja.

Spregovorili so še o pripravi na praznovanje desetletnice TOZD Hladna valjarna Bela, o delni poravnavi stroškov izleta v München in o uvedbi samoprispevka. Člani izvršnega odbora so soglašali z uvedbo samoprispevka, menili pa so, naj bi ga plačevali vsi zaposleni in tudi upokojenci, ki prejemajo primerne pokojnine.

Člani izvršnega odbora so tudi menili, naj osnovne organizacije sindikata tudi v novi organiziranosti ostanejo v dosedanjih obliki, sprememba naj bo le pri koordinaciji na nivoju novih TOZD.

Elektropeč v novi jeklarni (foto: I. Kučina)

RAZPIS ZA GRADBENA POSOJILA

Na osnovi sprejetih planskih dokumentov za srednjeročno obdobje 1986 do 1990 v letu 1987 in na osnovi sklepa devete seje odbora za stanovanjska vprašanja pri delavskem svetu Železarne Jesenice z dne 26. septembra 1986 razpisujemo:

- 70 gradbenih posojil za novogradnjo, nakup etažnih stanovanj, nakup stanovanjskih hiš ali nakup stanovanja,
- 80 gradbenih posojil za prenovo ali posodobitev hiš in stanovanj v zasebni lasti.

Predvidena višina posojila za novogradnjo in nakup stanovanjskih hiš znaša 2.340.000 din, za nakup etažnih stanovanj v družbeni gradnji je predvidena višina posojila za 20 % višja, za rekonstrukcije pa znaša predvidena višina posojila 780.000 din.

Razpisana višina gradbenih posojil bo veljavna po zaključnem računu železarne Jesenice za leto 1986 pod pogojem, da bo ustvarjenega toliko čistega dohodka, ki bo dovoljeval planirano izločitev sredstev za te namene. Če bo izločenega manj čistega dohodka, bo višina razpisanih gradbenih posojil sorazmerno nižja. Upravičenci do gradbenega posojila so aktivni delavci in upokojenci železarne Jesenice. Izpolnjevanje pa morajo še naslednje pogoje:

1. Stanujejo na območju občin Jesenice, Radovljica ali drugih občin, od koder je mogoče dnevno prihajati na delo z rednimi prevoznimi sredstvi ali z organiziranim prevozom železarne Jesenice.
2. Hočejo z gradnjo stanovanjske hiše, z nakupom etažnega stanovanja v družbeni gradnji, z nakupom zasebnega stanovanja ali nakupom zasebne stanovanjske hiše rešiti svoje stanovanjsko vprašanje.
3. Hočejo z rekonstrukcijo zasebne stanovanjske hiše ali zasebne stanovanja izboljšati stanovanjske pogoje v skladu s stanovanjskimi standardi.
4. MORAJO NAMENSKO VARČEVATI za gradnjo, nakup ali rekonstrukcijo stanovanjske hiše in varčevanja ne smejo prekiniti pred pretekom dveh let.
5. Z lastnimi sredstvi morajo imeti zagotovljeno:

- za nakup etažnega stanovanja v družbeni gradnji 20 % vrednosti,
- za gradnjo hiše v usmerjeni stanovanjski gradnji 25 % vrednosti,
- za individualno gradnjo ali nakup zasebne stanovanjske hiše morajo imeti 40 % vrednosti gradnje po revalorizirani vrednosti, ki je kot preračun sestavni del načrta. Pri novogradnjah se šteje za dokaz lastne udeležbe zgrajena hiša do druge gradbene faze in nabavljeni material do tretje gradbene faze. Lastna sredstva se lahko dokazujejo tudi z denarjem ali z nabavljenim materialom. Pri zadružni gradnji mora posilec prinesiti potrdilo zadruge, da njegova finančna konstrukcija v zadruzi zadošča za graditev hiše do druge gradbene faze in za nabavo materialov do tretje gradbene faze.

— da združujejo delo v temeljnih organizacijah ali delovnih skupnostih železarne Jesenice ali da so upokojenci železarne Jesenice.

6. Da bodo izpraznili družbeno stanovanje v skladu z določili pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev. Tisti, ki živijo v stanovnjah, last železarne Jesenice, bodo morali stanovanje izprazniti in vrniti do pogodbenega roka, v nasprotnem primeru pa plačevati dodatne obveznosti v korist stanovanjskih sredstev železarne Jesenice vse do izpraznitve stanovanja.

7. Delavci, ki so v preteklosti že prejeli gradbeno posojilo do razpisane višine za posamezno leto, ne morejo ponovno prositi za posojilo. Do gradbenega posojila so upravičeni po preteku dveh tretjin odplačilne dobe in s pogojem, da pred pričetkom koriščenja novega posojila izplačajo preostali del prejšnjega posojila.

8. Rok vračanja posojila je odvisen od višine posojila, vendar ne sme biti daljši od 20 let vključno z moratorijem. V času moratorija, ki traja tri leta, se glavnica vsako leto poveča za 4 % na novo osnovo. Mesecna anuiteta za gradbeno posojilo znaša od 20.000 do 25.000 din. Odplačevanje posojila bo urejeno s posebno pogodbo po 4 % obrestni meri, prvi obrok zapade v plačilo po treh letih od dneva, ko je bilo gradbeno posojilo odobreno.

9. Posojiljemalec se ob pogodbi obveže, da bo vrnil celotno gradbeno posojilo v enem obroku s pripadajočimi obrestmi in poravnal vse nastale stroške, če bo prenehal delati v železarni Jesenice na lastno željo ali po lastni krivdi. Od dneva prekinitve dela v železarni Jesenice do vračila celotnega zneska posojila se obračunavajo obresti po obrestni meri za sredstva na vpogled in ne kot sredstva za gradbeno posojilo železarne Jesenice, če traja odplačevanje do šest mesecev po prekritvi dela, pozneje se obresti dvignejo na višino zamudnih obresti po zakonu.

10. Za odobritev gradbenega posojila morajo prijavitelci predložiti:

- a) izpolnjeni obrazec »Prijava za razpis za gradbeno posojilo«, ki ga zainteresirani dobijo pri vratarju kadrovskega sektorja, informacije pa dobijo na oddelku za družbeni standard, soba 11, ali po telefonu 3209 in 3113,
- b) originalni zemljiškoknjižni izpisek, ne starejši od šest mesecev, dobi se na oddelku zemljiške knjige pristojnega sodišča,
- c) za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše morajo kupci predložiti overovljeno kupoprodajno pogodbo,
- zadružniki morajo predložiti originalno pogodbo,
- d) lokacijsko dovoljenje,
- e) gradbeno dovoljenje,
- f) veljavni predračun,
- g) pogodbo o namenskem varčevanju za gradnjo,
- h) spisek že prejetih gradbenih posojil za isto gradnjo.

Prijave brez potrebne in ustrezne dokumentacije ne bodo obravnavane. Razpis traja do vključno 10. januarja 1987. Vse prijave in dokumentacija, ki bodo oddani na oddelku za družbeni standard do konca razpisa, bodo obravnavane; prijave, ki bodo prispele po koncu razpisa, ne bodo obravnavane. Navedbe v prijavi in dokumentaciji bo preverjala komisija, v kateri bo gradbeni strokovnjak. Na osnovi prijave, dokumentacije in poročila komisije bo odbor za stanovanjska vprašanja pripravil predlog, ki bo objavljen v tedniku Železar. Strokovna služba bo predlog posredovala delavskemu svetu in temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v obravnavo in potrditev.

Oddelek za družbeni standard

Deseti kongres jugoslovanskega združenja za marketing

V Ljubljani so se od 20. do 22. novembra na desetem kongresu jugoslovanskega združenja za marketing pogovarjali o marketingu in strukturnih spremembah. Kongresa se je udeležil tudi vodja marketinga naše železarne Janez Komel, zato smo ga vprašali, kakšni so njegovi vtisi in izkušnje.

»Tema marketing in strukturne spremembe je povzeta iz dolgoročnega programa stabilizacije in pomeni, da je treba celotno gospodarstvo prestrukturirati, za kar je potreben strokoven marketinški pristop pri vseh poslovnih odločitvah.

Prisotnih je bilo več kot petsto udeležencev, kongres pa je imel poleg uradnega tudi seminarski del, v katerem smo poslušali 62 referatov, koreferatov in poročil z različnih področij gospodarstva, vezanih na vlogo marketinga pri razvoju posameznih dejavnosti.

Največ prispevkov je bilo o marketingu v zupanji trgovini ter strateškem načrtovanju in povezovanju med znanostjo in prakso v smislu marketinškega pristopa. Obiskali smo tudi Inštitut za trženje, ekonomiko in organizacijo ter se pogovarjali o marketinških izkušnjah v Pivovarni Union in s soorganizatorji kongresa Iskro Delta, Gorenjem, Elanom in Smeltom.

Posvetovalni oziroma seminarski del kongresa je bil posvečen predvsem prispevkom udeležencev, ki so večinoma obravnavali marketing v

teoriji, le nekaj jih je izhajalo iz praktičnih izkušenj. Ugotovitev posvetovalnega dela kongresa je bila, da je treba v prihodnje dati več poudarka predvsem praktičnim izkušnjam poslovno uspešnih delovnih organizacij.

Splošna ocena desetega kongresa o jugoslovanskem marketingu je bila, da marketing teoretično sicer dobro poznamo in obvladamo, v praksi pa v večini primerov odklanjamo marketinško miselnost in metode, predvsem poslovodni delavci. To je povezano tudi z našimi sistemskimi predpisi, ki onemogočajo normalno izvajanje marketinških aktivnosti (npr. predpisi o cenah in deviznem poslovanju).

Na kongresu so posebej poudarili, da koncepta marketinga še nismo sprejeli za svojega, brez tega pristopa pa ne moremo načrtovati razvoja, organizirati proizvodnje in opravljati propagandne dejavnosti. Marketing bi torej moral biti osnova naše poslovne politike in gospodarjenja. Tudi povezanost med organizirano proizvodnjo in marketinškimi aktivnostmi bi morala biti večja, saj bi spremembe v organizaciji morale slediti ugotovitvam marketinga. Danes gre vsaka dejavnost svojo pot ali pa je marketing predoren organizaciji, zato pogosto prihaja do nesporazumov in konfliktov.

Najpomembnejša kongresna izkušnja, ki bi jo lahko uporabili v naši železarni, je tržni pristop na izvoznih tržiščih. Tak pristop vsebuje več elementov: raziskano zunanje tržišče, prepričanost, da je kvaliteta naših izdelkov konkurenčna ostalim in da se s kvaliteto in solidnostjo poslovanja lahko meriš z ostalimi na tem področju in se tako vključiš v mednarodni marketing.

Skladno s tem bi morali nujno prenehati z različnimi merili in pojmovanjem kvalitete za domači in tuji trg in razvoj novih izdelkov prilagoditi zahtevam in potrebam zunanjega trga. Strategija razvoja mora temeljiti na marketinški filozofiji, ki ne dopušča sedanje prakse, da najprej razvijemo nove izdelke in nove načine proizvodnje in šele potem ugotavljamo, ali so ti izdelki tržno potrebni in ekonomsko upravičeni.

V marketingu je dan vedno večji poudarek kompleksnosti promocijskih aktivnosti, to je, da s pomočjo propagandnih aktivnosti seznanimo kupce in trg z našimi izdelki, da bi povečali prodajo. Vse pa je povezano s proizvodnjo, ki mora na trgu konkurirati domačim in tujim proizvajalcem. Profesor Deželak iz Maribora je omenil tudi ekološki marketing, ki bo imel v prihodnosti vedno večji pomen, zato bo treba vse naše načrte preveriti tudi s stališča ekologije in to obliko marketinga bolj upoštevati pri našem strateškem načrtovanju.

Lilijana Kos

Več kot en doktorski naslov

Prvega decembra je odšel iz naše delovne organizacije dr. Božidar Brudar, znanstvenik in raziskovalec, ki ga, tako je pač, bolje poznajo in bolj cenijo drugod kot za tovarniško ograjo. Žal bomo z njim izgubili precej več kot en doktorski naslov, s katerimi se postavljamo, kadar govorimo o izobrazbeni strukturi zaposlenih v Železarni Jesenice. Da je pri begu možganov iz naše delovne organizacije debelina plačilne kuverte le malokrat odločilna, si le neradi priznamo, saj bi potem morali pobrsrkati nekoliko globlje. Prvo vprašanje se torej ponuja kar samo po sebi:

Dr. Božidar Brudar (foto: B. Grce)

Česa vam v železarni niso znali (ali hoteli) ponuditi, da vztrajate pri svoji odločitvi?

—Pred časom sem pripravil predlog o organizaciji oddelka oziroma skupine ljudi z različnih področij, ki bi se ukvarjali z računalništvom in raziskavami, imeli na skrbi procesni računalnik, se ukvarjali z linearnim in mrežnim planiranjem, simulacijami in podobnimi stvarmi. Skupina naj bi povezovala strokovnjake z raziskovalnega oddelka, RTA, ERC, in marketinga. Ko smo se pogovarjali o tej moji ideji, so bili seveda vsi za. Potem se pa nekako nismo uspeli dogovoriti, kako naj to tudi izpeljemo. Zadeva je potem zastala, v novi organizacijski shemi se pa sploh ne vidim.

Kaj torej pričakujete od svojega novega dela v Iskri Kibernetiki, kamor odhajate?

— Razmer v Iskri pravzaprav ne poznam dovolj dobro, da bi jih lahko zanesljivo ocenil, vendar pričakujem vsaj malo več fleksibilnosti, da bom svoje raziskovalno delo lažje vključil v prakso.

Mnogokrat nam očitajo, da nimamo pravega koncepta razvoja, da ima raziskovalno delo v železarni premajhno težo.

— To drži. Velika ovira je cehovski odnos, saj vse gledamo skozi oči metalurgov. Vendar je v Železarni veliko ljudi, ki bi radi delali na raziskovalnem področju in ki niso metalurgi. Dovolj je, če si ogledamo raziskovalne naloge, ki iz Železarne prihajajo na občinsko raziskovalno skupnost.

Zato je težko prodreti. Meni so že dostikrat rekli, da so izsledki mojih raziskav skregani z zdravim metalurško logiko. Očitno pri nas ni raziskovalne nuje, zato se marsikdaj o pomembnih stvareh odloča na pamet in v ozkih krogih. Odločajo ljudje, ki ne vidijo čez okvir svoje stroke.

Pred leti, ko sem mislil, da bo Jeklarna 2 padla v vodo, sem se lotil linearnega programiranja. Izdelal sem program, ljudem, ki bi ga bili pripravljali uporabljati, sem hotel ponuditi ustrezno orodje, delal sem reklamo zanj. Tega programa niso uporabljali od leta 1978; pa ga sedaj tudi ne. Očitno pri nas ni potrebe po

različnih obdelavah, analizah, simulacijah. Ker jim ne verjamejo, ali pa ne vedo zanje.

Za primer: v srednjeročnem planu imamo opredeljen razvoj livarne, pa nihče ne ve povedati, kaj bo ta livarna delala, kaj bi se splačalo delati, kaj znamo delati in česa ne. Hkrati pa v razvoj livarstva investirajo na Ravnah.

Raziskovalne nuje pri nas torej ni. Kljub temu se precej ljudi v železarni ukvarja z raziskovalnim delom. Kakšna pa je nadaljnja usoda teh raziskav?

— Najbrž res nima smisla delati raziskav, ki ne bodo zaživele v praksi, o katerih bi, če drugega ne, hoteli vsaj razpravljati. Žal pa vsak poskus, da bi začeli razmišljati drugače, da bi se začeli spraševati, kaj bi bilo, če bi poskusili narediti stvar nekoliko drugače, ostane brez odmeva.

Pri nas smo čisto zadovoljni z ohlapno formuliranimi izsledki raziskav, ki nič ne povedo. Tako ali tako delamo naprej po starem. Navdušujemo se nad tem, kar nam ponujajo sodobni računalniki, kadar slučajno pridemo v stik z njimi, vendar do misli, da bi bilo treba to uporabiti tudi pri nas, navadno ne pridemo. Vodilni in vodstveni delavci bi morali vsaj vedeti, kaj vse se da narediti z računalniki, če jih že ne bi znali sami uporabljati. Pa ne čutijo te potrebe ali pa se zadovoljijo z izgovorom, da nimajo časa.

Čudim se, da nikogar ne vznemirja, ko delamo na pamet. S kontilivom v stari jeklarni je bilo precej problemov, za tistega v jeklarni 2 pa trdijo, da bo delal brez problemov. Nihče se ne vpraša, kaj bomo storili, če nastane zastoj na kontilivu ali na vakuumski napravi. Potem mi pa pravijo, da sem pesimist.

Ali pa nova organiziranost. Informatika, ki je povsod po svetu na prvem mestu, je pri nas postavljena nekje na konec. To pa so vendarle stvari, o katerih se mora odločati na vrhu organizacijske piramide, saj najbrž nihče ne bo uporabljal računalniških orodij za načrtovanje, konstruiranje, simulacijo, če tega ne bo nekdo zahteval od njega. Ta pa mora kajpak najprej vedeti zanje.

Borut Grce

Seja odbora samoupravnih delavske kontrole

V torek, 25. novembra, so se sestali člani odbora samoupravnih delavske kontrole Železarne Jesenice. Ugotovili so, da so vsi sklepi prejšnje seje izvršeni.

Predsednik poslovnega odbora jih je informiral, da aktivnosti za znižanje zalog (surovin, medfaznih zalog in potrošnih materialov) na področju rezervnih delov stalno potekajo. Pospešene so tudi aktivnosti na projektu Jeklarna 2, in sicer na montažnih delih in zagotavljanju izdelave opreme. Litostroj je izpolnil sprejete obveznosti — hidrocentrala Javornik je pripravljena na poskusno obratovanje.

Na prejšnji seji je član odbora iz TOZD Energetika postavil delegatsko vprašanje »ali lahko odbor samoupravnih delavske kontrole TOZD glede na to, da ne sprejema konkretnih odločitev, ampak le spremlja posamezne zadeve, deluje tudi na seji, ki ni sklepna?« Odgovor je pripravil center za proučevanje samoupravljanja in informiranje: Določila 24. člena poslovnika za delo samoupravnih organov in delegacij določajo, da morajo biti samoupravni organi pri obravnavanju zadev dnevnega reda sklepni. V nasprotnem primeru je treba sejo ponovno sklicati in zagotoviti sklepčnost.

Predsednik poslovnega odbora je navzgod seznanil s poslovanjem temeljnih organizacij in delovne organizacije v devetih mesecih 1986. Ugotovili so, da so poročila obravnavali delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, pripombe pa uskladi odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne. Poročilo o poslovanju je pred sejo odbora obravnavali tudi delavski svet Železarne. Razprava prisotnih, ki so izpostavljali probleme pri delu v svojih temeljnih organizacijah, se je nanašala na slabo delovno in tehnolo-

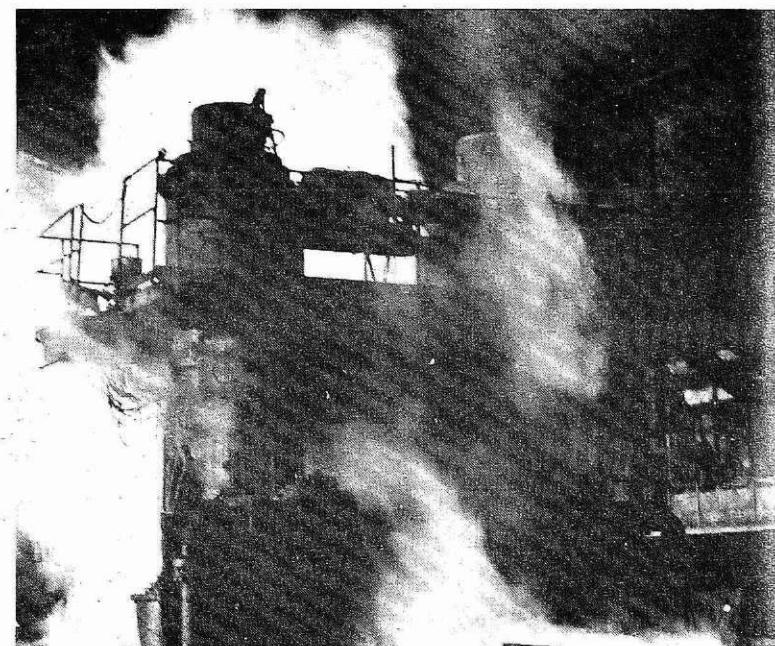
ško disciplino, zato so podprli ukrepe poslovnega odbora na tem področju.

Seznani so se s porabljenimi sredstvi za reprezentanco v tretjem tromesečju in v devetih mesecih ter s službenimi potovanji v tujino v istem obdobju.

Odbor samoupravnih delavske kontrole TOZD Vratni podboji je v obravnavo posredoval vlogo vodja TOZD Vratni podboji v zvezi z nadomestilom osebnega dohodka za čas bolniške odsotnosti delavke iz TOZD Vratni podboji. Obrazložitev načina obračunavanja nadomestil je podala vodja oddelka za socialno varstvo in zavarovanje. Prisotni so ugotovili, da pri obračunu nadomestila osebnega dohodka v času bolniške odsotnosti delavke iz TOZD Vratni podboji ni prišlo do nepravilnosti, razen v mesecu januarju 1986, in sicer v višini 526 din.

Zahtevo Božidarja Lakote (iz CPSI) za odpravo motenj in kršitev na področju samoupravljanja bo odbor samoupravnih delavske kontrole Železarne obravnaval na prihodnji seji, ko bodo strokovne službe posredovale mnenja.

CPSI — D. B.

Valjanje debele pločevine (foto: I. Kučina)

Seja odbora za gospodarstvo

Člani odbora za gospodarstvo so se 3. decembra sestali na petindvajseti seji in obravnavali standardne točke dnevnega reda: pregled sklepov prejšnje seje, izvrševanje operativnega programa za november ter predlog programa proizvodnje za december, analizo finančnega rezultata za oktober in skupaj deset mesecev, predloge za odpise in pripise razlik pri poslovanju s tujino in vlogo za odobritev združenih amortizacijskih sredstev.

Na prejšnji seji je odbor zadolžil strokovne službe, naj analizirajo vzroke za tako dobre oktobrske proizvodne rezultate. Iz poročila o izvrševanju sklepov so ugotovili, da so bili glavni vzroki predvsem v dobri oskrbi s surovinami in polizdelki, ugodnih pogojih za delo in nižji odsotnosti delavcev, podaljšanjem obratovalnega časa in izvajanju ukrepov za izboljšanje proizvodnje v četrtem kvartalu. Podrobnejša analiza vzrokov za rekordne oktobrske rezultate pa bo podana v okviru rednih analiz o delu skupaj s strokovnim delom.

Novembrski proizvodni rezultati so slabši od oktobrskih, predvsem zaradi redukcij električne energije in povečanih zastojev. Za november so značilni tudi številni zastoji po opravljenih remontih na posameznih agregatih. Odbor je zato sprejel sklep, naj storitvene temeljne organizacije več pozornosti posvetijo kvalitetnejšemu opravljanju remontov, tako da ne bodo zastoji po remontih večji kot pred njim.

Kljub temu, da so proizvodni rezultati slabši od oktobrskih, pa smo v novembru delali dobro. Presegli

smo plan skupne proizvodnje in storitev preveljanja, zaradi boljšega asortimenta pa tudi plan realizacije. Le za malenkost smo zaostali za planom blagovne proizvodnje. Zaostali smo tudi za količinskimi planom izvoza. Temeljne organizacije so sicer izdelale načrtovane količine izdelkov za izvoz, vendar zaradi specifičnih zahtev posameznih kupcev po lastnem prevozu vsi izdelki niso bili odpremljeni.

Temeljnim organizacijam Jeklarna — oddelk elektro jeklarni, Valjarna žice in profilov ter Profilarna je odbor potrdil popravke planov za november, in sicer bodo strokovne službe pri obračunu premij za november upoštevale popravke do 95 odstotkov realizacije planov.

Potrdili so tudi predlog programa proizvodnje za december. Pri sestavljanju programa za december so temeljne organizacije, operativna priprava proizvodnje in poslovodni odbor skušali glede na predvidene težje pogoje poslovanja (redukcije, pogoji plasmaja določenih izdelkov in podobno) čimbolj realno planirati proizvodnjo za zadnji mesec v letu. Po predvidevanjih bo do posameznih

sprememb med mesecem prišlo, odbor pa jih bo obravnaval na naslednji redni mesečni seji. Plan skupne in blagovne proizvodnje je manjši od gospodarskega načrta.

Ob tem je odbor sprejel tudi sklep, naj temeljne organizacije v decembru odpremi čimveč v začetku meseca, saj večina tujih kupcev v drugi polovici meseca zapre svoja skladišča zaradi inventur in praznikov. Oddelk zunanje trgovine se bo v soglasju s posameznimi temeljnimi organizacijami skušal dogovoriti z določenimi kupci za podaljšanje odpremnih rokov.

V nadaljevanju so poslušali poročilo o finančnih rezultatih v oktobru in skupaj za deset mesecev. Železarna Jesenice je tudi v tem obdobju ustvarila ostanek čistega dohodka za sklade.

Zaradi neustreznosti dobavljene valjane žice je odbor na predlog izvoznega oddelka potrdil dobropis firmi Alfred Wagner, kar predstavlja popust za neustrezno dobavo.

Iz združenih amortizacijskih sredstev bo temeljna organizacija Elektrode realizirala skupaj z ustreznimi oddelki delovne skupnosti za ekonomiko, TKR, in novogradnje investicijo varilnotehnični laboratorij. S pridobitvijo tega laboratorija bo omogočeno načrtno razvojno raziskovalno delo na področju osvajanja novih vrst kvalitetnih jekel, predvsem pa bo omogočen razvoj varilne tehnologije.

CPSI — Z. V.

Stara pravda

Časi »vesolnega« kmečkega puntanja so že zdavnaj minili. Gre torej za zgodovinsko tematiko ali tematiko zgodovine. Če odmislimo nujnost in potrebnost poznavanja zgodovine za orientacijo in razumevanje sedanjega časa, se lahko vprašamo: Kaj se lahko naučimo iz prakse in teorije kmečkih uporov? Omejili se bomo na »pravni« vidik poduka, ki nam ga nudi zgodovina.

V šoli so naš učili, da so kmetje zahtevali Staro pravdo (na tem mestu se ne moremo ukvarjati s prirejanjem zgodovine »aktualnemu družbenopolitičnemu trenutku«). To kratko in malo pomeni nič drugega kot to, da kmetom ni bilo do nove pravde. Hoteli so stare davčne zakone (desetino in ne petino pridelka na primer). V neki posebni optiki takšno stališče ne more funkcionirati kot konzervativizem (z vsemi negativnimi nalepkami), ampak za poskus ponovne uveljavitve nekega že uveljavljene pozitivne zakonodaje. Rečeno s stališča sedanjega časa: zakoni so bili, vendar so bili kršeni in (pri) ponarejeni s strani aktualnih vladarjev za njihove aktualne potrebe. Kmetje niso zahtevali nove pravde, novih zakonov, ampak »samo« spoštovanje stare, poznane zakonitosti. Zahtevali so, da se tudi predstavniški oblasti držijo pravnega kodeksa.

Pravna utemeljitev modernih meščanskih držav je potekala v skladu z razvojem teh družb. Razmak kapitalističnega načina produkcije razsuje tradicionalno fevdalno družbo. Nova produkcija in novi gospodarji zahtevajo novo zakonodajo. V 18. in 19. stoletju nastane moderno meščansko pravo (s temelji v rimskem kodeksu), kakršnega v bolj ali manj nespremenjeni obliki poznamo še danes.

Socialistična zakonodaja je dedič meščanske. Osnovne postavke so iste (svoboda, enakost pred zakonom itd.),

ne glede na to, da si mnoge pravice, svoboščine, dolžnosti, ki jih pozna meščanska zakonodaja, socialistične zakonodaje pripisujejo kot njihov originalni doprinos k razvoju prava. Toliko v grobem in na kratko o nekaterih drobcih iz trgovine prava.

Jugoslovanska pravna praksa se od drugih razlikuje po izredno hitrem spreminjanju zakonodaje. Novi in novi zakoni, predpisi itd., takorekoč dnevno posegajo v najbolj vitalna področja družbenega življenja, na primer v ekonomijo. Ogromna produkcija normativnih aktov s svoje strani blokira konsolidacijo in ovira razvoj ekonomije. Praktično vse je podrejeno kratkoročnim interesom delitve družbenega proizvoda; dosti premalo pa je storjena, da bi intenzivirali razvoj ekonomskega sektorja (in vsega kar sodi zraven — trg, kadri, itn.). To so dovolj znane stvari. Prav tako je znano, da je kršenje zakonodaje zelo pogosta praksa različnih družbenih subjektov. Do kršitev prihaja tudi zaradi (če odmislimo kršenje zakonitosti za potrebe »družbenega trenutka«) nezmožnosti, da bi se družbeni subjekti takorekoč iz dneva v dan prilagajali novim normam. Življenje in delo se mora preveč podrežati (novi) zakonodaji, ista se po drugi strani premalo prilagaja realnemu stanju.

Vse te težave s hipernormiranostjo pa seveda ne smejo pripeljati do tega, da ne bi spoštovali vsaj osnovnih zakono-

nov (ustavo), ki konstituirajo pravno urejeno družbo. Zakone imamo (tudi) zato, da jih spoštujemo, da se ravnamo po njih. To preprosto in osnovno dejstvo neke družbene morale je pri nas zelo pogosto »pozabljeno«.

Seveda ima tudi Železarna svojo interno zakonodajo, ki je zajeta v različnih pravilnikih, samoupravnih sporazumih itd. In imamo jo zato, da se po njej ravnamo ali bi se vsaj morali ravnati. In kaj lahko doživijo tisti, ki mu je do tega, da bi se upoštevalo obstoječe pravilnike? Doživijo lahko tudi to, da se ga proglasi za dežurnega krivca za neizpolnjevanje planirane proizvodnje.

Delavski svet Železarne je na seji 20. novembra 1986 ugotovil sledeče (citiraj Železarnja 27. 11. 1986): »V nadaljevanju seje so delegati ocenili članek glavnega in odgovornega urednika Glasila Železar »Od člena do člena« in ugotovili, da je negativno vplival na pripravljenost delavcev, da z izvajanjem ukrepov za povečanje proizvodnje v četrtem kvartalu dosežejo zastavljene cilje. Seznanili so se tudi z oceno odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, ki je članek prav tako ocenil za negativnega. Svoja pojava sta podala tudi predsednik poslovnega odbora o pravilnosti sprejetih ukrepov in glavni in odgovorni urednik o name-nu takega pisanja.

Po razpravi so sprejeli sklep, naj uredniški odbor, ki ga je delavski svet imenoval na konstituantni seji in je njemu tudi odgovoren, do naslednje seje pripravi poročilo, kakšno politiko vodi pri opredeljevanju za objavo posameznih člankov« (konec citata).

Daljši citat iz poročila o seji delavskega sveta smo navedli zato, ker navedena vrsta tem iz različnih področij:

1. »Negativna pripravljenost delavcev za izpolnjevanje ukrepov (?) za povečanje proizvodnje v četrtem kvartalu«. Kje ima osnovo taka trditev, ko pa

vemo, da je bil oktober poslovno zelo uspešen mesec in da tudi novembrski rezultati niso slabi. Ali to potemtakem pomeni, da delavski svet Železarne in njegov odbor za gospodarstvo meni, da bi bili rezultati še boljši, če ne bi bilo uredniškega članka? Kje so dokazi za takšno mogočo razlago? Ali pa je za dobre ali pa slabe ekonomske rezultate popolnoma vseeno, ali so delavci pozitivno ali negativno opredeljeni do proizvodnih (ekonomskih) ciljev? Zdi se, da je res precej vseeno, kako so delavci opredeljeni glede na cilje ekonomske politike. Da je to res, nam s preštetiimi primeri lahko postreže zgodovina zadnjih nekaj let, ko je gospodarstvo na svoji koži ugotovilo, kako katastrofalno lahko neprimerni zakoni vplivajo na poslovne rezultate. Še enkrat: Kje so dokazi, da je članek »negativno vplival na pripravljenost delavcev«? Če je s to ponesrečeno (in oguljeno) formulacijo mišljeno to, da so (nekateri) delavci razpravljali o tematici, ki jo je načel urednik, potem imamo pred seboj kar najbolj grobo stališče do ž ustavo zajamčene pravice o svobodi informiranja in mišljenja. Prepričani smo, da ustreznih argumentov ne bomo slišali. Kdo se bo opravičil uredniku Železarnje? Ali pri nas tudi zato »ne gre«, ker nihče od odgovornih nikoli ne čuti potrebe, da bi se komurkoli opravičili, čeprav je jasno in glasno razvidno, da je bila storjena krivica ali napaka? V navedenih stališčih lahko slišimo odmev izjav nekaterih uglednih politikov, češ da so tudi novinarji krivi (?) za krizno stanje. Kriv je torej tisti, ki skuša javnost obvestiti o kaki nepravilnosti in ne tisti, ki je nepravilnost zagrešil. Narobe svet.

2. Pot za uveljavljanje takšnih stališč je trasiral tudi članek »Med člani in stvarnostjo«. Gre za odgovor vodje oddelka za kadre urednika Železarnje. Značilen ton članka bomo skušali zajeti z naslednjim citatom: »V sedanjih zaostrenih razmerah in v pričakovanju nadaljnjega zaostrovanja bo potrebno storiti vse, da ustvarimo potrebno klimo, ki nam bo v pomoč pri premagovanju težav«. Kot vemo poteka prerazporejanje delavcev iz skupnih služb v neposredno proizvodnjo že šesto leto. Vsako leto z izgovorom o nujni mobilizaciji za doseganje planov, za presežanje ciljev kriznega stanja. Analiza iz leta 1983 nam kaže, da so prerazporejeni največkrat strokovni delavci z visoko in višjo izobrazbo; 51 % premeščenih sicer opravlja strokovno delo. Od premeščenih jih 43 % izjavlja, da nihče ni opravljal njihovega dela v času odsotnosti. Eden od zaključkov oktobrske analize iz leta 1983 je bil: »V delovnih skupnostih so stala pretežno strokovna dela, kajti opravi jih ni nihče v največjem številu primerov.« In še: »Obenem podatki kažejo, da docela in zlahka pogrešamo strokovna dela, da pa ne moremo mimo določenih administrativnih, pisarniških in vzdrževalnih del ter jih mora na vsak način nekdo opraviti.«

Ne gre torej za enkratno akcijo v letošnjih, prav gotovo težkih in zaradi velike investicije Jeklarne 2 izjemnih časih. Gre bolj za kontinuirano, zavedno ali nezavedno, prakso dokazovanja parazitstva strokovnih služb. Kam pripelje ignoriranje dela strokovnih služb, lahko vidimo v sedanjem jugoslovanskem trenutku, ko razne »pisarne« brez upoštevanja strokovnih analiz stihajsko in vsepnek producirajo nove in nove ukrepe, ki vsaj za enkrat zelo slabo vplivajo na stvarnost. Členi torej krojijo stvarnost. Tega ne smemo pozabiti, kljub modni norosti produciranja predpisov in zakonov, ki negativno

vplivajo na ekonomski razvoj itd. Potrebno se je boriti proti členom, ki slabo vplivajo na življenje »stvarnosti«, ne pa proti členom nasploh in tukaj članek »Med člani in stvarnostjo« zgreši s svojo kritiko, lahko rečeno inkriminiranjem članka »Od člena do člena«. Problem in nujnost spoštovanja zakonitosti, ki jo zagovarja pisec »Od člena do člena«, premesti pisec »Med člani in stvarnostjo« na drugo področje. Drugače rečeno: »skuša se ogniti barantanju s citiranjem in razlaganjem členov, saj meni, da problem ni pravnega značaja.« (Med člani in stvarnostjo). Menimo, da je problem premeščanja delavcev prvovrstna pravna zadeva, saj gre za zaščito delavcev pred samovoljo »zaostrenih razmer«, vodstvenih organov in oseb.

S strani prizadetih delavcev je bila torej narejena analiza. Čakamo, da bomo videli analizo koristi ali škode, ki jo prinesejo premeštve. Nihče ni proti solidarnosti. Vendar pa je znano dovolj primerov, ko se je pod firmo solidarnosti (solidarnostno pokrivanje izgub, na primer), skrivalo veliko nepravilnega ali celo kriminalnega obnašanja. Ko nekdo reče o nekom, da je proti solidarnosti, to pomeni, da je negativen element, ki ruši sicer dobro zamišljene cilje. Tisti, ki trdijo, da členov ni potrebno vedno spoštovati, si s tem odpirajo manevrski prostor za samovoljo. Lažje je reči, da nekdo ni za solidarnost ali kaj podobnega in mu s tem nakopati težave, kot pa »barantati« s člani, ki so vsekakor bolj jasni in nedvoumni in ne dopuščajo toliko »svobodnega« ukrepanja kot kakšna parola.

Kar zadeva odgovornost uredniškega odbora za objavo nekaterih člankov lahko rečemo le, da ravna v skladu s sprejeto politiko informiranja. Torej dopušča tudi objavo člankov, ki kritično obravnavajo določeno prakso ali izjave, polemike itd. Odbor s takšno politiko ne krši zakonodaje, pač pa odpira prostor za različna mnenja, kar je osnovni pogoj demokracije. Vsekakor ima delavski svet pravico izvedeti, kaj in kako dela uredniški odbor. Vendar pa v obstoječem kontekstu in načinu obravnave vidimo pritisk na delo uredniškega odbora, saj gre za slabo prikrit poskus, da bi v bodoče ne objavljali člankov, ki obravnavajo nepravilnosti iz našega okolja. Zakaj delavski svet ostro in dosledno ne vprašuje tako kot vprašuje uvodničar v Gospodarskem vestniku (28. 11. 1986): »Bomo, denimo, sploh kdaj izvedeli, zakaj cilji letošnjega gospodarskega načrta ne bodo uresničeni? In zakaj niso bili lani ali pa predlani?« Avtor sicer govori o jugoslovanskih razmerah, kar pa ne pomeni, da takšnih vprašanj ne bi mogli zastaviti tudi v Železarni. To, da se skuša krivdno za nekatere probleme pripisati pisem člankov, uredniku ali uredniškemu odboru, ne pomeni nič drugega, kot zvaliti krivdno na tiste, ki nimajo (in je tudi ne zahtevajo) moči za odločanje o življenjskih problemih Železarne. Seveda pa lahko s svoje strani prispevajo k razreševanju nakopičenih problemov.

Franc Treven

Stališča uredniškega odbora Glasila Železar

Ker je bil eden od sklepov zadnje seje delavskega sveta, da naj uredniški odbor, ki ga je imenoval delavski svet na konstituantni seji 22. maja 1985, pripravi poročilo, kakšno politiko vodi pri opredeljevanju za objavo posameznih člankov in ker je ena od točk seje odbora za informiranje (5. decembra 1986) obravnavala člankov »Od člena do člena« in »Pri zadnjih vratih«, se je uredniški odbor sestal na izredni seji 5. decembra 1986 in sprejel naslednja stališča:

1. Oba članka sta bila v celoti predstavljena na seji uredniškega odbora. Objava obeh člankov ni v nasprotju s temeljno vsebinsko zasnovano tedinika »Železar«, ki jo je sprejel delavski svet Železarne.

2. Objava obeh člankov je tudi uresničevanje stališč prve seje odbora za informiranje (13. 6. 1985), ko je pri obravnavi stališč predsedstva republiške konference SZDL Slovenije o uresničevanju vsebinskih zasnov sredstev javnega obveščanja in na osnovi mnenja strokovne službe sprejel:

— pod 6.2.1. Železar utrjuje in razvija tiste dejavnike demokracije, ki uveljavljajo družbeno lastnino produkcijskih sredstev in na njej temelječe odnose v družbi. Je odprt, kritičen in polemičen, kar pa ne velja za vire informiranja.

— pod 6.2.2. Odbor meni, da ne moremo vztrajati na časovno omejenih polemikah o obrobni vprašanjih, temveč moramo odpirati polemiko, saj le tako časopis lahko prispeva k širjenju demokratičnosti in uveljavljanju pluralizma samoupravnih interesov. SZDL izhaja iz nekonfliktnih družbe, vendar je težko definirati, kaj je razčiščenost, kaj ne, kaj so tabu teme.

3. Oba članka sta v skladu z Zakonom o javnem informiranju (Uradni list, 31. 1. 1986), in sicer z 98. členom, kjer je točno opredeljeno, kaj je prepovedano objavljati in razširjati. Nobena od točk tega člena ni bila kršena.

4. Oba članka sta vsebinsko v skladu z Resolucijo 10. kongresa ZKS:

»V skladu s temeljnimi usmeritvami naše družbe poudarja zveza komunistov razvoj javnega informiranja in komuniciranja kot odločilne sestavine utrjevanja in razvijanja demokratičnega odločanja delavcev o pogojih in rezultatih lastnega dela in hkrati kot sredstvo preseganja odtujenega, monopolnega in voluntarističnega birokratsko-etatičnega upravljanja družbenih zadev. Hkrati poudarjamo tudi vlogo javnega komuniciranja pri oblikovanju in zadovoljevanju najrazličnejših potreb po kulturi, znanju, vzgoji, rekreaciji, sportu, prostem času, zabavi itd. Javno informiranje in komuniciranje moramo odločneje kot doslej oblikovati in razvijati kot prostor ustvarjalnosti in demokratičnega dialoga o vseh vprašanih družbenega življenja in dela: kot prostor, v katerem socialistična samoupravna demokracija deluje, se obnavlja, utrjuje in razvija. Vztrajanje pri odprtosti virov informacij, javnosti dela vseh subjektov demokratičnosti javnih glasil ter angažiranem in odgovornem delu novinarjev in urednikov pomeni tudi prispevek k razvoju socialističnega samoupravljanja.«

5. V sklepih 10. seje delavskega sveta Železarne z dne 20. novembra 1986 je pod točko 1.3. zapisano:

Delavski svet je ocenil članek glavnega in odgovornega urednika Glasila Železar z naslovom »Od člena do člena« in ugotovil, da je negativno vplival na pripravljenost delavcev, da z izvajanjem ukrepov za povečanje proizvodnje v četrtem kvartalu dosežejo zastavljene planske obveznosti.

Delegatom ni bil v sprejem posredovan ta del sklepa, temveč le tisti del iz točke 1.3.1. Zato naj se ta del sklepa na naslednji seji razveljavi in ostane le kot sklep odbora za gospodarstvo.

6. Nerazumljiv je sklep 24. seje odbora za gospodarstvo (19. 11. 1986), ko ocenjuje, da je članek urednika Glasila Železarja »Od člena do člena« negativno vplival na pripravljenost delavcev, da z izvajanjem ukrepov za povečanje proizvodnje v četrtem kvartalu dosežejo zastavljene planske obveznosti. Odbor za gospodarstvo je menil, da je nedopustno, da je uredniški odbor sprejel objavo takega članka, saj so bili ukrepi pripravljeni strokovno, obravnavali jih je odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu, ki jih je tudi sprejel.

Tako mnenje odbora je prenašanje odgovornosti na drugega oziroma iskanje »grešnega kozla« za neuresničevanje obveznosti in dolžnosti tistih, ki so odgovorni za

doseganje planskih obveznosti. Tudi v članku »Od člena do člena« ni trditev, ki bi onemogočale uresničevanje ukrepov; oporekani niso bili strokovnost ukrepov, temveč le njihova zakonitost in že vrsto let nerazrešena kadrovska problematika. Ocena odbora za gospodarstvo je površna, neargumentirana, premalo vsebinsko poglobljena in se izogiba bistvu problematike, ki je navedena v članku. Nesprejemljiva je ocena o negativnem vplivu članka na pripravljenost delavcev.

Kljub temu, da živimo v času, ko se take ocene podajajo le na osnovi mnenjskih raziskav, se je odbor za gospodarstvo odločil za najlažjo pot etiketiranja. Hkrati pa se postavlja vprašanje, zakaj ni odbor, ki je tako ocenil vplivnost glasila na pripravljenost delavcev, že ob obravnavi ukrepov predlagal, da se v dogovoru z uredniškim odborom pristopi k boljši informiranosti delavcev o sprejetih ukrepih in da se rezultati ukrepov redno predstavljajo v glasilu, kar bi prispevalo k večji pripravljenosti delavcev (primer: Nova organiziranost).

7. Oba članka nista vplivala na potek seje in odločanje delegatov na seji delavskega sveta, ker sta bila objavljena po seji delavskega sveta.

8. Na članek »Od člena do člena« je skušal podati odgovor Božo Ahec v prispevku »Med člani in stvarnostjo«. Ocenjujemo, da članek ni bil napisan kot odgovor na »Od člena do člena« saj se je avtor večkrat izmikal vsebinskim vprašanjem ter se bolj osredotočil na zadeve, ki niso v neposredni zvezi z vsebino članka, s katerim je namerala polemizirati. Odgovor na članek »Pri zadnjih vratih« je bil podan le v Programu samoupravnih aktivnosti. Tak način dela pa je bil kritiziran na 6. seji CK ZKJ (14. marca 1983). Idejna gibanja, problemi in pojavi na področju informiranja in propagande ter naloge ZKJ).

»Etika javne besede je na nizki ravni, saj nastopi v javnosti neredko ne dajejo odgovorov na tisto, kar javnost zanima, saj iznašajo neresnice ali nepopolne podatke in s tem zapeljujejo v zablode...« »Dolje, etika javne besede je še na nižji ravni, ko informacijo, ki jo javnost pričakuje, zamolčijo, ko se vir informacij zapira. Tedaj praviloma nastopajo kuloarji, ulica, tako imenovani dobri poznavalci položaja itd., ni pa treba posebej poudarjati in analizirati, kaj to pomeni in kako se dosega nasprotni učinek.«

9. Ker je v zadnjem času v Železarni bedno bolj prisotna tendenca, da je boljše na posamezna vprašanja ne odgovarjati in »počakati, da se problem poleže«, da nekateri ostajajo na svojem stališču, da »vsakemu, ki ima čas pisati, že ne bomo odgovarjali«, predlagamo, da družbenopolitične organizacije Železarne začnejo z uresničevanjem kongresnih usmeritev.

Resolucija 13. kongresa ZKJ narekuje (str. 60): Zveza komunistov bo odločno proti praksi zaprtega informiranja, podrejenega in prirejenega monopolnemu načinu odločanja izvršnih organov, poslovnih in drugih vodilnih struktur. Nihče ne more imenovati monopol nad informacijami, saj morajo biti vse informacije in informativni sistem v celoti namenjeni združenim delavcem in delovnim ljudem. To ni le zahteva časa, v katerem živimo, in dosežkov znanosti, tehnologije in uvajanja sodobnih tehničnih in informacijskih sistemov, ampak je nujna potreba nadaljnjega uspešnega razvijanja samoupravljanja kot celotnega družbenega odnosa.

Tudi resolucija 10. kongresa ZKS določa (str. 59): c) Ustvarjalno sodelovanje delavcev v procesih samoupravnega odločanja in učinkovito reševanje razvojnih problemov in protislovij zahteva hitrejši in doslednejši razvoj sistema informiranja, skladno z Ustavo SFRJ, Zakonom o združenem delu in uresničevanju samoupravnih pravic in obveznosti delavcev. Izhajajoč iz tega, kongres obvezuje organizacije in organe zveze sindikatov, da:

— odločno zahtevajo in izbojujejo, da bodo poslovodni organi, strokovne službe, organi upravljanja, delegacije in delegati, izvršilni in upravniki organi, skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti dosledno in odgovorno uresničevale svojo ustavno in zakonsko obveznost, da pravočasno, popolno, objektivno in na razumljiv način obveščajo delavce, delegacije in delegate o vseh vprašanih, ki so pomembna za njihovo odločanje in uresničevanje sklepov, in da se bojujejo proti monopolu pri informiranju.

Uredniški odbor Glasila Železar

— odločno zahtevajo in izbojujejo, da bodo poslovodni organi, strokovne službe, organi upravljanja, delegacije in delegati, izvršilni in upravniki organi, skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti dosledno in odgovorno uresničevale svojo ustavno in zakonsko obveznost, da pravočasno, popolno, objektivno in na razumljiv način obveščajo delavce, delegacije in delegate o vseh vprašanih, ki so pomembna za njihovo odločanje in uresničevanje sklepov, in da se bojujejo proti monopolu pri informiranju.

Uredniški odbor Glasila Železar

— odločno zahtevajo in izbojujejo, da bodo poslovodni organi, strokovne službe, organi upravljanja, delegacije in delegati, izvršilni in upravniki organi, skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti dosledno in odgovorno uresničevale svojo ustavno in zakonsko obveznost, da pravočasno, popolno, objektivno in na razumljiv način obveščajo delavce, delegacije in delegate o vseh vprašanih, ki so pomembna za njihovo odločanje in uresničevanje sklepov, in da se bojujejo proti monopolu pri informiranju.

Uredniški odbor Glasila Železar

— odločno zahtevajo in izbojujejo, da bodo poslovodni organi, strokovne službe, organi upravljanja, delegacije in delegati, izvršilni in upravniki organi, skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti dosledno in odgovorno uresničevale svojo ustavno in zakonsko obveznost, da pravočasno, popolno, objektivno in na razumljiv način obveščajo delavce, delegacije in delegate o vseh vprašanih, ki so pomembna za njihovo odločanje in uresničevanje sklepov, in da se bojujejo proti monopolu pri informiranju.

Uredniški odbor Glasila Železar

— odločno zahtevajo in izbojujejo, da bodo poslovodni organi, strokovne službe, organi upravljanja, delegacije in delegati, izvršilni in upravniki organi, skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti dosledno in odgovorno uresničevale svojo ustavno in zakonsko obveznost, da pravočasno, popolno, objektivno in na razumljiv način obveščajo delavce, delegacije in delegate o vseh vprašanih, ki so pomembna za njihovo odločanje in uresničevanje sklepov, in da se bojujejo proti monopolu pri informiranju.

Seja odbora za informiranje

Člani odbora za informiranje, ki deluje na nivoju delovne organizacije kot organ posebnega družbenega pomena, so se sestali v petek, 5. decembra. Glavni vzrok za sklic seje je bila objava člankov Mileta Crnovića »Od člena do člena« in Božidarja Lakote »Pri zadnjih vratih« v 44. številki Glasila Železar. Poleg tega so pregledali tudi sklepe prejšnje seje.

Člani odbora se niso spuščali v vsebino obeh člankov. O vsebini in objavi posameznih člankov odloča uredniški odbor Glasila, ki je moral na zahtevo delavskega sveta Železarne pripraviti poročilo, kakšno politiko vodi pri objavljanju posameznih člankov. Stališča, ki jih je uredniški odbor zavzel ob tem, je odboru za informiranje predstavil glavni in odgovorni urednik. Člani odbora na stališča niso imeli pripomb, v razpravi pa so predvsem poudarili, da so v Železarni lahko objavljeni polemični članki, dejansko celo premalo polemiziramo, vendar pa naj bodo taki članki objavljeni v pravem času, ko lahko še konstruktivno vplivamo na razpravo na vseh ravneh sistema informiranja in komuniciranja. Viri informiranja morajo zagotoviti vsakomur pravočasen dostop do informacij, kajti le tako bo informacija objektivna in je bodo prehitvevale neformalne, katerim v vsakdanjem življenju kaj radi verjamemo. Po objavi omenjenih člankov so pogrešali tudi strokovne odgovore na posamezne dileme in opozorila avtorjev.

Ugotovili so, da Železar še vedno uresničuje temeljno vsebinsko zasnovno glasila.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje

so ugotovili, da so sklepi izvršeni, nekaj pa se jih še izvaja. Po sklepu tega odbora so v novembru delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti obravnavali poročila vodij TOZD oziroma delovnih skupnosti ter predsednikov sindikata o informiranju in komuniciranju znotraj posamezne temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti. Ko bodo poročila o tej obravnavi poslali vsi, bo center za proučevanje samoupravljanja in informiranje pripravil analizo o poteku informiranja znotraj posamezne TOZD oziroma delovne skupnosti.

Seznanili so se tudi s poročilom glavnega in odgovornega urednika Glasila Železarja o usklajevanju višin avtorskih honorarjev za prispevke v Glasilu Železar. Po pooblastilu tega odbora višine honorarjev namreč usklajuje uredniški odbor.

Sodelavci elektro energije so opozorili na težave pri dostavljanju Železarja sodelavcem v energetskih obratih temeljne organizacije Energetika. Gre za delavce, ki delajo v lokacijsko oddaljenih hidrocentralah v Vintgarju, Radovni in drugod. Odbor je zadolžil uredništvo Železarja, da uredi dostavo Železarja tem sodelavcem tako, da ga bodo dobivali na dom.

CPSI — Z. V.

Železarni Ravne nagrada AVNOJ za leto 1986

Železarna Ravne (foto: Zelnik)

Nagrada Avnoja je eno najvišjih družbenih priznanj, ki ga je Železarna Ravne dobila za svoje dosežke na področju črne metalurgije in strojegradnje ter za svoj prispevek k razvoju kraja.

Železarna Ravne ima več kot 360-letno tradicijo, kruh pa daje že skoraj sedem tisoč delavcem. Ravne so moderna železarna, kjer delajo preko štiristo plemenitih, visokokvalitetnih jekel ter stroje in orodja. S svojim znanjem prodirajo na svetovne trge, posodablajo svojo proizvodnjo in tako gradijo tudi svojo prihodnost. Nagrada Avnoja je priznanje za njihove dosežke, h katerim so prispevali vsi zaposleni.

Najprej so na Ravnah dajali večji poudarek metalurgiji, zdaj pa enakovredno in zelo uspešno uveljavljajo tudi kovinsko predelovalno industrijo. Valjana jekla, odkovke, ulitke in jeklene palice vedno bolj uspešno predelujejo v izdelke kovinske predelave in strojegradnje. Na Ravnah danes izdelujejo stroje za mehansko preoblikovanje, stroje in orodja na pnevmatični in hidravlični pogon, valje, industrijske nože, orodja iz hitroreznih in drugih jekel, vzmeti,

nerjavne armature itd. Izdelki iz Ravne se vgrajujejo v ladje, so del opreme za metalurško proizvodnjo in pridobivanje nafte, uporabljajo jih v prehranski industriji itd.

Proizvodnjo vodijo mladi, sposobni strokovnjaki, ki si pomagajo z računalniki, najnovejšimi spoznanji znanosti, veliko pa prispevajo z lastnim delom sami. Najpomembnejši lastni tehnološki dosežki v Železarni Ravne so: računalniško vodenje proizvodnje jekla, direktno doziranje aluminija v talino med procesom, oprema za kontrolo hitrosti vlivanja, orodje za avtomatski stroj za kovanje in lastna tehnologija le-tega, razvoj prek sto tipov stiskalnic, razvoj tehnologije za računalniško vodenje strojev za mehansko obdelavo, uvedba računalnikov za konstruiranje itd.

Ravenčani so zadnja leta posodobili jeklarno, kovačnico, sredi obnove je valjarno, uvedli so postopek elektro pretaljevanja pod žilindro, zgradili TOZD Težki strojni deli, Armature na Muti, obnovili Tovarno rezalnega orodja na Prevaljah, posodobili livarno, jeklovlek itd. Načrtujejo novo tovarno valjev, okroglih nožev, posodobitev toplotne obdelave jekla. Skratka, ves strokovni razvoj temelji na znanju in novih spo-

znanjih. Ne izgubiti stika z razvojem znanosti, to je pravilo ravske železarne.

Vse pozornosti je vreden način, kako so v tej železarni v zadnjih letih začeli spodbujati ljudi za boljše delo in inovacije. Sistem delitve osebnih dohodkov je doživel veliko sprememb in dopolnitev in sedaj ob kolektivnih stimulacijah vsak mesec pripomore k boljšemu poslovnemu rezultatu. Na Ravnah nagradijo vsak koristen delavec predlog, imajo krožke kakovosti ter usmerjene in množične inovacije. Lani so imeli kar 815 koristnih predlogov in 164 inovacij, s čimer so prihranili 1,6 milijarde dinarjev. Samo letos po prvem septembru, ko je začel veljati nov, dopolnjen sistem nagrajevanja, so začeli pripravljati 67 ustvarjalnih nalog, katerih namen je tehnološki napredek. Cilj inovativne dejavnosti je zelo visoko postavljen: kar 3000 delavcev od skoraj 7000 naj bi se vključilo v vse oblike ustvarjalnega dela.

Se nekaj podatkov, ki utemeljujejo vodilno mesto ravske železarne v jugoslovanski črni metalurgiji in kovinski predelavi: izkoriščenost vložka na Ravnah je 87 odstotna, v sorodni nikšički železarni 85; produktivnost dela v jeklarni je na Ravnah izražena v 59 tonah jekla na zaposlenega, v Nikšiču 32 ton; v kovačnicah naredijo 12 ton jekla na delavca, v Zenici le 37 ton; v valjarni na Ravnah napravi delavec 32,8 tone izdelkov, v Nikšiču le 15 ton.

Železarna Ravne je veliko prispevala tudi k razvoju kraja. Mesto z enajst tisoč prebivalci in sodobne šole, kulturni hrami, zdravstvene ustanove in telesnokulturni objekti so zrasli z njeno pomočjo. Otroci ravske ružinarjeve so odšli študirat za inženirje, ekonomiste, profesorje in zdravnike, hodili so v poklicne in srednje šole. Veliko se jih je vrnilo na Ravne in tako poskrbelo, da bo njihova železarna še naprej dobra in da bo stopala v korak s tretjo tehnološko revolucijo.

Tudi delavci Železarne Jesenice smo veseli uspeha ravske železarne in jim k tako visokemu priznanju iskreno čestitamo ter jim želimo še več takih priznanj!

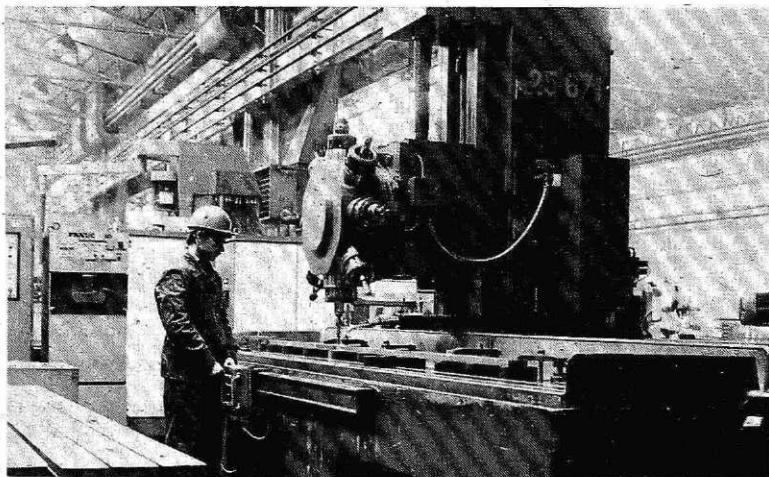
PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

V novembru so za medicinske aparature jeseniški bolnici darovali:

- OOS ERD ŽJ — namesto venca za pokojnega upokojenega sodelavca Matevža Slamnika — 10.000 din;
- Franc Pogačnik — namesto venca za pokojnim sosedom Ferdinandom Pogačnikom — 5.700 din;
- Delavci kirurškega oddelka Bolnice Jesenice — namesto cvetja sodelavkini mami Cilki Čemažar — 18.800 din;
- Franc Treven z družino, Jesenice O. Novaka 2 — namesto cvetja pokojnemu Matevžu Slamniku — 6.000 din;
- Francka Mulej, Jesenice, Cesta revolucije 4 — namesto cvetja za pokojno Antonijo Stenovec — 5.000 din;
- Delavci Transjuga Jesenice — namesto cvetja za pokojno Cilko Čemažar — 7.500 din;
- Železarna Jesenice — odstopljeni avtorski honorar Maje Junež za oktober — 2.540 din;
- Marija Lah, Jesenice, Cesta talcev 13 — namesto cvetja pokojnemu Matevžu Slamniku — 4.000 din;
- Sodelavci TOZD Željarne ŽJ — sindikat — namesto venca pokojni materi sodelavca Vlada Stenovca — 20.600 din;
- Ivan Treven, Jesenice, Kidričeva 30 — namesto cvetja pokojnemu Matevžu Slamniku — 10.000 din;
- Jože Otrin, Lipce 35, Bl. Dobrava — namesto cvetja na grob pokojnemu sinu Jožetu in Andreju Kokalj — 20.000 din;
- TOZD Psihiatrična bolnica Begunje — namesto venca za pokojnega Mihaela Justina — 10.000 din;
- Sosedje iz Kamnoloma — namesto cvetja za pokojno Cilko Čemažar — 18.000 din;
- Marina Čemažar — namesto cvetja pokojni mami Cilki Čemažar — 15.000 din;
- Sosedje bloka Titove 96, Jesenice — namesto cvetja pokojni Mariji Potočnik — 28.500 din;
- Rudolf Arh, Kočna 23, Blejska Dobrava — prispevek — 4.000 din;
- ZKO Jesenice — prispevek namesto venca pokojni materi Mire Mesarič — 10.000 din;
- Sodelavci TOZD Elektrode ŽJ — prispevek ob smrti mame Ahmeda Hajrudinoviča — 14.160 din;

Skupna vsota zbranega denarja je v letošnjem letu 2.873.703 dinarjev. Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno nakažite na ziro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530 - 603 - 31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega...«, darila in podobno.

Eden od sodobnih NC vrtalnih strojev v železarni Ravne

Sašo Vrdovljak

Kje smo in kako naprej, ali doklej tako

Ta sestavek je napisan z namenom, da bi tudi ljudje s pomankljivo ekonomsko izobrazbo lahko bolje razumeli določene zadeve, ki so temeljnega pomena za obstoj vsake družbe in tako tudi naše, namreč urejanje in upravljanje najprej gospodarstva in njegovih tokov ter nadalje celotne družbene reprodukcije. Lagali bi, če bi trdili, da to področje zadovoljivo obvladujemo. Nasprotno, dolgoletne izkušnje nam dokazujejo, da smo daleč od tega. Na splošno smo pri nas neprestano priča glasnim zahtevam po spremembah, katerim pa potem po pravilu konkretna akcija ne sledi. Razglašanje potreb po spremembah torej nadomešča spremembe same. Rezultati so na dlani. Pa vendar se nič bistvenega ne spremeni. Zakaj? Tudi odgovor na to vprašanje bom poskusil nakazati v tem zapisu.

Omejujem se na ekonomsko področje in puščam področje politike ob strani, kakor tudi proces odločanja v družbi, vprašanja monopola, centrov moči itd. Dovoljujem pa si zapisati, da ne gre spreminjati zgolj enega področja brez drugega. Obravnavam torej le sprejemljivost oziroma nesprejemljivost odločitev ali boljše sugestij ekonomske stroke s strani politike.

Najbrž je danes že vsem jasno, da se nahajamo v težki krizi, tako gospodarski kot tudi družbeni, kateri zaenkrat, glede na dosedanje izkušnje in napovedi pristojnih institucij, ki so zelo podobne, če ne kar enake tistim izpred let, ni videti konca. Srhljiva in nespodbudna, a ne neosnovana trditev — ni namreč trdnih zagotovil, da to ne drži. Pa čeprav bi osebno še tako red verjel, da se motim. In to seveda tudi še vedno upam!

Da sta gospodarstvo in politika povezani sferi družbenega življenja in delovanja, je jasno, vprašanje je le, katera od njiju mora po zdravi logiki prevladovati? Sodom med tiste, ki dajejo prednost gospodarstvu, ki mora logično omejevati politiko, če nečemo prej ali slej doživeti »pregretja« gospodarskega stroja, kar se kaže kot naraščajoča inflacija. In tako je zdaj pri nas! Vendar pa o tem kasneje.

Najprej nekaj splošnih pojasnil v zvezi z vodenjem ekonomske politike na nivoju narodnega gospodarstva, ki določa pogoje gospodarjenja ekonomskih subjektov in temeljna delitvena razmerja ustvarjene bruto vrednosti. Od te moramo ločiti poslovno politiko, ki jo posamezni ekonomski subjekti vodijo v okviru dane ekonomske politike, in ki je spet lahko bolj ali manj uspešna, nikoli pa ne more nadomestiti izgub, ki jih povzroči slaba oziroma neustrezna ekonomska politika vključno s spremljajočo zakonodajo. V tem je torej bistveni problem — v zasnovi in vodenju ekonomske politike ter seveda v postavitvi ekonomskega sistema. Ne nameravam govoriti o tem, kakšni naj bodo cilji ekonomske politike, ker so ti in njih prioriteta odvisni od časa in okoliščin, pa tudi od namenov. Rad bi opozoril le na preveliko težnjo po uporabi administrativne ekonomske politike pri nas, kar je bolj ali manj značilno za vse povojno obdobje. V zvezi s tem je treba vedeti, da obstajajo področja, ki jih trg in ekonomska zakonitost zadovoljivo obla-

dujejo, in področja, kjer to ni mogoče iz raznih vzrokov. In zgolj ta je treba urejati z administrativnim poseganjem. Prevelik obseg administriranja, kakršnega imamo danes, povzroča velike in nepotrebne družbene stroške, poleg tega pa je vse skupaj še precej manj učinkovito, kot če bi to prepustili trgu in delovanju ekonomskih zakonov na podlagi zdrave ekonomske logike. Tako pa z administriranjem povzročamo poleg starih nove in nove težave, ki jih spet skušamo reševati z nadaljnjim administriranjem. Pišemo nove in nove zakone, katerih spoštovanje nato zagotavljamo, ali bolje to poskušamo, s poplavo predpisov in podzakonskih aktov ter z »izpopolnjenimi« zakoni. Pravna iluzija ali nepregledna množica predpisov, v kateri se večina ne znajde več, pa ne samo to, tudi spoštuje jih ne, kar niti ni dosledno sankcionirano, pa tudi sam nadzor postane predrag in težko uresničljiv. Problemi pa se množijo dalje. Skratka, začarani krog, hudičev vrtljak, s katerega izstopiš z najmanjšimi posledicami le, če izstopiš v najkrajšem času.

S takim poseganjem, naj bi sedaj izvedli prestrukturiranje gospodarstva in družbe in njuno stabilizacijo, oziroma zagotovili potrebne pogoje za uresničitev tega. V to lahko upravičeno dvomimo, saj doslej sprejeti ukrepi niso rodili sadov. Nasprotno, ti se hitro spreminjajo in so tudi v medsebojnem nasprotju, vlada ne upošteva ali pa narobe ocenjuje njihov stranske učinke itd. itd. Opraviiti imamo torej z vodenjem »dnevne« ekonomske politike, ki ne samo, da ne rešuje nakopičenih problemov, temveč povzroča nove in nove. Administracija živi svoje, vedno bolj odtujeno življenje.

Pa pogledjmo nekoliko nazaj! Po vojni smo zamenjali kar nekaj modelov gospodarjenja: od centralno-planskega administrativnega smo preko plansko-tržnega, ki je bil mnogo bolj planski kot tržni (trga se še danes bojimo, ker diferencira eko-

Iz železarne Štore

V Železarni Štore so v sredo, 26. novembra, pripravili tiskovno konferenco, na kateri so javnost seznanili z novostmi v svoji delovni organizaciji: končal se je postopek za redno likvidacijo Tovarne traktorjev, obratovati pa je pričela nova naprava za kontinuirano vlivanje v TOZD Jeklarne.

Likvidacija tovarne traktorjev

V letu 1985 so se v Železarni Štore odločili, da zaradi neperspektivnosti in dolgoročnosti krize kmetijske mehanizacije v svetu prenehajo izdelovati traktorje. Današnje analize kažejo, da je bila njihova odločitev pravilna in sprejeta v pravem trenutku. Likvidacijski postopek je kljub zahtevnemu delu temeljno sodišče v Celju izpeljalo v relativno kratkem času. Likvidacija je bila objavljena v Uradnem listu SFRJ 30. decembra 1985, postopek pa je bil končan 16. junija letos. Po sklepu sodišča je bilo po zaključni bilanci 15. septembra 1986 celotno premoženje in obveznosti preneseno na temeljne organizacije Železarne Štore.

Prodali so že nekaj sestavnih komponent in osnovnih sredstev (obdelovalnih strojev in naprav za montažo traktorjev), večji del pa bodo prodali v Italijo. V devetih letih so v Štoreh prodali 23 tisoč traktorjev domačim kupcem, izvozili pa so jih (predvsem v Italijo) trinajst tisoč. Zato bo proizvodnja rezervnih delov za traktorje v Štoreh tekla dalje, in sicer v TOZD Mehanska obdelava. Radi bi tudi obdržali neko obliko industrijske kooperacije ali poslovne sodelovanja z italijansko firmo FIAT, čeprav v skrajnem obsegu. Gre predvsem za sodelovanje pri proizvodnji težkih specializiranih traktorjev, posebno traktorjev za potrebe vinogradništva, ki jih v Jugoslaviji ne izdeluje nihče. Železarna Štore bi Italijanom dobavljala svoje izdelke, predvsem ulitke iz modernizirane livarne strojne litine, zanje pa prejemala navedene težje traktorje.

Že v letu 1985 je bilo določeno (sklepi delavskih svetov TOZD in delovne organizacije), da objekte Tovarne traktorjev prevzame TOZD Vzdrževanje. Poleg svoje glavne dejavnosti, to je strojne in elektro vzdrževanja vseh osnovnih sredstev in opreme, objektov, delovnih naprav in energetskega omrežja za potrebe temeljnih organizacij, naj bi svojo dejavnost razširili tudi z izdelavo in montažo širše palete investicijske opreme, predvsem za železarske potrebe in izvajanje storitev kovinske in elektro stroke. V tem objektu

se bo razvijal tudi inženiring industrijske opreme, predvsem za proizvodnjo elektroindukcijskih talilnih peči, industrijskih gorilnikov in energetske opreme. Zaradi potrebnih prilagoditev in preselitev strojev bo prestrukturiranje proizvodnje v objektu nekdanje Tovarne traktorjev trajalo še vse leto 1987. Proizvodnjo in storitve bodo nadaljevali takoj po namestitvi posameznih strojev.

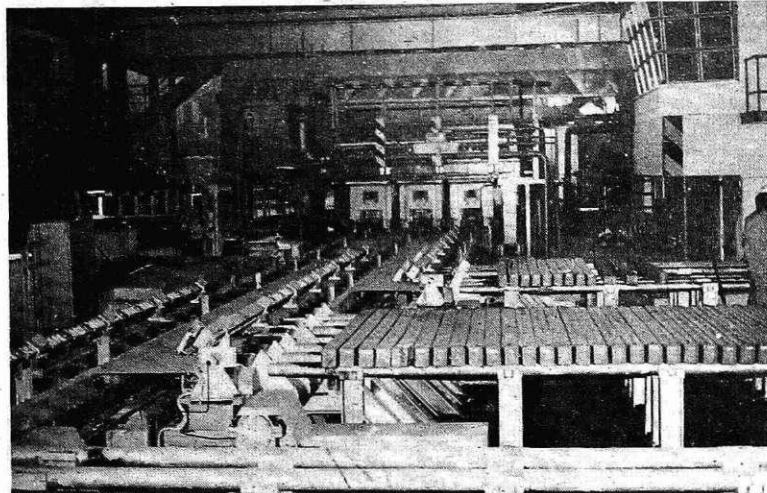
Nova naprava za kontinuirano vlivanje

V srednjeročnem planu Slovenskih železarn in SR Slovenije za obdobje 1981 — 1985 je bil sprejet projekt modernizacije jeklarne in valjarne Štore. Projekt so leta 1983 razdelili v dve fazi. Prva faza je zajemala izgradnjo druge trožilne naprave za neprekinjeno ulivanje jekla v gredice kvadratnega preseka 140, 180 in 220 mm, vgrajitev vodohladilnih panelov in obokov v obe elektroobložne peči ter cirkulacijski vodohladilni sistem za obe fazi. Izgradnja je pričela maja 1984, trajala pa naj bi 24 mesecev (kasnila je torej štiri mesece) prevzela pa jo je »na ključ« Metalna iz Maribora. V vgrajeni opremi je 20 % uvoženih delov, 80 % pa je domače opreme.

Sedaj v Železarni Štore preizkušajo nove naprave. Ko bodo polno izkoriščene, se bo proizvodnja jekla v Štoreh povečala od 130 tisoč na 180 tisoč ton gredic. Šele ta količina bo zagotovila dovolj vložka za obe valjarni (do sedaj so letno uvozili 35 tisoč ton gredic). Program Železarne Štore se bo preusmeril izključno na kvalitetne in plemenite asortimente valjarniške proizvodnje, saj bodo masovne kvalitete jekla, iz katerih v Štoreh valjajo betonsko jeklo, lahko uvažali.

S postavitvijo druge naprave za ulivanje jekla se je povečala tudi izkoriščenost obeh obločnih jeklar-skih peči, ker bo s skrajšanjem trajanja šarž zmanjšana poraba električne energije in grafitnih oblog na tonu jekla. Zaprti sistem ulivanja na novi napravi je tudi sodobnejša rešitev in pomeni korak naprej v proizvodnji kvalitetnejših čistjših jekel. Vgrajeni vodohladilni elementi pa zmanjšujejo porabo ognjeodporne opeke in skrajšujejo remontne čase.

Celotna investicija v prvo fazo je veljala 3,3 milijarde din, uvoženi del opreme pa je že v celoti plačan. V Železarni Štore pa mislijo že na drugo fazo investicije. Ta zajema novo valjarniško ogrado za valjanje debelejših profilov, saj na novi napravi lahko kontinuirano ulijejo tudi gredice s presekom 180 in 220 mm kvadrat. Druga faza modernizacije valjarne bi tako dala 50 tisoč ton blagovne proizvodnje kvalitetnih profilov debelejših presekov, predvsem jekel za kovanje. Sedaj že tečejo dela za projektiranje in finančno pokritje celotne investicije.

Novi kontiliv v železarni Štore

Odgovarjamo na pripombe in vprašanja v javni razpravi

Do razpisa referenduma za uvedbo tretjega občinskega samoprispevka bo naše glasilo objavljalo odgovore na pripombe in vprašanja, ki so se oblikovala v dosedanj in se bodo pojavila v nadaljevanju javne razprave. Cilj te akcije občinskega sindikalnega sveta in organizacijskega odbora za uvedbo samoprispevka pri OK SZDL ni poskus oblikovanja javnega mnenja z vrha, ampak odgovarjanje na konkretna vprašanja delovnih kolektivov in posameznikov. Na ta način naj bi čimveč ljudi neposredno ali posredno dobilo odgovore na nastale dileme v zvezi s tistim delom samoprispevka, ki se nanaša na šolstvo. V naslednji številki boste že lahko prebrali prve odgovore in če v njih ne boste našli tistega, kar vas zanima, sporočite svoja vprašanja našemu uredništvu!

Železarski globus

ZDA

Mednarodni inštitut za železo in jeklo je objavil proizvodne rezultate železarske industrije po svetu v prvih devetih mesecih tega leta. Podatki o doseženi proizvodnji surovega jekla niso presenetljivi. Največji proizvajalci surovega jekla (brez vzhodnoevropskih držav, za katere še ni podatkov) so letos izdelali manj surovega jekla kot v istem obdobju

lani. Izjema sta le Brazilija, katere proizvodnja je v primerjavi z istim obdobjem lani narasla z nekaj več kot 4 %, in Južna Koreja s porastom proizvodnje za več kot 10 %. Zato pa je opazen porast proizvodnje pri manjših proizvajalcih surovega jekla, tudi pri Jugoslaviji. V tabeli so podani podatki za prvih devet mesecev leta 1985 in leta 1986 ter indeks spremembe za deset največjih proizvajalcev surovega jekla na svetu in Jugoslavijo.

Država	Proizvodnja v mio. ton		%
	1985	1986	
Japonska	79,307	73,925	— 6,8
ZDA	60,021	56,827	— 5,3
Zvezna rep. Nemčija	30,720	28,627	— 6,8
Italija	17,821	17,240	— 3,3
Brazilija	15,028	15,645	+ 4,1
Francija	14,153	13,347	— 5,7
Južna Koreja	10,022	10,787	+ 7,6
Velika Britanija	11,876	10,660	— 10,2
Kanada	10,911	10,476	— 4,0
Španija	10,384	9,280	— 10,5
Jugoslavija	3,352	3,920	+ 16,9

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri Predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice

RAZPISUJE za leto 1987 pet priznanj Sveta za družbenoekonomski položaj žensk v občini Jesenice

Priznanje se podeljuje posameznicam, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbenopolitične in organizacijske dosežke pri razvijanju in krepitevi socialističnih, samoupravnih družbenih odnosov.

Priznanje se podeljuje tistim posameznicam in organizacijam, ki so s svojim delom pred vojno in po njej s svojimi osebnimi kvaliteta prispevali k dosežkom trajnejšega pomena in so s tem vplivali na uveljavljanje in razvoj socialističnega sistema, socialističnih družbenih odnosov, zlasti pa za dosežke, ki pospešujejo neposredno uveljavljanje enakopravnosti žensk na vseh področjih in oblikah družbenega življenja.

Kandidatke za podelitev priznanja lahko predlagajo organizacije združenega dela, SIS, posamezne družbenopolitične organizacije in društva.

Predloge sprejema občinska konferenca SZDL Jesenice do 15. januarja 1987. Kasnejših prijav ne bomo upoštevali.

nomske subjekte na realnejših osnovah kot politika) prišli do dogovornega modela, uzakonjenega za Zakonom o združenem delu. Administrativno urejanje gospodarskega življenja je bilo prisotno v vseh treh modelih, vendar z različno intenziteto. V prvem modelu najbolj, daleč bolj kot v drugem in tretjem, vendar pa se sedaj spet povečuje.

Uspešnost navedenih modelov in prehodov se kaže v današnji situaciji (krizni), do katere bi pa prišlo mnogo prej oziroma bi bila ta prej očitna, če ne bi bilo možno zunanje, to je devizno zadolževanje (državno in gospodarsko), ki je bilo po svoji obliki, še bolj pa po obsegu, dolgo časa širši javnosti (beri neposvečenim) prikrito in mistično. Predvsem zadnja lastnost je v zvezi z vprašanjem porabe (investiranja) večine teh dolgov z namenskega in tudi teritorialnega vidika še vedno prisotna. In bo najbrž, kot kaže, zaradi pomanjkanja političnega interesa, da se to razkrije, tudi ostala.

Da tudi dogovorna ekonomija ne daje pravih odgovorov na ta na vrata trkajoče težave, je postalo jasno (uradno) že v začetku osemdesetih let, ko je postal aktualen program gospodarske stabilizacije, program, oziroma kopica separatov, ki niso bili v praksi nikoli dosledno izvajani in katerih pričakovani rezultati tudi niso realizirani. So pa seveda na vseh ravneh prisegli nanje, kot na eno izmed svetinj samoupravnega sistema. Ker so vsi planski dokumenti do leta 1990 in dalje do konca tisočletja zasnovani na predpostavki, da bo prva faza programa realizirana do leta 1986, so projekcije in napovedi izdelane na napihnjenih osnovah. Toliko mimogrede o vprašljivosti realnosti razvojnih kvantifikacij na tej podlagi.

Zdaj smo spet (še vedno?) v položaju, ko so spremembe nujne in zvezna vlada napoveduje nove svežnje ukrepov, ki naj bi sanirali gospodarstvo in skozi to tudi družbo, vendar pa

doslej (tudi ob upoštevanju nujnih časovnih odlogov) tega ni zaslediti. Poraja se torej upravičena bojazen, da bo spet vse po starem. Kar pa sploh ni dobro. Kajti, kako naj s politiko, ki nas je skozi leta pripeljala v krizo, katere ni moč več zanikati, prikrivati ali pa omalovaževati in ki se odraža na vseh področjih globalnega družbenega življenja, kako naj torej s tako politiko oziroma z njenimi nekoliko spremenjenimi variantami sedaj izplavamo? Povedano drugače, v preteklih letih smo poleg svoje porabi še precej tuje akumulacije (skozi zadolževanje), pa smo kljub temu zabredli v težave. In kako naj zdaj, ko imamo za porabo na voljo v glavnem le svojo akumulacijo — pa še te ne cele, ker moramo odplačevati obveznosti iz v preteklih letih najetih posojil, z nespremenjeno politiko zagotovimo gospodarsko rast, če tega prej nismo zmogli? Še sploh, če pomislimo na troštevilo inflacijo, ki je postala motor gospodarskega delovanja v pravem pomenu besede in ki sploh omogoča njegovo funkcioniranje, čeprav na gnilih osnovah. Kako torej? Odgovor je nikakor. Na ta način ne bo uspehov!

Nadaljnji razvoj na dosedanjih osnovah je nemogoč, saj smo priča stalnemu siromašenju prebivalstva (večine in še posebno tistih, ki se preživljajo izključno na podlagi svojega dela, v še največji meri pa to seveda velja za družbeni sektor) in družbenih skladov, skratka narodnega bogastva. In zakaj je tako? Ali naša ekonomska znanost (ki v določenih bistvenih pogledih res ni enotna — »dohodaši, profitaši«) ni doslej ničesar ponudila kot rešitev? Ali je stroka molčala? Sploh ne! Nasprotno, danih je bilo mnogo alternativ uradni ekonomski politiki, ki pa niso bile upoštewane. In tudi še vedno niso. Praksa to potrjuje. Še vedno so politične parole in fraze družbeno favorizirane napram sugestijam stroke, socialni, parasocialni in ostali vidiki pa ostajajo močnejši od ekonomskih, čeprav

Tokrat o stanovanjskih vprašanjih nekoliko drugače

Pred kratkim je bil v tem glasilu objavljen seznam tistih, ki dolgujejo stanarino in seznam tistih občanov, ki prejemajo subvencije stanarini, čeprav plačajo najmanj 20 % stanarine.

Tokrat pa bomo pisali o primeru, ki se je dogajal tu, pred našimi očmi in ki priča, kako se obnašamo, kakšen odnos imamo do družbene lastnine. In ne nazadnje, kje leži denar, kaj vse je potrebno narediti, da stan-

novanjska skupnost dobi stanovanje nazaj in ne nazadnje, da se s tem povečujejo tudi stroški, ki jih plačuje stanovanjska skupnost delovni skupnosti strokovne službe SIS, ki opravlja dela za stanovanjsko skupnost na tem področju.

Pa si oglejmo ta primer.

Januarja letos se je delavka, ki je pred slabim desetletjem dobila solidarnostno stanovanje, preselila v lastno hišo. Stanovanje, solidarnostno, pa je namesto, da bi ga vrnila stanovanjski skupnosti, oddala v podnajem, prav tako občanki iz jeseniške občine. Ko so to na stanovanjski skupnosti (sporočil je hišni svet) ugotovili (občanka pač ni sporočila, da se je preselila, niti ni spremenila bivališča bivanja), so jo pozvali, naj odda stanovanje. Štirikrat (dvakrat na stanovanjski skupnosti in dvakrat v upravnem organu skupščine občine Jesenice) je podpisala izjavo, da bo stanovanje vrnila 15. avgusta 1986. Toda od tedaj do 28. 11. 1986 je trajala skorajda borba za vrnitev stanovanja, ki ga je odbor za solidarnost, glede na podpisano izjavo občanke o vrnitvi stanovanja, dodelil drugemu uporabniku.

Pri tem so se v razreševanju vključili upravni organi skupščine občine in kazalo je, da bo edina pot preko sodišča. Tudi delavci postaje milice so bili pripravljeni pomagati. Končno pa si je občanka s Titove 96 premislila in 28. novembra zjutraj je bilo stanovanje izpraznjeno in oddano. Pa ni šlo tako lahko, kot je videti. Po pozivu (s povratnico) bi se morala zglasiti na stanovanjski skupnosti v ponedeljek, 24. novembra. Pa se ni, ampak je sporočila, da bo prišla v sredo, 26. novembra zjutraj. Tedaj je sporočila, da je ni na Jesenicah in da bo prišla popoldne ob pol štirih. Res je prišla in dogovor je bil, da bo naslednji dan, 27. novembra ob 16. uri primopredala stanovanje. Pa je v četrtek, 27. novembra zjutraj sporočila, da ima nujno delo in da tedaj ne more priti, da pa bo zagotovo stanovanje predala stanovanjski skupnosti naslednji dan, 28. novembra ob 7. uri zjutraj. To se je res zgodilo; ob prisotnosti predstavnikov Dominvesta (ki so v tem primeru prišli že četrčič, končno ne zaman) in stanovanjske skupnosti je stanovanje izročila.

Morda boste dejali, nepomemben primer. Za nekoga morda res, če pa vemo, da ni edini, da v občini Jesenice stanovanj ni na pretek, da v letošnjem letu ni bilo zgrajeno oziroma oddano še nobeno novo stanovanje, potem rešitev takih problemov pomeni rešitev za marsikoga, ki leta čaka na rešitev stanovanjskega problema.

Morda velja reči, da ni brez sodelovanja hišnega sveta na Titovi 96 ostal tudi ta primer neznan, kot je morda še marsikateri drugi.

Zatorej, ko govorimo o solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu, ne govorimo le o subvencijah in neplačani stanarini, spregovorimo tudi o tej obliki solidarnosti, ki ni vredna nekaj sto starih milijonov, ampak desetkrat toliko.

Rina Klinar

stvarnost kaže, da vodi to v zlom gospodarstva. Prav gospodarstvo pa je tisto, ki daje sredstva za financiranje negospodarskih dejavnosti in za potrebe državnega proračuna ter seveda tudi za financiranje osebne in skupne porabe. Z drugimi besedami, gospodarske dejavnosti ustvarjajo pokritje za denar, ki ga daje v obtok centralna banka (v našem primeru narodna banka Jugoslavije). V nekem smislu je tako gospodarstvo molzna krava, katero pa je treba molsti po pameti, tako da preživi in daje mleko, pustiti pa ji je treba tudi dovolj hrane (v našem primeru kakovostnih finančnih sredstev).

Pa še ena primerjava — bistvena razlika je, če galopiramo toliko časa, dokler nas ne začne boleti zadnjica, ali pa dokler konj ne crkne.

Na kratko, spoštovanja ekonomskih zakonitosti, trga in tako naprej se bojimo kot hudič križa, saj bi prehod na tak sistem pokazal marsikaj, kar je sedaj prikriti, vendar pa ustrezno oblasti, kakorkoli to definiramo. Kot razlog za neprestano odlaganje tega prehoda se navajajo razni argumenti, od katerih je še najpogostejši ta, da bi to pomenilo prevelik pretes v gospodarstvu in družbi, pa medrepubliške in mednacionalne zaplete itd. To je že res, vendar pa do tega enkrat mora priti — to je cena, ki jo bo treba plačati za prestrukturiranje in stabilizacijo. Čim prej, tem bolje, oziroma tem nižja bo ta cena, ne pa, da gnili deli še naprej zažirajo zdravo tkivo in ga izčrpavajo. Ko je enkrat gostitelj izčrpan, je (ponavadi) konec tudi s parazitom. Ko je enkrat pacient mrtev, ne pomagata več ne medicina ne religija. Treba se je zganiti prej, ko je še čas!

Nadaljevanje in konec prihodnjic

Goran Gluvić

NAVADNA PRIPOVED O JEZNEM JANESZU

(odlomek)

Janesz je pričel načrtno premišljati nekega spomladanskega dne leta 1968 (to je vedno ponosno povdarjal), ko je vključil televizor in v neki zunanji politični oddaji zagledal mladence njegovih let, kako se po vsej Evropi upirajo vladajočim strukturam, udaril je s pestjo ob dlan in vzkliknil: — to je to!

potem se je vsedel in zamislil. premišljeval je o svojem obstoju, o vlogi, ki jo ima (nima) v življenju, o lagodnostih, ki mu jih nudita socialistično prebogata starša, premišljeval je dolgo v noč in potem se je trdno odločil.

stopil je v spalnico svojih staršev, zbudil očeta in mu rekel:

— foter, jaz te preziram.
oče ga je zaspano gledal: — kaj ti je, Janesz, saj sem ti v ponedeljek dal žepnino.

— k vragu tvoja žepnina! na, tu jo imaš! ne maram je!

Janeszovo vpitje je prebudilo tudi mater. — kaj vama je? — je vprašala.

— tudi ti, mati, ga podpiraš! a veš, kdo je on?

— tvoj oče.

— to že, je pa tudi vladajoča struktura, ki nas mlade hoče zatreti, da bi bili taki, kot je on! jaz tega ne bom dovolil!

mati je pogledala očeta: — kaj mu je?

oče: — ne vem.
mati: — mogoče je pil. (Janeszu) A si kaj spil, sinko?

— ne kliči me SINKO! odrasel sem. lahko delam, kar hočem.

mati: — saj te sploh ne poznam.

Janesz: — to je zato, ker ste me celo življenje hoteli oblikovati kot proizvod, ki naj bi vam služil, nikakor pa ne misli s svojo glavo. od danes bo drugače. odrekam se vaju! nočem, da bi bil vaš proizvod. izjavljam, da ne bom več hodil na faks. v tem trenutku bom spakiral svoje stvari in odhajam. zbogom! in je res odšel.

oče in mati sta najprej gledala z odprtimi usti, potem sta se spogledala, zaprla oči in zaspala. najbrž sta bila prepričana, da vse skupaj sanjata.

ko sta zjutraj stopila v Janeszovo sobo, sta zagledala na steni napis z rdečo kredo:

ZBOGOM, SOCIALISTIČNI BORŽUJI, PA ČEPRAV STA MOJA STARŠA!

nekaj tednov se je potikal po ljubljanskih ulicah, dokler ga miličniki niso spravili v marico in odpeljali na Povšetovo.

njegov oče, ki je imel zveze na vseh potrebnih in nepotrebnih koncih, ga je izvelkel, tako da se niti ni zagovarjal pred sodnikom za prekrške.

ko je prestopil prag kazenskega zavoda, ga je čakal črn avtomobil, v katerem je za šoferjem sedel nasmejan oče.

Janesz ga je le bežno pogledal in se odpravil v mesto peš. oče je dal

znak šoferju, naj spremlja Janesza. ko sta se mu približala, mu je oče nekaj govoril, vendar je bil hrup avtomobila precejšen, tako ni bil prepričan, ali Janesz sliši njegove nasvete ali pa se dela, da jih ne.

skratka, Janesz je zavlil na pešpot, ki je bila prepovedana za motorna vozila, in tako ju je razdvojil cestni predpis, ki so ga sprejeli starši, kar je Janesza med potjo žrlo, ker je izkoristil njihova pravila, da bi se izognil očetovim demagoškim frazam. nekje na pol poti je obstal, hotel steči nazaj, pljuniti na avtomobil, ga obrniti in očetu stresti nekaj sočnih izrazov iz bogate zakladnice Južnih Slovanov, a si ni upal. pravzaprav, si je priznal, da za to še ni pripravljen.

kaj mu je oče govoril iz avtomobila? iz obilice demagoško-pedagoških fraz bom izbral naslednje:

— Janesz. Janesz. a se zaveš, da mi delaš sramoto? ne delaš mi je. vem, da si mlad. ampak, razumi mene. jaz sem bil tudi mlad. tako mlad kot ti. in ko sem bil tak, smo se žrtvovali v NOB in umirali.

na koncu je zavpil: — zato ne bom dovolil, da boš zašel na stranpota! takrat pa je Janesz zavlil na pešpot. nihče ni nikoli ugotovil, ali je to storil namenoma, slučajno ali pa simbolično.

potem je stal na postaji mestnega avtobusa in ni vedel, kam bi se dal. morda bi ves dan stal na tem mestu, če ne bi slišal pogovora dveh starejših občanov mesta Ljubljane.

— pa je izbruhnilo tudi pri nas.

— je, je.

— pravijo, da so prvi napadli policaji.

— razumljivo, niso navajeni na take demonstracije.

— kako misliš?

— dolga leta so čakali, da bi udarili po inteligenci, potem pa so se izživel nad študenti.

— ne razumem.

— ko človeku iz dneva v dan soliš pamet, da je bistvo vsega naprednega delavstva, da je vse zunaj tega negativno in nazadnjaško, ki zatira delavca, mora priti do takih izpadov.

— se pravi, enako bi postopali s kmeti.

— strinjam se.

— se pravi, policaji so zaščitniki delavcev.

— kje pa! zaščitniki tistih, ki govorijo v imenu delavcev, taki pa sovražijo inteligenco in kmete, razen v primeru, ko se morajo najeti ali pa izvleči iz kakšnega sranja, v katerega so zabredli do vratu. takrat pokličejo v pomoč kmete, da jih nahranijo in inteligenco, da jim svetuje.

— res, študentje v Beogradu so z igrali na svoje strune. taka glasba pa nobeni oblasti ni všeč. vedno so prepričani, da bodo drugi igrali na glasbila, ki so jim jih oni podtaknili.

— ko bi jaz bil danes študent, uh! tako pa mi danes nogo služijo le za sprehode po Tivoliju.

pripeljal je avtobus in govorca sta vstopila vanj.

Janesz je s tem pogovorom dobil določene podatke, ob katerih se je odločil, da bo odpotoval v žarišče svobode - miselnih. všeč mu je bilo, da mu ne bo treba potovati v Pariz, ali katero drugo evropsko prestolnico.

Nadaljevanje

IVAN JAN

93

MRTVI NE LAŽEJO

povest

— Si delal za denar ali iz prepričanja? Je fašizem tisto, kar si vedno čakal? je prešel na druga vprašanja. Jesen.

Tu ni kazalo molčati in ker si je medtem Filip že spet nabral nekaj sape, je začel sekati nazaj:

— Za denar. Pravzaprav za oboje! Nemci so močni!

— Potem si že bogat, svinja! Že dolgo prodajaš naše ljudi! Koliko si dobil za posameznika, koliko za skupino?!

Obveščevalci so hoteli zvedeti, kako gestapo plačuje svoje vohljače. To je v Filipovi glavi sprožilo nov načrt. Trgovanje je njegov konjiček. Življenje bo poskušal odkupovati z denarjem. Vendar pa mu je bilo nerodno začeti. V njem je hkrati rasel strah, da se bo prej pokopal kakor rešil. Fantje so go morali spodbuditi, da so ga pripravili h govorjenju.

Za Aleša je tako vsak vedel. Toda takih nagrad je bilo malo. Za vsakega aretirane aktivista ali partizana dajejo po 50 mark. Prav toliko tudi za strojnico. Za zaplenjeno puško ali pištolo in drugo orožje pa manj!

V Jesenovi glavi je raslo število mark in čutil se je, ko je Filip navajal tako natančne podatke. A ker je umolknil, je poprijel:

— Koliko bi dobil, če bi jim pomagal uničiti taborišče?

Filip ga je tehtajoče pogledal, vendar pojasnil tudi to.

— Najmanj 500 mark!

— Koliko pa si dobil za Petra?

Filip se je uprl:

— Sprašujete, kakor da sem vsega jaz kriv!

— Povej! mu je velel Jesen.

— Govori, je grozeče pritegnil tudi Gorski.

Toda v Filipu se je nekaj uprlo in ni hotel povedati. Zato ga je Tonček nekajkrat olinil tako trdo, da mu je vsa upornost prešla.

— Sto mark! je rekel in zardel.

Malo in veliko, si je mislil Jesen. Za takega človeka, kot je bil Peter, sto mark! Denar, ki ga delavec zasluži v piclem mesecu! In veliko za tako svinjo, kot je Filip.

Vendar pa tega Filip ni pripovedoval kar tjavdan. Nekaj visokih števil je povedal z dvojnimi namenoma. Če so ga že prijeli in začeli igrati odprte karte, si je mislil:

Krivda bo manjša, če so mi gestapovci ponujali take vsote. Potem jim bom pa za odkup ponudil vse, kar sem nabral dotlej. Morda se bo v kakem partizanu le zganil pohlep. Za velik denar so bili ljudje vedno pripravljeni storiti marsikaj!

Filip, ki je bil od vsega tega in kombinacij, intrig, ovajan in pohlepa ves obseden, je ljudi sodil po sebi. Dotlej mu je življenje to že večkrat potrdilo. Za najslabši primer, ko bo stiska največja, pa hrani še grožnjo, ki mu je ponujala zdaj, poleg Gorskega, vsaj majhno notranjo oporo in nekaj upanja na rešitev.

Spet so vrtali vanj z novimi vprašanji.

— Kdo je bil s teboj povezan?

Gorski je ostro strmel v Filipa. Ni mu bilo treba igrati. Napetost je bila resnična. In če Filip od Gorskega ne bi pričakoval pomoči, bi zdaj prav gotovo izgovoril njegovo ime. Dotlej mu ni še prav nič pomagal in še vedno ni kazalo, da bo drugače. Vendar je rekel:

— Saj pravim, da sem poročal najprej sam. Če je še kdo drug, ne vem!

— Zdaj je jasno, kako je bilo s tvojim trgovanjem in z boleznijo.

Planili so po Filipu. Z udarci so sproščali tudi svojo napetost, hkrati pa izdajalca silili k priznanju. Zdaj jih je zaustavil Gorski, ki je temno rekel:

— Ne, tako! Mrtev ali zmrcvarjen nam ne bo več v korist! Zato postopajte mileje!

Potem je Filip počasi opisal tudi Alešev primer in dodal:

— Aleš mi je bil že za petami, zato je moral izginiti!

— Kaj pa bi ti storili gestapovci, če bi se recimo skesal in nam povedal vse, kar si vedel?

Filip jih je začudeno pogledal, kakor bi jim hotel reči, da je tako vprašanje odveč. Kako da ne morejo razumeti, da človek, kakršen je on, nima več vesti; da je šel med tiste, ki se ne ozirajo na nikogar?

Zato jim je odgovoril tako, kakor bi bil šel na začetku poti:

— Tudi če bi hotel kaj takega, poti nazaj ni! Če me ne bi zgrabili oni, bi me potem vi. Meni pa je šlo za denar in moč. Ta je z vso veljavo vendar na njihovi strani. Zato pravim, da ste zapeljani!

Zasliševalci so se kljub resnosti in napetosti zasmejali, kot bi jim povedal posrečeno šalo.

Filip je malo počakal in ker mu niso branili, je svoje misli resnobno razpredal naprej:

— Kaj bi se temu smejala! Nemci so resnično močni! To vendar čutite! Mar nimajo v rokah pol sveta? In pri nas? Zaporji so polni, vaše mreže se trgajo, od vseh strani vozijo ujetje partizane in aktiviste. Vi pa mislite, da bodo vojno zgubili. Kako ste še naivni! Nemška moč je povsod! Morda tudi tu!

Pri tem je večkrat pogledal v Gorskega. Hotel mu je dopovedati, kako nujno je že, da kaj ukrene! Ves čas se je med zasliševanjem obračal h Gorskem. Vsi so mislili, da prav njega hoče dobiti na svojo stran.

Njegov čudni napad je bil zelo nagel.

— Glej, glej! Poganjaš se za »herrenvolk« in še groziš!

Potem pa je, kakor da se hvali, rekel:

— Kmalu bodo aretirani še nekateri vaši: spet Golob, pa Blaž, Kočar, Preskar... To bodo novi talci. Zato vam pravim, da se raje domeni. Ljudje vas že tako dosti preklinjajo.

Našel sem si obrambo, če Gorski ne bo ničesar storil! se je tolažil.

Zdaj se tudi Jesen ni mogel več premagovati. Filipa je usekal čez usta. Preveč nesramne samozvesti je kazal, a okoliščine so bile vendar čisto drugačne. Jesen je že slišal o nekakšnih zamenjavah. Za kakšnega nemškega ali italijanskega oficirja ali oblastnika, ki ni ničesar vedel o notranjosti gibanja. Filip pa je krvav! In še kako! Le malo je manjkalo, da ga niso takoj ustrelili.

Filipov odgovor je sprožil novo vprašanje.

— Kdo še dela s teboj, ko že tako govoriš?

Računal je, da bodo zdaj pričali novemu presenečenju in dokazu.

Zasliševanje je bilo treba opraviti čimbolj temeljito, kajti zelo verjetni člen izdajalske verige je bil še neviden, vendar navzoč, kakor je rekel Filip.

Filip je spet pogledal Gorskega.

— Rekel sem že, da sem sam sporočal naravnost na gestapo. A lahko si mislite, da nadzorujejo vsak naš in vaš korak!

— Ne tveži praznih in bodi jase! Kdo je tisti, ki je sporočil?

Filip je zamišljeno gledal Gorskega in samo odkimal z glavo. To je Gorskem lahko pomenilo dvoje: Da ga Filip ne bo izdal, ali pa pomeni, da je vendar kaj stori.

— Ko bi vedel, bi vam najbrž že povedal. Radoveden sem tudi sam!

Jesen s tem ni bil zadovoljen.

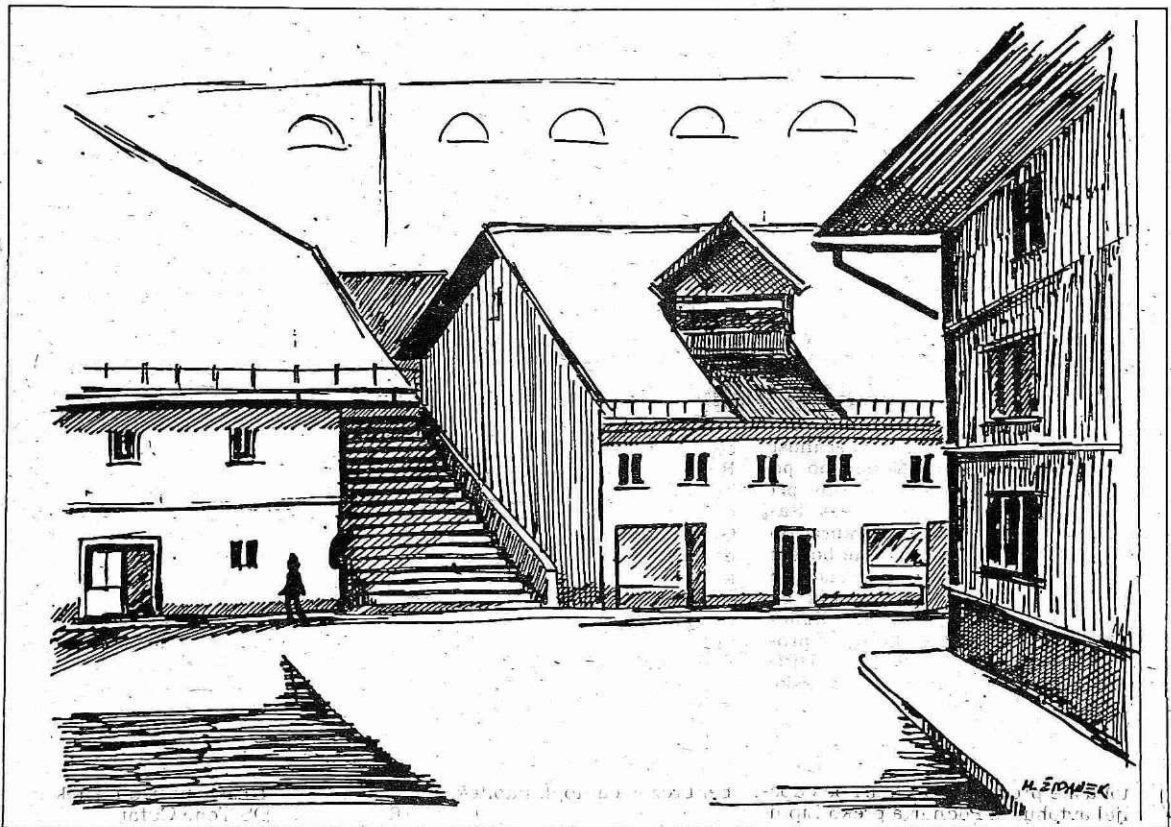
— Se bo že pokazalo, lažeš. Počakaj samo trenutek!

Jesen je zamahnil proti skupini dreves, odkoder se je zdaj odtrgal velik, kmečko upravljen človek. Ta je z dolgi in naglimi koraki prihitel med zasliševalce in se tako, kakor prej Petrova žena, zadihano ustavljal pred izdajalcem.

Filip je zajajal:

— Golob!

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Za letošnji praznik republike v radovljiški občini niso pripravili osrednje svečanosti, pač pa so proslave organizirali v krajevnih skupnostih, šolah in društvih. Če izvajamo obnovo stavbe Čebelica, ki jo upravičeno uvrščajo med najlepše radovljiške objekte, drugih pridobitev tokrat ni bilo. V Čebelico so se preselili delavci upravnih organov občinske skupščine, ki so doslej zasedali druge prostore izven osrednje občinske stavbe v mestu.

● Izvršni svet OS Radovljica je na 21. seji 25. novembra sprejel predlog odloka o lokacijskem načrtu obvoznice na Bledu, osnutek odloka o začasnem financiranju proračunskih potreb v prvem tromesečju 1987, predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi SIS za gozdarstvo na območju Bleda ter analizo gospodarjenja v prvih devetih mesecih 1986. Ocenil je tudi možnosti gospodarjenja do konca leta in izvajanje resolucije v tem letu. S pripombami je izvršni svet sprejel tudi osnutek resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana občine za leto 1987.

● Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri OK SZDL Radovljica je na zadnji novembrski seji obravnaval in oblikoval mnenja o kandidatih za člane komisije za delegiranje predstavnikov družbenopolitične skupnosti v razpisne komisije TOZD in OZD za imenovanje individualnih poslovnih organov, za delegate OK SZDL v svet Centra za socialno delo Radovljica, za kandidate zunanjih članov disciplinskih komisij v OZD in za kandidate za družbena priznanja v šolstvu in kulturi.

● Na novembrski seji koordinacijskega odbora za sprejem vlaka bratstva in enotnosti pri P OK SZDL Radovljica, ki ga vodi Darko Kučan, so bili člani odbora seznanjeni s pripravami na organizacijo vlaka bratstva in enotnosti, ki prispe v Slovenijo iz Srbije v letu 1987, o čemer so se dogovorili na zadnji seji medobčinskega koordinacijskega odbora za sprejem vlaka.

● Odbor skupnosti borcev OK VOS Kranj je na novembrski seji pod predsedstvom Slavka Staroverskega pregledal in dopolnil sezname borcev VOS kranjskega okrožja. Teh je sedaj okoli petdeset. Sprejeli so tudi program dela odbora skupnosti za leto 1987.

● Po programu P OK ZSMS Radovljica so novembra in decembra organizirali obiske članov predsedstva OK ZSMS po vseh OO ZSMS v občini. Obravnavajo tekoče naloge mladinske organizacije, zlasti pa kadrovske in organizacijske probleme. Dogovarjajo se tudi o pobudi, da bi letos predlagali začetek štafete mladosti za leto 1987 v Bohinju.

● Koordinacijski odbor za proslave pri P OK SZDL Radovljica, ki ga vodi predsednik Anton Toman, je pred praznikom republike na seji oblikoval program občinskih proslav in večjih prireditev občinskega pomena v letu 1987, upoštevajoč predloge DPO, ZKO in ZTKO.

● Na peti seji koordinacijskega odbora za usklajevanje skupne porabe v občini Radovljica, ki deluje pri skupnih službah SIS družbenih dejavnosti, so 28. novembra sprejeli predlog prispevnih stopenj iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih v občini za leto 1987. Že 3. decembra pa so na šesti seji ponovno morali usklajevati te stopnje v skladu s smernicami izvršnega sveta OS Radovljica, zaradi česar je prišlo do različnih stališč posameznih SIS, zlasti tistih, ki so zavoljo nizke prispevne stopnje najbolj prizadeti. To velja še posebno za kulturno skupnost, ki zelo zaostaja za slovenskim in gorenjskim poprečjem.

● V Festivalni dvorani na Bledu je v okviru programa usposabljanja vojaških rezervnih starešin 26. novembra predaval član predsedstva SRS dr. Janez Stanovnik. Zbranim, ki so povsem napolnili dvorano, je govoril o mednarodnih politično gospodarskih odnosih in njihovem vplivu na zaostrovanje politično vojaških razmer v svetu.

● Od 8.058.725 din, kolikor so v Bohinju zbrali turistične takse v prvih devetih mesecih 1986, so namenili za dejavnost TZ Bohinj — Jezero 7.227.423 din, 803.052 din za Turistično zvezo Slovenije in 28.205 za provizijo.

● Ob 50 - letnici obstoja so konec novembra izročili name-nu letos obnovljene prostore hotela Grajski dvor v Radovljici. Razen obnove pročelja so povsem obnovili restavracijo z 80 sedeži, hotelsko avlo, recepcijo, kavarno in streho. Naložba je veljala okoli 150 milijonov din. Posebno pozornost vzbujala okusna opremljenost vseh notranjih prostorov, ki so oplešani s ciklom akvarelnih slik arhitekta ing. Dušana Engelsberga.

● V zvezi z izgradnjo novega Kompasovega hotela v Ribnem pri Bledu je izvršni svet občinske skupščine Radovljica po obravnavi tehnične dokumentacije ugotovil, da gradnja novega hotela sodi v srednjeročni program razvoja turizma na Bledu in da se lahko vklopi v obstoječe okolje. Vendar pa investitorju priporoča, da dopolni projektno rešitev arhitektonske zasnove pročelja objekta, kot je bila dana pripomba skupine SEPO pri Inštitutu Jožef Stefan.

● Pred zadnjimi prazniki je KK SZDL skupaj s svetom KS Radovljica sklicala v sejni dvorani občinske skupščine zbor krajanov. Udeležba je bila nad pričakovanjem množična, razprave udeležencev pa tvorne, kar je bilo tudi pričakovati glede na problematiko, o kateri je bilo govora. Največ zanimanja in razprav je veljalo osnutku idejnega projekta obnove starega dela mesta in Prešernove ulice in programu komunalnih del v letu 1987. Beseda pa je tekla tudi o letošnjem asfaltiranju in obnovi osrednje radovljiške ceste, urejanju pločnikov, zelenic in parkirišč. Večina je izrekla priznanje prizadevnim organom KS in vsem sodelujočim OZD, ki so z denarjem prispevale k realizaciji načrtovanih del.

● V sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici je bila pred praznikom republike svečanost ob zaključku letošnjih obnovitvenih del na cestah in komunalni infrastrukturi v KS Radovljica. Ob tej priložnosti je predsednik sveta KS Jože Rebec podelil posebna priznanja. Prejeli so jih predstavniki OZD: Knjigovoznica Radovljica, SPG Gorenje Radovljica, Alpodom Radovljica, Murka Lesce, Špecerija Bled, Almira Radovljica, hotel Grajski dvor Radovljica, Živila Kranj, Merkur Kranj, PTT Kranj — PE Radovljica, Alpetour Škofja Loka, Zavarovalnica Triglav Kranj, Elektro Zirovnica, Komunalno gospodarstvo in SIKS Radovljica, občinska skupnost za ceste. Vse nagrade so seznanili z načrti komunalnih in drugih del v letu 1987.

● V KS Podnart so 29. novembra svečano počastili dan republike in svoj krajevni praznik v spomin na novembrske svobodne volitve leta 1944. V kulturnem programu je nastopil moški zbor DPD Svoboda, pionirski odred Alojz Rakovec iz Ovisi in recitatorji OO ZSMS. Na proslavi so sprejeli cicibane v pionirsko organizacijo, zaslužnim krajanom pa podelili priznanja. Ob tej priložnosti so izdali tudi svoje glasilo.

● Pri OK ZSMS Radovljica je bila v prazničnih dneh 29. in 30. novembra na obisku 9 - članska delegacija mladinske organizacije in PD Beljanica iz pobratene občine Svilajnac iz Srbije. Z gostitelji so se pogovarjali o skupnem programu sodelovanja in o organizaciji planinske mladinske štafete po Jugoslaviji.

● Na slavnostni prireditvi za praznik republike v Kopru je med drugim predsednik TKS Slovenije Andrej Bivar podelil Bloudkovi plaketi tudi predstavnikom TVD Partizan Gorje in organizacijskega odbora FIS smučarskega tekmovanja v Bohinju.

● Ob dnevu republike je prejel najvišje priznanje RTV Ljubljana »Turistični nagel« tajnik TD Bled Marko Potočnik za vzorno in požrtvovalno delo in organizacijske pobude na področju turizma na Bledu.

● Od 21. novembra do 7. decembra je bila v Šivčevi hiši v Radovljici na ogled razstava likovnih del akademkega slikarja Tahira Hamida z Jesenic.

● V avli občinske skupščine pa je bila do 5. decembra razstava člana jeseniškega Dolika Janka Korošca, ki se je predstavil z 18 akvarelnimi krajinami.

● Na republiškem prvenstvu v šahu, ki je bilo med prazniki v hotelu Svoboda na Bledu v organizaciji ŠD Murka Lesce, je moštvo gostiteljev ŠD Murka osvojilo naslov republiškega prvaka.

● V zadnjih treh kolih II. slovenske košarkaške lige — za-hod je, kot vse kaže, radovljiškim košarkarjem le pošla sapa. V 5. kolu so izgubili z Lokainvestom, v 6. kolu tesno s KK Etiketa Žiri z 89:90 in v 7. kolu s KK Mirna z 92:93. Po dobrem začetku, ko so bili štiri kola prvi in drugi, so zdaj zdrsili na tretje mesto prvenstvene lestvice.

V ospredju razprav naloge krajevnih organizacij

Četrte razširjene seje predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Radovljica 19. novembra so se razen članov predsedstva udeležili tudi člani domičinskih odborov skupnosti borcev in nadzornega odbora.

Najprej so ugotovili, da so bila stališča občinskega odbora ZZB NOV posredovana in obravnavana na predsedstvu občinske skupščine in na predsedstvu OK SZDL Radovljica. Ne vedo pa, kako bodo stališča o

novi organiziranosti upravnih organov v občini upoštevana.

Žalne slovesnosti za dan mrtvih na grobiščih padlih borcev in talcev so bile po oceni članov predsedstva tudi letos izjemno množično obiskane in kakovostne. V programih so sodelovali predvsem mladi. Zopet pa kaže opozoriti, da prižiganje sveč na spominskih kamnih povzroča nepopravljivo škodo. V Begunjah so neznan obiskovalci celo pokradli pločevinaste podstavke za sveče. O teh problemih naj bi spregovorili na vseh krajevnih organizacijah ZB. Predlagali so tudi, da postopoma prevzamejo skrb za žalne slovesnosti na grobiščih krajevne organizacije SZDL.

Na seji so spregovorili tudi o izvajanju družbenega dogovora o priznavanju udeležencev NOB, ki ga je že sprejela občinska skupščina, zdaj pa pripravljajo osnutek odloka, ki bo podrobno določal postopke za priznavanje upravičencem na območju občine Radovljica. Ob tem so našli vrsto odprtih vprašanj glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati upravičenci in tudi o poskusih zlorabe. To velja tudi za zdraviliško zdravljenje udeležencev NOB. Poudarili so dobro organizirano dispanzersko službo za borce na Bledu, v Bohinju in v Radovljici in izrekli priznanje prizadevnim zdravnikom in osebju. Omenili so tudi, da je še veliko borcev, ki ne morejo, ali pa nočejo koristiti svojih pravic iz zdravstvenega varstva in zdravljenja v zdraviliščih. Predsedstvo bo sklicalo posvet s predstavniki zdravstvenih domov in zdravstvene skupnosti občine Radovljica, da bi skupno rešili vse negati-

vne pojave in nasprotja. Pri tem naj bi pomagale tudi vse krajevne organizacije ZB na svojih območjih. O tem in vseh drugih nalogah, ki v naslednjem letu čakajo krajevne organizacije ZB, bodo spregovorili še v novembru in decembru, ko bodo člani predsedstva obiskali krajevne organizacije.

Udeleženci seje so se seznanili tudi z aktualnimi družbenopolitičnimi in gospodarskimi razmerami v občini in SR Sloveniji. Obravnavali so stanje, s katerim so danes soočeni kot udeleženci revolucije in NOB, ko so vse pogostejši pojavi zanikanja vrednot NOB in njenih izročil. Menili so, da je potrebno o tem spregovoriti na vseh krajevnih organizacijah ZB, zlasti pa na organih SZDL, kjer so borci še vedno pomembna spodbudna sila.

Predsedstvo je tudi soglašalo s predlogom pripravljalnega odbora za organizacijo spominske svečanosti »Zmaga mrtvega bataljona« pri OK SZDL Radovljica, da bo svečanost v soboto, 13. decembra, dopoldne na grobišču borcev III. bataljona Prešernove brigade na Goreljaku. Za udeležence bodo organizirali avtobusni prevoz iz Bohinja, Radovljice, z Bleda in iz Gorji.

JR

SPOMINSKA SVEČANOST »ZMAGA MRTVEGA BATALJONA« NA POKLJUKI

Letošnja spominska svečanost »Zmaga mrtvega bataljona« bo po sklepu pripravljalnega odbora pri občinski organizaciji ZZB NOV Radovljica v soboto, 13. decembra, ob 12. uri pri spomeniku padlim bojem III. bataljona Prešernove brigade na Goreljaku. Slavnostni govornik bo predsednik skupščine občine Radovljica Bernard Tonej, kulturni program pa so pripravili člani DPD Svoboda Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice.

Da bi zagotovili čim večji obisk na tej vsakoletni spominski svečanosti, so organizatorji poskrbeli tudi za avtobusne prevoze: Ob 10. uri bo odpeljal avtobus iz Podnarta preko Lipni-

V novembru je bil v Radovljici se-stanek predstavnikov KO ZRVS iz radovljiške občine. Analizirali so letošnje orientacijsko - fiktivne pohode in ugotovili, da je bila udeležba prvega in drugega sklica 85 - odstotna, med odsotnimi pa je bilo tudi nekaj neopravičenih. V decembru 1986 in januarju 1987 bodo v vseh KO ZRVS programske konference. Dogovorili so se, da bodo na sejah razpravljali o vsebini in obveznem usposabljanju RVS ter vlogi v KS in KK SZDL ter sodelovanju v organih SLO in DS. Predvsem naj bi kritično spregovorili o liku člana RVS. Vodstva KO ZRVS morajo ugotoviti, koliko članov ZRVS se ni naročenih na revijo Naša obramba, pridobijo pa naj čimveč novih naročnikov iz vrst ostalih občanov.

Predsedstvo OK ZRVS bo sklicalo tudi sestanek z rezervnimi vojaškimi starešinami, ki so zadnji dve leti prišli iz šol RVS, da bodo prejeli izkaznice in značke. Na srečanje bodo povabili tudi člane, ki so v zadnjih dveh letih napredovali v višji čin.

Vse KO ZRVS so morale do 15. novembra poslati OK ZRVS predloge za priznanja, ki bodo podeljena ob

dnevu JLA. Letos bo podeljena tudi zvezna plaketa ZRVSJ, zlata značka ZRVSJ, pet občinskih priznanj ZRVS in pet plaket SLO in DS.

Ciril Rozman

Zanimivosti Bleda

Bled je gotovo najzanimivejši slovenski letoviški kraj. Leta 1854 je Švicar Arnold Rikli odprl vodno in zračno zdravilišče. Od tedaj se Bled uvršča v vrh jugoslovanske turistične ponudbe. Arnold Rikli je na Bledu prebil polnih 52 let. Napisal je več knjig o načinu zdravljenja. Zanimanje je bilo ogromno, zato je leta 1899 postavil novo, povečano kopališče, leta 1895 pa objekt z jedilnico, kuhinjo in upravnimi prostori. Arnoldu Rikliku so na Straži postavili spomenik.

Bled letno za dlje časa obišče 80.000 turistov. Kajpada sta k temu razcvetu pripomogla jezero s slikovitim otočkom na sredi in grad, drzno zgrajen vrh visoke naravne skale, ki se spušča domala naravnost v vodo.

Blejski grad — nema priča nekdanje moči, trden in samozavesten — je danes v središču turističnega dogajanja na Bledu. Grajska poslopja so razvrščena okoli dveh dvorišč. Ob spodnjem dvorišču so bila gospodarska poslopja, ob zgornjem pa stano-vanjski prostori. Dvorišča je povezovalo stopnišče sredi baročnega trakta. Sedaj je na gradu muzej.

Gosto zelenje otoka komaj dovoljuje pogled na skladno razporejene stavbe na otoški planoti. Šele ko se vzpenjamo po stopnicah, se nam razkrivajo stavbe. Stopnic je točno 99. Romarji so po stopnicah hodili po kolenih. Na otoku je bilo odkritih 124 grobov. Znamenita je tudi cerkva z zvonikom, ki stoji samostojno. Na otoku je sedaj muzej z znamenitim zvonom želja.

Bled je res tako lep in ima toliko zanimivega, da ga turisti radi obiskujejo.

Nataša Berden, 6.c
Turistični podmladek
OŠ Tone Čufar

Društvo upokojencev Radovljica — klub železarjev organizira

v soboto, 20. decembra, ob 17. uri tovariško srečanje za upokojence Železarne Jesenice, kakor tudi za žene pokojnih železarjev.

Srečanje bo v prostorih društva upokojencev v Radovljici.

Vabi odbor KŽ

Slavnostna akademija ob dnevu republike

Osrednja proslava ob dnevu republike, v jeseniški občini je potekala v petek, 28. novembra, v prostorih osnovne šole Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli. Ob tej priložnosti so odprli novo telovadnico kot zadnji objekt iz programa drugega občinskega samoprispevka. Predsednik gradbenega odbora Anton Arh je spregovoril o pridobitvah, ki smo jih uresničili s pomočjo združenih sredstev dosedanjih samoprispevkov in poudaril, da s tem še nismo rešili vseh problemov na področju vzgoje in izobraževanja v naši občini. Udeleženci proslave so si nato ogledali novo telovadnico in kulturni program, ki so ga izvajali Pihalni orkester jeseniških železarjev, ženski pevski zbor Milko Škoberne in osnovnošolci s Koroške Bele. Slavnostni govornik je bil predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije - Jesenice Marjan Drolc. Spregovoril pa je tudi Vencelj Perko in se zahvalil za podeljevanje naziva častnega občana občine Jesenice.

Anton Arh je ob otvoritvi nove telovadnice ugotovil, da je bil program drugega samoprispevka v občini Jesenice v celoti realiziran, da smo s skupnimi napori zgradili vse, kar je bilo načrtovano ob referendumu spomladi 1981.

»Današnji dan je kljub mnogim odprtim problemom zame srecen dan tudi zato, ker vam kot predsednik obeh gradbenih odborov za gradnjo šolskih in vzgojnovarstvenih prostorov iz prvega in drugega samoprispevka lahko zagotovim, da je vaš denar vložen v dobro mladih, ki so naše največje bogastvo. Z občutkom zadovoljstva in z dokazi, ki jih tudi vi sami lahko preverite, lahko v imenu gradbenega odbora zagotovim, da je bilo strokovno delo dobro opravljeno«, je dejal tovariš Arh. Za sodelovanje se je zahvalil vodjem in izvajalcem gradbenih in obrtniških del, dobaviteljem opreme, projektantom, pa tudi vsem občanom Jesenic, ki so pred leti uvideli nujnost gradnje in posodabljanja osnovnošolskega prostora in vsak po svojih močeh prispevali k realizaciji programa. Poudaril je, da je potreba po dograjevanju šolskega prostora vedno, tudi v bogatejših časih in okoljih kot je naše, več, kot jih je mogoče uresničiti; vendar je njihova uresničitev mogoča, kar dokazuje tudi otvoritev nove telovadnice.

»Drugi samoprispevek je bil uveden z odlokom vseh treh zborov skupščine občine Jesenice prvega avgusta 1981. Občani Jesenic smo za dograjevanje in posodabljanje osnovnošolskega prostora zbrali šestdesetkrat po 1,5 odstotka od svojih osebnih dohodkov in tako nabrali 531 milijonov dinarjev, kar je 88 odstotkov vseh sredstev, 12 odstotkov pa predstavljajo združena amortizacija šol, sredstva, zbrana po sporazumu z delovnimi organizacijami v občini, sredstva za sofinanciranje kot-

Predsednik gradbenega odbora za objekte iz II. samoprispevka Anton Arh poroča o gradnji na OŠ Koroška Bela (foto: Polona Malenšek)

lovnice v osnovni šoli v Mojstrani in bančne obresti... Dinamiko gradnje je usklajeval in usmerjal gradbeni odbor, ki se je v petih letih sestal petindvajsetkrat. Vmes so se sestajale tudi komisije, imenovane v okviru gradbenega odbora, in sicer funkcionalno - tehnična, gradbena in finančna komisija, je še povedal tovariš Arh. Naštel je tudi posamezne objekte iz drugega samoprispevka po

fazah, tako kot se je zaključevala njihova gradnja. Decembra 1982 je bil zgrajen vrtec v Mojstrani s tremi igralnicami, razdelilno kuhinjo, garderobo in sanitariji; zanj so porabili okrog 17 milijonov dinarjev. V avgustu 1983 leta so po rušenju stare telovadnice na Koroški Beli zgradili zaklonišče, garderobo, kuhinjo, jedilnico in večnamenski prostor s skupno površino 1172 kvadratnih metrov; vrednost 64 milijonov dinarjev. Prvega avgusta 1984 je bil zgrajen na Koroški Beli nov objekt s 14 učilnicami za predmetni pouk, kabineti, knjižnico, čitalnico, skupno predavalnico; vrednost 109 milijonov dinarjev. V decembru 1985 je bila dograjena in posodobljena osnovna šola 16. december v Mojstrani. Iz sredstev drugega samoprispevka so dogradili učilnice za naravoslovne predmete in tehnično vzgojo s kabineti, garderobe, preuredili so celotno zgradbo šole in zamenjali dotrajano streho; sredstva združene amortizacije osnovnih šol pa so porabili za toplotno izolacijo stavbe.

Nova telovadnica, ki so jo izročili namenu ob dnevu republike, meri skupaj z garderobami, sanitariji in galerijo 852 kvadratnih metrov. V to tretjo fazo izgradnje osnovne šole Karavanških kurirjev NOB je bila vključena tudi zunanja ureditev igrišča s površino 9000 kvadratnih metrov, vključno s 3500 kvadratnimi metri funkcionalnih površin. Za telovadnico in zunanjo ureditev je bilo porabljenih 224 milijonov dinarjev, od katerih so jih 67 zbrali po sporazumu z delovnimi organizacijami v občini. Nova telovadnica je najlepši tovrstni objekt v naši občini; zgrajena je iz novih materialov, ki so bili že prej preizkušeni in so se dobro obnesli.

Čeprav smo s prvim in drugim občinskim samoprispevkom v desetih letih zgradili in posodobili 40 odstotkov osnovnošolskega in vzgojnovarstvenega prostora, še nismo storili vsega za boljše pogoje vzgoje in izobraževanja v naši občini. V prihodnje bodo potrebna precejšnja sredstva za posodobitev in dograditev Centra srednjega usmerjenega izobraževanja, za kar si bomo prizadevali v okviru programa tretjega občinskega samoprispevka. Anketa med občani in njihove pripombe v javni razpravi kažejo, da mnogi niso seznanjeni z dosežki obeh samopri-

Predstavniki občine na proslavi 29. novembra (foto: P. Malenšek)

Učenec 2. razreda OŠ Karavanških kurirjev NOB, Sebastijan Reven je prerezal vrstico (foto: P. Malenšek)

spevkov, da vsi še danes ne vedo, kje in kaj je bilo zgrajeno ter kako so bila porabljena namenska zbrana sredstva. Razpoložanje občanov še vedno ni naklonjeno novemu samoprispevku, zato bomo podaljšali javno razpravo in skušali odgovoriti na nastale dileme ter ustvariti ugodnejšo klimo za razpis tretjega samoprispevka.

Predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jesenice je v svojem govoru ob dnevu republike poudaril, da mineva 43. leto od zgodovinskega drugega zasedanja AVNOJ - a, ko so delegati vseh narodov Jugoslavije sprejeli predlog deklaracije. Zato tudi govorimo o 29. novembru kot prazniku rojstva naše državnosti, naše družbene socialistične samoupravne skupnosti, ki temelji na načelih bratstva in enotnosti enakopravnih narodov in narodnosti.

»Namen praznika pa ni samo v tem, da govorimo in se spominjamo minulega, temveč tudi v tem, da se soočimo z doseženim revolucionarnim razvojem naše skupnosti. V tem razvoju je bila narodnoosvobodilna borba le etapa v revoluciji, ki je omogočila razvijanje novih samoupravnih in demokratičnih odnosov. Nemogoče je seveda zahtevati, da bi ta razvoj teklen brez motenj, odstopanj in umikov. Toda vse preveč moti, če gre pri današnjih odmikih za negirane vsega, kar je bilo v preteklosti pozitivnega. Daleč smo še od poslednega uresničevanja v narodnoosvobodilnem boju izkristaliziranih načel o medsebojnih odnosih, o bratstvu in enotnosti narodov, o solidarnosti delovnih ljudi. Veliko prizadevanj bo še potrebnih, da bomo premagali ekonomsko, družbeno in politično krizo, ki danes s tolikšno težo pritiska na naše odločitve, na našo razvojno pot in vse prepgosto tudi na naše lastno razpoloženje. Pri tem se moramo nenehno zavedati, da življenjskih odnosov, medsebojnega obnašanja in pripravljenosti za akcijo ni mogoče urejati z odloki, niti ni možno tega urejati neke z vrha. Vse to je stvar nas samih, naše pripravljenosti za delo, pa tudi stvar vzgoje, ki mora postati tako zaradi preteklosti kot tudi zaradi zastavljenih ciljev najpomembnejši element v našem socialističnem razvoju. Odločno se moramo upirati vsemu, kar s svojimi negativnimi posledicami in vplivi slabi našo udarno moč ter našo pripravljenost za to, da predvsem sami, brez odlokov in zakonov, urejamo temeljne odnose, ki naj prispevajo k rasti našega materialnega boga-

stva in k reševanju tistih problemov, ki jih vsakodnevno življenje postavlja pred nas na vseh področjih dejavnosti.

Vendar pa naših prizadevanj za stabilizacijo ne smemo usmerjati samo na ekonomsko področje, ampak na vsa področja družbenega življenja. Vzroki, ki so pripeljali do sedanjih težav, so globlji, zato mora biti tudi njihovo odpravljanje kompleksnejše in globlje. Za to pa bo potrebno mnogo odločnosti, poguma, sposobnosti in prizadevanj. Samo z revolucionarnimi odločitvami bomo lahko ponovno uveljavili najelementarnejše kvalitete našega sistema, ki temelji na človeku kot subjektu družbenega razvoja. Odločno se bomo morali spopasti z birokratsko navlako, ki nam vse bolj zamegljuje neposredne, odkrite samoupravne odnose, ter zagotoviti odločilno vlogo neposrednega proizvajalca pri ustvarjanju in delitvi dohodka. Ne moremo zagovarjati malodušja, omahljivosti in nekonstruktivne kritike. Čas in razmere nas pozivajo k ofenzivi, ki je edini porok za zmago. Soočenje z doseženim nam bo dalo moralno moč za prihodnje delovanje in predstavlja osnovo za hitrejši in kvalitetnejši razvoj naše skupnosti.

Ob dnevu republike je predsednik občinskega sindikalnega sveta čestital občanom Jesenic v imenu družbenopolitičnih organizacij in Skupščine občine Jesenice in jim zaželel kar najhitrejšo doseganje načrtovanega ter nadaljnje utrjevanje sožitja, bratstva in miru v naši skupnosti.

Tanja Kastelic

Ob dnevu republike v Kranjski gori

Ob 29. novembru - dnevu republike je bila slovesnost tudi v krajevni skupnosti Kranjska gora. Proslava je bila 27. novembra v telovadnici osnovne šole Jeseniško - bohinjski odred.

Slavnostni govornik je bil Jože Gazvoda, predsednik krajevne organizacije ZB NOV, v kulturnem delu sporeda pa so nastopili otroški pevski zbor in literatni krožek kranjskogorske osnovne šole ter pionirska folklorna skupina iz Gozd Martuljka, ki so jo zaplesala venček gorenjskih plesov. V Ljuzekovi hiši so odprli razstavo o Primožu Trubarju, ki so jo pripravili člani šolskega kulturnega društva Josip Vandot na kranjskogorski šoli.

A. Kerštan

Vencelj Perko — častni občan jeseniške občine

Vencelj Perko je ob dnevu republike prejel listino o podelitvi naziva častnega občana občine za izjemen prispevek k razvoju in zmagi socialistične revolucije, zlasti pa za zasluge pri deležu delavskega razreda in občanov Jesenic k tej revoluciji ter utrjevanju enotnosti jeseniškega delavstva med obema vojnama, ob vstaji proti okupatorju leta 1941, pa tudi po osvoboditvi.

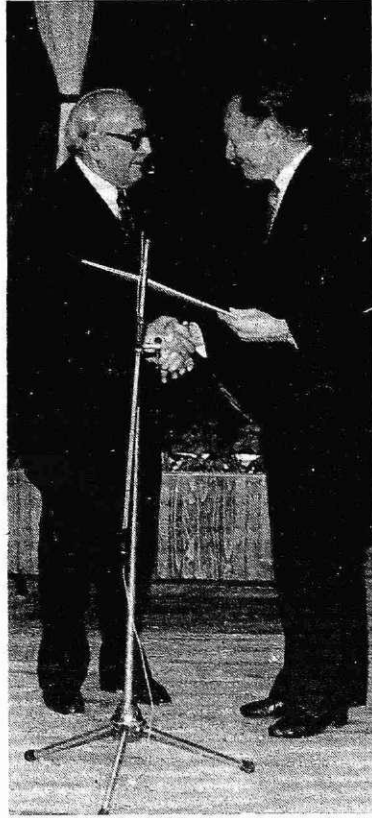
Vse od leta 1921 je bilo življenje Vencelja Perka tesno povezano z zgodovinskimi dogodki na Jesenicah in v Sloveniji. Leta 1934 je bil izvoljen za glavnega zaupnika za jeseniške obrate takratne Kranjske industrijske družbe in bil hkrati tudi predsednik podružnice Zveze kovinar-skih delavcev Jugoslavije. Kot glavni voditelj stavke jeseniških kovinarjev leta 1935 je prispeval k veliki zmagi delavcev in organizacije komunistov na Jesenicah. Že leto kasneje je bil na občinskih volivah izvoljen za prvega komunističnega župana, 1937. leta pa za delegata jeseniške partijske organizacije na ustanovnem kongresu komunistične partije Slovenije na Čebinah. Postal je tudi član prvega centralnega komiteja KPS. Zaradi revolucionarnega delovanja je bil že pred vojno pod stalnim policijskim nadzorom takratnega režima in tudi večkrat zaprt. Ob okupaciji je padel v roke gestapu, vendar je pobegnil iz zapore in se priključil partizanom. Kmalu je zaradi poškodbe odšel v ilegalo in deloval v Ljubljani ter na področju Dolenjske. Vencelj Perko je nosilec partizanske spomenice 1941.

Tovariš Perko je s svojim delom zelo veliko prispeval tudi k raziskavi zgodovine delavskega in naprednega kulturnega gibanja na Jesenicah. Vse od leta 1964, ko je izšel prvi jeseniški zbornik Jeklo in ljudje, deluje v uredniškem odboru in je kot poznavalec dogodkov prispeval velik delež k vsebini vseh petih zbornikov. Čeprav po osvoboditvi zaradi delovnih dolžnosti živi v Ljubljani, se rad

vrača v svoj rodni kraj in je tako ostal zveat svojim železarskim Jesenicam.

Priznanje častnega občana jeseniške občine je Vencelju Perku izročil predsednik skupščine občine Jesenice Jakob Medja in mu ob tej priložnosti zaželel veliko zdravja ter še nadaljnje tvorno delo in sodelovanje z našo občino. Tovariš Perko je ob prevzemu listine dejal, da je srecen, ko sprejema to priznanje in zadovoljen, ker je pobudo za podelitev častnega naziva dal prav sindikalni svet občine Jesenice. To pa zato, ker je sam od petnajstega leta dalje, ko je vstopil v sindikat, doživljal v tej organizaciji najlepše trenutke borbene razpoložnosti jeseniškega delavca. Sindikat je bil zanj velika šola, v kateri je pridobil izkušnje, za delo v poznejšem življenju. Napredna socialistična sindikalna organizacija je bila na Jesenicah ustanovljena prav v letu njegovega rojstva, to je leta 1906.

Zahvalil se je občinski skupščini za podeljeno priznanje in dejal, da ga tudi datum te podelitve spominja na preteklost, saj so na ta dan delavci na Koroški Beli slavili svojo veliko zmago na občinskih volitvah. Tudi takrat je doživljal vesele trenutke. Ti njegovi spomini na preteklost predstavljajo spodbudo tudi za nadaljnje delo, za nadaljnji boj. Tako kot so včasih v sindikatu z bojem za pravice delavcev krepili svojo razredno, politično in socialno zavest, nas mora tudi danes spodbujati zavest o tem, kar imamo in na čemer gradimo. Uporno se moramo boriti

Predsednik skupščine občine Jesenice Jakob Medja izroča listino častnega občana občine Jesenice Vencelju Perku (foto: Polona Malenšek)

Zvestoba domovini

Med vojno skorajda ni bilo dneva, da ne bi v Železarni koga aretirali. Včasih so v enem dnevu aretirali od dvajset do trideset delavcev. Osumljenca so poklicali na gestapo h Kovaču, drugi preko delovodje le do vratarja, kjer so ga zgrabili, ali pa so prišli ponj na delovno mesto. V začetku so se v nekaterih primerih zmotili in odpeljali napačnega, ker je imel enako ime in priimek kot oseba, ki so jo iskali. To se je zgodilo tudi 3. julija 1941. leta, ko so aretirali Šavlijevo skupino članov OF. Na Šavlijevem seznamu je bil zapisan jesenjski kmet Janez Vovk. Gestapovci so menili, da je to Ivan Vovk, delavec Železarne. Od vratarja pri glavnem vhodu v Železarno so po telefonu poklicali delovodjo Franca Gasperina in mu naročili, naj k izhodu pripelje Ivana Vovka. Le-ta je delovodji rekel, naj toliko počaka, da se umije in preobleče, ker je bil zaradi dela na remontu obrata žične valjarne precej umazan. Ko sta se napotila proti izhodu, je Vovk rekel delovodji, naj gre sam naprej do vratarja.

»Povej gestapovcem, da je fant šel k partizanom,« je naročil. »Pa lepo jih pozdravi. Čakal jih bom na bojni poljani s puško v rokah.«

Ivan Vovk se je obrnil in odšel čez zasilni mostiček na drugi strani tovarne iz Železarne. Prvo noč je prešpal na podstrešju mesnice Ivana Vergleza v Podmežakli. V naslednjih dneh se je priključil partizanski skupini, ki je taborila v Hrstniku, to je hribčku nad Koroško Belo.

Čez mesec dni se je gestapovski avto rano zjutraj ustavil pred stanovanjsko hišo na Koroški Beli. Moške, ki so prihajali iz hiše in odhajali v službo v Železarno, so ustavljali in spraševali, kdo izmed njih je Franc Konobelj. Le-ta je dan prej slučajno zamenjal urnik dela in zvečer odšel na nočno delo.

V isti stavbi kot Konobelj je stanoval tudi Škofic, ki ga je ob prihodu na delo obvestil, da ga pred hišo čaka gestapo. Konobelj je bil tedaj v kopalnici in se je pravkar pripravljval za odhod domov. Do šestih je manjkalo le še nekaj minut.

Obaduh ni vedel, da sem včeraj prvič šel na nočno delo, si je mislil in na drugi strani Železarne preskočil plot in se priključil prvim partizanom.

Prvoborcec Ivan Vovk-Živan in Franc Konobelj-Slovenko sta odšla med partizane, ko sta bila stara 25 let, letos pa oba slavita sedemdesetletnico; Slovenko že marca, Živan bo decembra. In če k temu dodam, da je pisec teh vrstic oktobra praznoval šestdesetletnico, smo kar trije jublanti, le da jaz nisem prvoborec, a sem zadosti zgodaj odšel v gozd, decembra 1943, star 17 let in dva meseca.

Na zdravje, Živan in Slovenko!

Prvoborec nisem poznal...

Po upokojitvi iz jugoslovanske ljudske armade pred dvajsetimi leti in mojem začasnem prihodu v jesenitvo občino, ko sem čakal na dodelitev novega stanovanja, sem se med drugim javil tudi na občinskem odboru ZZZ NOV Jesenice, kjer sem spoznal Slovenka. Ta je bil tedaj zaposlen v Tehniškem muzeju Železarne.

Leto dni prej so na Jesenicah ustanovili lokalno radijsko postajo, zdaj imenovano Radio Triglav. Že od začetka so ustanovitelji uvrstili v program oddajo Mi pa nismo se uklonili, ki je še sedaj na sporedu vsako nedeljo ob enajstih. Uredniško službo za to oddajo je prevzel Stane Tušar za mesečni honorar 5000 dinarjev, oziroma sedanjih 50 (novih) dinarjev. Zaradi nizkih honorarjev prispevkov ni bilo, pa se je po letu in pol Tušar naveličal urednikovanja. Za njim sem za isti honorar (kmalu so ga dvignili na 100 din) prevzel mesto urednika jaz in vzdržal celih deset let. Ker mi je bilo iz Ljubljane težko voditi to oddajo in hoditi na Jesenice na pogovore z avtorji prispevkov, sem odpovedal uredniško mesto.

Čprav v pisanju nisem bil začetnik in sem že kot oficir vrsto let dopisoval za armijske glasila, za Ljubljanski dnevnik, za Primorske novice in za zagrebški Vjesnik, sem se v začetku na Jesenicah težko znašel. Marsikdo se bo začudil, ko bo prebral naslednjo mojo resnično in iskreno trditve: Niti kot partizan in ne po osvoboditvi vse do prihoda v jesenitvo občino nikdar nisem slišal za Gregorčiča, brate Stražišarja, za Verdika, za Živana, sem pa za Slovenka. Moj oče je bil namreč delovodja v obratu »anke pločevine na Javorniku, kjer je bil zaposlen tudi Slovenko, pa mi je večkrat, ko sem prišel na dopust, to pripovedoval.

Slovenko me je nenehno spodbujal, me seznanjal z gradivom v muzeju, mi svetljal, katere osebe naj poiščem, da bi lahko opisal ta ali oni dogodek iz NOB. Kot upokojenec sem bil prost in sem lahko hodil naokrog od jutra do večera. Tako se mi je nabiralo gradivo za prispevke za jesenjski radio in za TV-15 — Naš tovariš, pa za druge časopise. Iz teh člankov se je »rodila« moja prva knjiga Beg z morišča.

Ce me spomin in vara, sem Živana prvič videl na njegovem delovnem mestu, ko je bil sekretar uprave

Železarne. Tja me je napotil Slovenko. Ne spominjam se najinega prvega pogovora, zanesljivo pa vem, da je takrat odprl enega od predalov svoje pisalne mize in izvelkel zvezek, v katerem je imel zapisana imena udeležencev boja na vrhu Stola februarja 1942. leta. Pri vsakem je imel zapisano, od kod je bil doma, letnico rojstva in smrti, za žive pa naslove. Seveda mu je nekaj teh podatkov manjkalo, a jih je vztrajno dopolnjeval.

Slovenko mi je mnogo pomagal pri oblikovanju moje prve knjige, pri drugi (Zločin pri Lenartu) je delno, toda Živan mi je s podatki krepko pomagal pri vseh šestih knjigah (sedma, Noč v Park hotelu, izide spomladi). Resnično sem zato obema hvaležen in naj bo tudi ta zapis izraz te hvaležnosti.

Občutljiv do resnice

Živan je do resnice izredno občutljiv. Prvič sem to čutil, ko sem zbiral podatke o upor v zgornjesavski dolini decembra 1941. leta. Na Dovjem in v Mojstrani sem obiskal mnogo priči. Svoje sta povedala tudi Živan in Slovenko. Bistvenih razlik med pričevanji ni bilo, le pri vprašanju, koliko je bilo takrat snega, se Živan ni strinjal s pričami na Dovjem. Dejal mi je: Če ne boš napisal, da je bilo toliko snega, kolikor sem ti jaz rekel, potem zbrisi celotno mojo izjavo. Brez te pa sploh nisem mogel opisati upora na Dovjem in v Mojstrani.

Sicer pa si oglejmo, kako sem po Živanovem in Slovenkovem pripovedovanju v knjigi Zločin pri Lenartu opisal njun prihod na Dovje (citiram):

Drugo jutro, ko so na Cimpkovem rovtu ugrabili, kaj je zavrtlo vstajo v Bohinju, je Polde Stražišar, 40-letni jesenitski delavec, komandir čete, pogledal okrog sebe in dejal: »Potrebujem dva prostovoljca, toda ne novince.« Le pet starih partizanov je bilo okrog njega.

»Bosta šla na Pokljuko in v Bohinj poizvedovat, kaj je s tamkajšnjo vstajo?« je bil radoveden najmanjši med njimi. Stražišar ni odgovoril, le s kazalcem je pokazal v jesenitsko smer.

»Tja grem jaz,« se je javil Ivan. »Pa še jaz,« je dodal drugi. Stražišar je z njima stopil nekaj metrov stran od skupine in jima rekel: »Še danes morata biti pri Mlakarju na Dovjem. To je rojstna hiša Jaka Rabiča. Tam nas menda čaka nekaj fantov, ki bi šli radi v partizane. Pripeljeta jih sem, spotoma pa opravite še kako akcijo.«

Kakšna naj bi bila ta akcija, ni povedal. Tega tudi spraševala nista. Opremo sta pustila na Cimpkovem rovtu, le orožje sta vzela s seboj. Nista se pa mogla odločiti, po kateri poti naj bi šla na Dovje. Najvarnejša bi bila pot po zasneženem pobočju Karavank, toda zaradi globokega in nezgaženega snega bi bila pot zamudna in utrudljiva. Lahko bi se držala tudi ceste, toda v tem primeru bi bila takoj sumljiva. Najbolj drzna in tvegana pot do Dovjega bi bila cesta... Odločitev ni bila lahka.

Partizana, ki sta šla na to pot, sta bila: Belan Franc Konobelj-Slovenko, tedaj star 25 let, ter Jeseničan Ivan Vovk-Živan, prav tako star 25 let. Oba sta bila delavca Železarne.

Med Potoki in Koroško Belo sta sredi dopoldneva prečkala železniško progo ter cesto in nato zavila k obrežju Save. Od tam sta po stezi šla do naselja Senožete na Javorniku in za tovarniško ambulantno zavila nazaj v hrib do železniške proge. Po Razgledni poti in prek Murave sta prispela do glavne ceste na Plavžu, od tam pa čez Žvagnov most in po kolovozni poti do Hrušice. Od Hrušice do Dovjega sta šla ves čas po glavni cesti. Spotoma sta srečala več nemških tovornjakov z vojaštvom, vendar se na dva delavca niso ozirali.

Ponoči zaradi policijske ure taka pot ne bi bila varna. Nemcem se še sanjalo ni, da si upata dva oborožena partizana, povrhu tega še domačina, ki bi ju lahko marsikdo prepoznal in izdal, priti podnevi od Jese-

nic do Dovjega. Ogrnjena sta bila v črno pelerino, pod katero sta skrivala orožje. Slovenko je imel belo kučmo, pod pelerino je stiskal puško in pištolo. Živan je bil oborožen samo s pištolo, na glavi pa je imel klobuk. Peterokrake zvezde sta imela v žepu.

Na Dovje sta prispela okrog petih popolde, ko se je že mračilo. Poznala sta le Jaka Rabiča, toda Jaka je bil takrat kot partizan v Cankarjevem bataljonu v Selški dolini. Razmišljala sta, kako ju bodo sprejeli pri Mlakarjevih.

Brez burje se je bližala najbolj viharina noč v zgodovini Dovjega, Mojstrane in Belce. Od hiše do hiše so švigale sence in sporočale vznemirljivo vest: UPOR!

Pri Ivanu Janši na Dovjem je glasnik sporočil: »Nocoj se bo uprla vsa zaslužnena Evropa. Le še nekaj ur ali dni nas loči od svobode.«

H kmetu Pavlešu v Mojstrani je vstopil 50-letni Janez Hlebanja, znan gorski reševalec in vodnik, ter glasno rekel: »Daj mi požirek žganja, da bom bolj korajžen.« Po prvem požirku je kot obad zapičil oči v Pavleša, očitno se je nečesa domislil, in nadaljeval: »Ti imaš v hlevu državnega junca. Veš, nocoj se bomo uprli, Hitler bo zjutraj na kolenih. V počastitev zmage bomo zaklali junca in ga na raznju spekli sredi vasi. To bo veselje! Do novega leta ne bomo več delali...« (konec citata).

»Žandarji so se v gostilni stopili«

Od številnih pričevanj o poteku upora na področju današnje krajeve skupnosti Dovje-Mojstrana, ki sem jih opisal in zapisal v knjigi, se mi zdi najbolj posrečen in hkrati najbolj zanimiv tisti del, v katerem opisujem dogodek v gostilni in razorožitev orožnikov.

Oglejmo si ga v skrajšani obliki (citiram):

Razporejenost upornikov na Dovjem nam najbolje ponazori naslednji dogodek: dan pred vstajo je bilo v gostilni pri Blažju na Dovjem več domačinov. Ko so vstopili nemški orožniki, je 23-letni vaški fant Janez Skumavc, po domače Šurkov, namerno treščil vrček piva v zid. Pivo je poskropilo goste, med njimi tudi orožnike. Komandir žandarmerijske postaje Kazianka je ukazal, da se mora Janez drugi dan javiti na žandarmerijski postaji. Janez se je tej grožnji le izzivalno nasmešnil in vprašal: »Kdaj pa, gospod komandir? Dopold-

ne bo prezgodaj, popoldne pa prepozno.«

Za vstajo na Dovjem so vedeli vsi vaščani od otrok do starčkov. Redka vas, ki na dan vstaje ni imela niti enega ovaduha, pa čeprav so v mraku vaščani že oboroženi hodili po vasi. Ko sta Slovenko in Živan vstopila v Rabičevo hišo, je tam že zasedal vaški štab za upor...

Ivan Vovk-Živan se napada na žandarje takole spominja:

»Ko nas je Martin Skumavc obvestil, da žandarja večerjata v gostilni, smo šli v akcijo. V posebno sobo je vodilo dvojno vrat: ena skozi kuhinjo, druga skozi gostilniško sobo. Z Lojzetom Rabičem sva s pištolami v rokah planila v kuhinjo, kjer je gostilničarka od strahu skušala zakričati, a sem ji z dlanjo zaprl usta. Na vrata skozi gostilniško sobo sta s puškami v rokah vdrla Ivan Dolžan in Janez Skumavc, ki je bil pozneje zaradi tega ustreljen v Begunjah. Pred hišo je bil na straži Ivan Janša, ki je imel v rokah staro, dolgo in zarjavelo francosko puško z enim samim nabojem.

Roke kvišku! sem odločno ukazal, ko smo namerili orožje na žandarje. Pri priti sta dvignila roke in me preplašeno vprašala, kaj hočemo.

Orožje in svobodo za svoj narod, sem odvrnil, kot bi bil poveljnik, ki ima za seboj najmanj divizijo. In če mi danes verjameste ali ne, v pištoli je bil en sam naboj. Žandarja smo zvezali, jima odvzeli orožje in odpeljali pred vaško šolo. Z njihovih obrazov je splahnela značilna nacistična nadutost in zagotovo sta takrat dobila drugačno predstavo o višjih in nižjih rasah.

Od tam smo šli še po komandirja žandarmerijske postaje. Z družino je stanoval v hiši Ančke Sluga pri gasilskem domu na Dovjem. Veseli nad uspehom v gostilni smo si domislili zvijačo, kako zvabiti komandirja iz stanovanja. Pred vrati smo bili štirje ali pet, v mojih rokah pa kar dve pištoli, ki sem ju zaplenil v gostilni. Pištolo, ki sem jo imel že prej, sem dal pastirju Martinu Skumavcu.

Lojze Rabič je potkal na vrata in zaklical: Gospod komandir, gospod komandir!

Kaj pa hočeš ob tej uri? se je z nestrane strani vrat zaslislal glas komandirja.

Vaši žandarji se v gostilni tepejo!

(nadaljevanje prihodnjič)

Po koroških partizanskih poteh

Pred praznikom republike, 28. novembra, so v Kosovi graščini na Jesenicah odprli razstavo slik dr. Danice Bem — Gala in dr. inž. Franceta Cegnarja na temo Po koroških partizanskih poteh, ki jo je posredovala založniška hiša Delavske enotnosti iz Ljubljane in ki je ob tej razstavi, ki je obšla že avstrijsko Koroško in nekatere kraje v Sloveniji, izdala tudi album Korenine žive, ki jo je uredil in napisal spremno besedo Marjan Remic.

Ob dobrem obisku je ob otvoritvi razstave o koroškem zgodovinskem spominu in o obeh avtorjih spregovoril arheolog, profesor doktor Jože Kastelic in ob tem obudil tudi spomin na zgodovinsko zasedanje AVNOJA pred 43 leti. »Ker partizani niso mogli ne v graščine ne v palače in so le redko kje smeli v svoje lastne slovenske cerkve, so obiskovali druga znamenja — tople hiše v tišinah globeli in grap in na samotnih višinah te najlepše slovenske dežele od Šmohorja do Šentpavla, od Sel in Zitare vasi tja gor k Dječkam. Nekatere gostoljubne domačije so požgane, kot je zgorel Peršmanov dom; druge v skromnih razmerah živijo naprej, mnoge pa so seveda obogatele, prezidane so in polepšane in tako je prav. Del tega sveta pa sta zajela tudi oba slikarja Dana Bem Gala in Franceta Cegnar, jesenitski domačin,« je v uvodu dejal prof. Kastelic in nadaljeval s predstavitvijo del obeh avtorjev.

»Paleta Franceta Cegnarja, je nadaljeval, »je navadno široka in prostor zaobseže pokrajino tja do obzorja. V nedrih te pokrajine je hiša, konspirativno zlit z zemljo in ne bom zgornj nad širokim obzorjem, ki ga zadaj zapira zdaj straža temnejšega gozda, zdaj svetlejša vzpetina in prav zadaj včasih gore. Človeka ni videti. To je res krajina, v tradiciji naših slikarjev krajinarjev 19. in 20. stoletja, saj so slikarji od Perharta do Jame in Pavlovca pa do Maleša in Piloni — kljub znanjaku modernistov in kljub začasnemu izgubljanju veljave tega stika s konkretno naravo ves čas zvesto vztrajali pri poživljenju pokrajine kot drugega elementa ob portretu in prizoru. Kaj pa je krajinsko slikarstvo drugega kot obrnjena, vzratna podoba slikarjevega

jaza! Tudi dežela ima svoj obraz, svoje žalostne oči ali svoj vedri pogled, svojo pokončno ali potrtro držo, svojo hojo, svoj objem. Cegnarjeve barve o tem še posebej govorijo — njihovi toni so mehki in se prelivajo, kot je to odkril Jama in nas naučil Pavlovce. Svetloba je rezultat kompozicije, čudno sijoča iz podobe, kakor da bi slikar z eno roko konkretiziral in poudarjal, z drugo pa šel prek nje in ji nadahnal neke melanholično zamišljene poltone, da ni glas premočan, da optimizem ni preveč vsiljivo enostaven, da smo pri teh hišah doma in vendar samo obiskovalci.«

»Druga možnost«, je nadaljeval profesor Kastelic, »je osredotočena na arhitekturo. Teh slik je pri Cegnarju precej in so pomembne: Duplekova domačija na Grabljah pri Pliberku, Kolenikova v Šmarjeti, Brdnikova v Podkraju... Pristop je tu nekoliko drugačen. Pokrajina se umakne in zaživi arhitektura, pa ne toliko z enostavnimi ploskvami sten, streh, oken, vrat, ampak največkrat razčlenjeno, z lesenimi sestavinami, ki so poudarjene, in z detajli: rože na oknih, stopnice, hodniki ob stenah, skladovnice drv, hlevi in skednji. Preseneča množina teh prizorov dežele — toliko posebnosti in podrobnosti in v vseh zanesljivo vidna ena misel, ena roka, en stil, en umetnik.«

»Umetnost Danice Gala Bemoval, je menil govornik, »je drugačna. V ospredje bi tu postavili stil in ne motiv, čeprav je seveda tudi motiv zelo pomemben. Stil pa je vendarle izrazitejši, naj so naslikane hiše — tu skoraj ne bi smeli reči: krajina, naj bodo to prizori. Prijem je tu modernejši, paleta pa se sooča s fauvisti in z umetnostjo naivcev. Barve hočejo

Razstava Po koroških partizanskih poteh v Kosovi graščini (foto: T. Justin)

biti bolj vidne in neposredne, prek njih se ne preliva še neki dodatni enotni ton odmaknenosti kot pri Cegnarju, ampak so neposredne in bolj glasne: vijolične strehe, rdečkaste poti in celi spektri zelenega — od svetle, skoraj rumene trate do motnemnih zelenih krošenj drevev v svetleje zelenem vrtu pred zelenkasto belino stene domačije z vijolično streho. Kar neverjetno je, kako zaražena pomlad v Rožu na tem velikem platnu, kako se letni čas izpove in kako so vse sence izginile! Pa drevesa pri Pomčevci žagi v Bilčovsu! Mogočna lipa pred hišo — ali je lipa ali pa le velikanski šopek barv, slikarkina paleta v prirodi? In drevje v ozadju — kakor veliki rdeči in beli in belkasti in rdečkasti tulipani, vmes pa še pot do hiše, pa vrtna greda, polna pisanega cvetja. Praznik barv in rož, pogledan skozi prizmo naive.«

»Umetnica«, je dejal v nadaljevanju profesor, »pa se tudi ne ustraši prizora, dogodka, a ga poenostavi v svoji domišljiji na bistvene simbole. Trinajst partizanov pred giljotino: gola, drobna žena že kleči ob tnalu, njeno telo izžareva živo, jasno svetlobo v rdečkasto črnkasto klet z našimljenim rabljem in duhovnikom, na levi pa se vrsti sprevod žrtve pod zamreženimi linami v nastropja — vse se pomika k smrti in vendar je

vse obstalo v luči spomina, da ne bo nikoli ne uničeno ne pozabljeno. Pod gručo smrek se stiska gruča partizanov, pod Peco sredi decembra 1943: Matjaž in prva koroška četa, Marjetka s pisalnim strojem, stražar na skali — vijolična mrzla, a čisto presvetljena pokrajina, v eni barvi vse barve. Partizanovo slovo: med rožami pred hišico in čebelnjakom s cvetočim grmom dvojica v zadnjem objemu, pokončno stoječa drug ob drugem, v zadnjem, morda res prav zadnjem slovesu — svetla deklica s kitami in vojak, ki mu je narava namenila srečo in ljubezen, usoda pa vojno in smrt.«

»Ob slikah Danice Gala Bemoval in Franceta Cegnarja se bomo na tej strani Karavank sprehodili z mislijo na deželo onstran gore, na ljudi in njihovo slavo, pa grenko zgodovino. Grenko, pa tudi slavno! Nič ne ustavi umetnosti, nobena vojna in noben potres ali povenjen ali požar ali pomor. Tu je izpoved ljubezni, doživeta in dozorela. Dejanje, ki bo ostalo,« je zaključil svoje otvoritveno razmišljanje profesor doktor Jože Kastelic.

Razstava slik Danice Gala Bemoval in Franceta Cegnarja pod naslovom Po koroških partizanskih poteh bo v Kosovi graščini odprta do vključno 23. decembra.

Novoletno praznovanje predšolskih in šolskih otrok v jeseniški občini

Dedek Mraz je že na poti in tudi v naši občini se bo oglasil. Obiskal bo vse VVE in šole, bolne otroke v bolnici Jesenice in varovance v domu dr. Franceta Berglja. Vsak dan bo dedek Mraz obiskal center II na Plavžu, kjer bodo na stojnicah prodajali novoletna darila. Dedek Mraz bo v letošnjem letu obdaril otroke s prijetnimi kulturnimi prireditvami.

Razstava revirskih likovnikov

V petek, 5. decembra, so v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli že tradicionalno razstavo likovnih del članov likovne sekcije RELIK DPD Svoboda Center Trbovlje. Krajski otvoritveni koncert je imel moški vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica - Breznica pod vodstvom Marjana Jemca.

Člani likovne sekcije RELIK se že po dolgoletni tradiciji ta čas s svojimi izdelki predstavljajo na Jesenicah in s tem vračajo obisk jeseniškemu Dolikovcu, ki so se s skupinsko razstavo svojih likovnih del v oktobru predstavili v Trbovljah. Poleg teh dveh zamenjalnih razstav so se člani obeh likovnih kolektivov skupaj predstavili na likovni razstavi od 1. junija, občinskem prazniku pobratene občine Trbovlje v Trbovljah in od 1. avgusta, prazniku občine Jesenice, na Jesenicah. Razen tega so se letos slikarji, člani obeh klubov, srečali v planinski slikarski koloniji »Vrata 86« in na ex tempore v Trbovljah ter na nekaterih prijateljskih srečanjih.

Likovna sekcija RELIK — revijski likovniki — deluje nepekinjeno že 23 let. Njihova vztrajnost, delavnost in nenehna strokovna rast so zarezale globoke brazde v kulturno — estetsko podobo pobratene občine Trbovlje. RELIK je danes že pojem, kajti znan je v ožji in širši domovini in pa tudi v zamejstvu. RELIK sodeluje s številnimi likovnimi skupinami v Sloveniji in Srbiji, posebno tesne in trajne tovariške, prijateljske in strokovne vezi pa so bile v tem času skovane z jeseniškim DOLIKOM, kar je bilo 2. decembra 1983 potrjeno tudi s slovesnim podpisom listine o pobratenju RELIKA Trbovlje in DOLIKA Jesenice. Sestavni del te listine je tudi dogovor o področjih medsebojnega sodelovanja.

Prav gotovo lahko trdimo, da so med likovniki obeh pobratenih občin sklenjene najbolj trdne in najbolj dogovorjene vezi, ki jih krasijo iskreni, neposredni in topli tovariški in prijateljski odnosi.

Za svoje delo je RELIK prejel številna družbena priznanja, med drugim leta 1978 »prvojunjsko nagrado« občine Trbovlje, leta 1981 palke to Tončke Čeč, ki jo podeljuje Kulturna skupnost Trbovlje in leta 1983 Ažbetovo diplomu Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Združenja likovnih skupin Slovenije. Številna

družbena priznanja pa so dobili tudi posamezni člani.

Na razstavi se z 48 likovnimi deli predstavlja osemnajst avtorjev, in sicer: Zdravko Dolinšek, Marjana Holešek, Vinko Horvatič, Karel Kozole, Helca Krasnik, Jernej Kreže ml., Milan Kihar, Mojca Kurnik, Stane Leskovšek, Ervin Matešič, Franc Ostanek, Jože Ovnik, Bojan Pikl, Milan Razboršek, Ernest Špihar, Ivanka Uršič, Miloš Vastič in Ivan Zgalin.

Razstava likovnih del članov likovne sekcije RELIK DPD Svoboda Center Trbovlje bo na Jesenicah na ogled do vključno 17. decembra, in sicer vsak dan, razen sobot popoldan in nedeljk, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Glasbeniki CSUI na qtvoritvi razstave RELIK (foto: H. Konobelj)

Likovne razstave na Bledu v letošnji sezoni

Turistična sezona je za nami. Zato je čas, da si ogledamo, kaj vse smo ponujali našim gostom in kaj bi lahko pripravili bolje, kot smo doslej. Pregledali bomo likovne razstave, ki jih že leta pripravlja likovna sekcija na Bledu.

Razstave so potekale tako, kot so jih organizatorji načrtovali. Od konca junija do konca septembra jih je bilo pet. Svoja dela so razstavljali Alenka Kham Pičman, Dušan Lipovec, Mario Petrič in Štefka Petrič, Metka Vovk Mauser in Matjaž Mauser ter ob koncu se 18 slikarjev, članov jeseniškega Dolika. To so bili: Bogataj, Židanek, Mihajlovič, Markež, Dolinšek, Čušin, Reichman, Soklič, Bogataj, Tomazin, Lužnik, Berce, Jovanovič, Kreuzer, Arh, Korošec, Vuković in Tomš. Slike so bile večinoma olja, akvareli, nekaj je bilo tudi risb. Predvsem smo gledali krajine, tihožitja. Razstavljalci so bili večinoma mlajši akademski slikarji, ki še iščejo svoje obdobje.

In kakšen je bil obisk. Za razstave nasproh skrbni marljivi Ivan Jenko. Po njegovem si je razstave ogledalo 18.266 obiskovalcev. Največ obiskovalcev sta imeli razstavi Alenke Kham Pičmanove in jeseniškega Do-

lika. Poleg omenjenih razstav so bile v Festivalni dvorani prav po zaslugi Jenka še priložnostne razstave Naše žene v gorah, NOB in Triglav (ta je bila prav ob obletnici pohoda borcev Prešernove brigade na Triglav) in 90 let Aljaževih triglavskega postojank. Tudi te razstave si je ogledalo dosti domačinov in okoličanov. Na vsaki razstavi je bila obiskovalcem na voljo knjiga vtisov. V njo so vpisovali svoje vtise, svoje poglede na posamezne stvaritve pa tudi predloge graditeljem za pripravo novih razstav.

V dvoranah hotelov na Bledu je bilo še več razstav naših mladih umetnikov. Škoda, da je povsem izpadla »Galerija Otok«. Škoda le, da sodelovanje ni bilo boljše, da bi razstavljali po vnaprej pripravljenem programu, saj bi bil uspeh verjetno večji in tudi kvaliteta razstavljalcev na višji ravni, čeprav so tudi doslej razstavljali kvalitetni likovniki. V prihodnje bi

lahko na Bled privabili še kakšnega v svetu priznanega slovenskega umetnika.

Mogoče bi bilo dobro razmisliti, da bi neke na Bledu pripravili kolonijo naših umetnikov — tudi portretistov ali podobno. Turistični delavci naj bi o tem razmislili, pa tudi o boljši organizaciji likovnih razstav v Festivalni dvorani — saj bi si prireditelji zaslužili vsaj malo priznanj turističnega Bleda.

Božo Benedik

KUD SVOBODA »TONE ČUFAR« Jesenice, Literarna sekcija vabi na

RECITAL

Tomaža Iskre v zgornjih prostorih Kosove graščine, v četrtek, 18. decembra. Glasbena spremljava Boštjan Soklič, kitara.

Filmski klub da ali ne

Pred leti je bila kino dvorana v Kranjski gori v razsuolu in filmskih predstav ni bilo. Pred štirimi leti pa je kranjskogorsko sramoto prevzel v zasebne roke Tomaž Lavtižar.

Vloženega je bilo veliko časa in truda, da je kino sploh začel normalno delovati. Zamenjati je bilo treba vse škripajoče stole v dvorani, prenovljen je bil oder, dvorana je bila na novo prepletkana, opravljena so bila vsa tapetniska dela. Sedaj bi radi obnovili še pod v dvorani. Tudi kinoprojektor in vse pripadajoče aparature so že častitljive starosti, zanje pa Tomaž dobi zelo majhno amortizacijo. Tudi disciplina gledalcev, predvsem otrok, je pod nivojem, saj je po predstavi dvorana nastlana z raznimi odpadki in papirčki. O problemih je Tomaž, ki je en mož — cel kino, povedal:

»Pri filmskem programu in sami povezavi veliko pomagata Kino podjetje Kranj in krajevna skupnost Kranjska gora. Nikoli pa ne odreče pomoči nekaj kranjskogorskih zanesenjakov, s katerimi bomo v kratkem ustanovili filmsko društvo. Ustanovitev filmskega društva je potrebna, saj bo tako kranjskogorski kino prišel pod okrilje Zveze kulturnih organizacij Jesenice in jeseniške Kulturne skupnosti. Le tako bo delno rešeno in urejeno financiranje, ki do sedaj ni bilo. Ali je filmski klub v Kranjski gori potreben, bo pokazal čas. Do sedaj sem stroške kril z vstopnino, kar je nekako šlo. V današnjih hudih časih pa to ni več mogoče.«

Odkar je Tomaž Lavtižar prevzel kranjskogorski kino, dobro sodeluje tudi z igralskimi skupinami z Jesenic in z zamejskimi Slovenci iz Brnca. V prenovljeni dvorani so tudi proslave in zbori krajanov. Tomo, kakor ga kličejo prijatelji, je tudi obrtnik, saj se samo s predvajanjem filmov ne more preživljati. V poletni sezoni ima servis koles in garancijski ser-

Tomaž Lavtižar — Filmski klub, da ali ne? (foto: A. Kerštan)

vis za kolesa tovarne Rog. Čez vse leto pa ozvočuje prireditve, športna tekmovanja in proslave. Po naročilu opremlja z ozvočenjem tudi hotele in druge objekte.

A. Kerštan

Program prireditev

GLEDALIŠKA PREDSTAVA: Kralj v časopisu — muzical predstava za učence višje stopnje osnovnih šol

Sreda, 17. decembra, ob 8.30 predstava za učence od 5. do 8. razreda OŠ Prežihov Voranc, ob 10. uri predstava za učence 5. in 6. razredov OŠ Tone Čufar in OŠ Polde Stražišar ob 5. do 8. razreda. Ob 11.30 bo predstava za učence 7. in 8. razredov OŠ Tone Čufar in varovance iz delavnic pod posebnimi pogoji. Predstave bodo v gledališču Tone Čufar.

Četrtek, 18. decembra, ob 8.30 bo predstava v KD v Zabreznici za učence višjih razredov OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica.

Ob 11.30 pa bo predstava za učence OŠ Karavanških kurirjev NOV v KD na Javorniku.

Petek, 19. decembra, ob 8.30 bo predstava v telovadnici OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora.

Ob 11. uri bo predstava v KD na Dovjem za učence OŠ »16. decembra« Mojstrana

IGRICA: Muca Copatarica — za učence nižje stopnje OŠ in VVE

V ponedeljek, 22. decembra, ob 8.30 bo predstava za nižjo stopnjo OŠ Prežihov Voranc:

Ob 9.30 za predšolske otroke VVE Julke Pibernik in druga predstava ob 10.30.

Ob 11.30 bo predstava za 1. in 2. razred OŠ Tone Čufar in OŠ Polde Stražišar ob 1. do 4. razreda.

Ob 13. uri bo predstava za nižjo stopnjo OŠ Gorenjskega odreda v KD v Zabreznici.

Prve štiri predstave bodo v gledališču Tone Čufar.

V torek, 23. decembra, ob 8. uri v gledališču za 3. in 4. raz. OŠ Tone Čufar, ob 10. uri bo predstava v KD na Javorniku za učence nižje stopnje OŠ Karavanških kurirjev NOB in za VVE Cilke Zupančič.

Ob 12. uri bo predstava za 1. in 2. razred OŠ in VVE na Blejski Dobravi.

V sredo, 24. decembra, ob 8.30 bo predstava za VVE Angelca Ocep, ob 9.30 za VVE Stolpnica 3, ob 10.30 za VVE center Plavž in druga predstava ob 11.30 tudi za VVE Podmežaklja in Hrušica.

V četrtek, 25. decembra, ob 8.30 v VVE Rateče, ob 10. uri pa v OŠ Kranjska gora za nižjo stopnjo OŠ in VVE.

Ob 11.30 bo predstava v OŠ Mojstrana za nižjo stopnjo in VVE.

Risani filmi

V ponedeljek, 22. decembra:

Ob 8. uri v VVE Rateče
Ob 9.30 v VVE pri OŠ Kranjska gora
Ob 10.30 v VVE Bezje
Ob 12. uri v VVE Mojstrana
Ob 13. uri v VVE Hrušica

V torek, 23. decembra,

Ob 8. do 10. ure v VVE Julke Pibernik
Ob 10.30 v bolnici Jesenice — otroški oddelek
Ob 11. uri v VVE Angelca Ocep
Ob 11.30 v VVE S-3

V sredo, 24. decembra,

Ob 8.30 v VVE na Blejski Dobravi
Ob 10. uri v VVE na Koroški Beli
Ob 11.30 v VVE Žirovnica

V četrtek, 25. decembra,

Ob 8.30 v centru na Plavžu
Ob 11.30 v VVE Podmežaklja
Ob 12.15 v DPP

V petek, 26. decembra,

Ob 18. uri bodo risani filmi v TVD Partizan Jesenice

Obisk dedka Mraza

V ponedeljek, 22. decembra, bo predstava MEZINČEK ob 16. uri v Kazini, kjer prireja DDP zabavo za otroke. Po končani predstavi jih bo obiskal dedek Mraz.

V torek, 23. decembra, bo ob 13.30 obiskal dedek Mraz bolne otroke v bolnici Jesenice.

Ob 16. uri bo v gledališču Tone Čufar predstava MEZINČEK za vse otroke, ki niso vključeni v VVO-krajevni skupnosti Sava, Podmežaklja, Plavž in Planina pod Golico. Po končani igrici bo otroke obiskal dedek Mraz.

V sredo, 24. decembra, bo ob 12. uri dedek Mraz obiskal otroke VVE na Koroški Beli.

Ob 15.30 bo v KD na Javorniku igrice MEZINČEK za vse otroke, ki niso vključeni v VVO. Po končani igrici obisk dedka Mraza.

Ob 17. uri bo v mali dvorani na Blejski Dobravi igrice MEZINČEK in obisk dedka Mraza.

V četrtek, 25. decembra, bo dedek Mraz s svojim spremstvom prišel ob 12. uri v VVE Mojstrana, obenem pa bo obiskal tudi šolarje.

V petek, 26. decembra, bo dedek Mraz s spremstvom živali obiskal vse oddelke VVE na Plavžu. Z obiskom bo pričel že ob 8.30 v VVE Angelce Ocep, nato VVE S-3 in nato v centru na Plavžu. Približno ob 12. uri bo v VVE Podmežaklja.

Ob 18.15 bo dedek Mraz pokramljal s športniki v TVD Partizan.

V torek, 30. decembra, bo dedek Mraz že ob 8.30 obiskal otroke v VVE Julke Pibernik in se zadržal pri vseh otrokih v igralnicah.

Ob 8.30 bo obiskal tudi otroke v OŠ Polde Stražišar.

Ob 9.30 v OŠ Prežihov Voranc.

Ob 11. uri pa v OŠ Tone Čufar.

V Kranjski gori bo dedek Mraz obiskoval otroke in tudi hotele od 26. do 30. decembra. Otroci si bodo ogledali igrice CENČEK IN DEDEK MRAZ.

V Ratečah bodo praznovali prihod dedka Mraza v nedeljo, 28. decembra, ob 15. uri. Če bo dovolj snega, bo prireditev v središču vasi, drugače pa v dvorani.

Na Hrušici pripravljajo igrice, ki bo v nedeljo, 28. decembra, za vse otroke KS s prihodom dedka Mraza.

Prireditve ob praznovanju dedka Mraza v centru II

Vsak dan se bo v centru II nekaj dogajalo za otroke. Če bo vreme primerno in bo dovolj snega, bo tam še posebno zanimivo. Stojnice bodo odprte vsak dan od 16. do 18. ure, kjer se bodo prodajale novoletne čestitke, igrače in še marsikaj zanimivega.

22. decembra:

— od 15. do 16.30 izdelava skulptur iz snega
— od 16.30 do 17. ure kulturni program CSUI
— ob 17. uri prihod dedka Mraza

23. decembra:

— od 16.30 do 17. ure kulturni program OŠ Tone Čufar
— ob 17. uri prihod dedka Mraza

24. decembra:

— od 16.30 do 17. ure kulturni program OŠ Žirovnica
— ob 17. uri prihod dedka Mraza

25. decembra:

— od 16.30 do 17. ure kulturni program OŠ Kranjska gora
— ob 17. uri prihod dedka Mraza

26. decembra

— od 16.30 do 17. ure kulturni program OŠ Prežihov Voranc
— ob 17. uri prihod dedka Mraza

Vsem skupaj želimo prijetno praznovanje in obilo zadovoljstva ob spremljanju ponudnega programa.

Občinska ZPM Jesenice
Komisija za prireditve

Samostojna razstava Vojka Otovića

V dneh od 28. novembra do 5. decembra je v razstavnem prostoru Viktorja Gregorčiča v domu Julke in Albina Pibernik razstavljal dvajset svojih slik slikar Vojko Otovič, likovni pedagog iz osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela. Na otvoritvi razstave, ki se je povezovala s praznovanjem dneva republike, je zapel moški pevski zbor Vintgar Blejska Dobrava.

"Kontakt."
Otovič 1986

Z razstave. Vojko Otovič (foto: T. Justin)

To je prva samostojna razstava in sploh prva javna predstavitev Vojka Otoviča. Njegove slike, ki predstavljajo kontakte — stike — odnose med moškim in žensko ali posamezniki v življenjski situaciji, kakor pravi avtor sam, so izdelane v kombinirani tehniki, katere osnova je tuš.

»V sedanjem izredno dinamičnem svetu so se zlasti v ospredju dobre in slabe strani človeškega življenja,« ob svoji razstavi razmišlja avtor. »Pomemben je človek, kajti narava v tem svetu ni pomembna. Narava je sama po sebi lepa — čista, dočim ima človek kot posameznik v življenju lahko depresivne ali impresivne situacije, vzpone in padce. Moje slike poskušajo simbolično izraziti svet medčloveških odnosov, boj človeka, ki večkrat ostaja osamljen ali notranje prazen.«

Prav gotovo so vsaj v našem razstavnem prostoru Otovičeve slike nekaj novega tako s tehničnega kot vsebinskega vidika. Njegovo likovno sporočilo je aktualno, gledalca zapolni ne samo vizualno, temveč tudi čustveno, miselno. To pa je slikarjevi prvi predstaviti prav gotovo spodbuda za nadaljnje poglobljanje v svet medčloveških odnosov, ki je redkost v slikarskih upodobitvah in spodbuda za nadaljnje izpopolnjevanje likovnega izraza.

S samostojno razstavo slik Vojka Otoviča DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela nadaljuje z redno razstavno dejavnostjo, ki je ta čas v ospredju aktivnosti tega društva. Lepo urejen prostor, ki so ga poimenovali po nadarjenem književniku in slikarju Viktorju Gregorčiču, ki so ga ustrelili Nemci kot talca, je letos nudil gostoljubje že številnim slikarjem — posameznikom ali skupinam. Če bodo javniški Svobodasi nadaljevali z redno razstavno dejavnostjo v naprej načrtovanih ciklih, bodo prav gotovo tudi dvignili zanimanje in obisk na razstavah. K temu pa bi veliko pripomogla tudi redna kulturna ponudba v veliki dvorani, ki je prav otovo premalo izkoriščena.

Kaj se bere, poslušaj...

Tokrat začnem s Komunistom (17. oktober 1986), in sicer povzamam uvodnik Milivoja Tomaševića, ki je naslovljen Obnova ali potop, katerega začetna vprašanja ali je v Jugoslaviji čez 19 milijonov ljudi v vrstah sovražnikov socializma in samoupravljanja? Nadaljuje: To šokantno vprašanje je bilo na (zadnji) seji CK ZKS očitno postavljeno samo z namenom opozoriti, da ne bomo sektaši, da se ne delajmo slepe, kajti v Jugoslaviji ne ustvarjajo socializma samo člani ZK. Ko bi bilo tako, bi ta proces že zdavnaj propadel. Rešitev je v kadrovski, idejni in moralni obnovi, to je v nadaljevanju razvidno iz uvodnika.

Da je ta proces že v teku, se da sklepati iz članka Kdo so naši notranji sovražniki? (Komunist 14. 10.) avtorja Igorja Saviča, kjer postavlja vprašanja in nanje tudi odgovarja, kakšna so lahko današnja merila, ki nam bodo omogočala jasno razločevanje, kdo je kdo. Če vas zanima, kot zatrjuje avtor, boste presenečeni, če se boste lahko tudi sami uvrstili v več predalčkov.

Da »tako je pač« zaključujem tudi jaz, kajti Delo 19. novembra objavlja članek Svetozarja Karanoviča z naslovom Protirevolucionarne sile so dobile moč za svoj juriš v gospodarskih težavah. Dalje: »Odločnost in enotnost komunistov, izrečena na kongresih in konferencah, je povzročila nervozo v vrstah opozicije«. Sprašuje se, kaj je razlog za divjanje opozicije, kakršnega ne pomnimo, neposredno po 13. kongresu, na katerem so jugoslovanski komunisti sprejeli enotna stališča do ključnih problemov v zvezi s stabilizacijo, napredkom in lastno družbeno vlogo oziroma odgovornostjo? To vprašanje so pred kratkim zastavili na seji pokrajinskega odbora Zveze združe-

nja borcev NOB Vojvodine. Oporo najdejo (te protirevolucionarne sile) v družbenih slojih, ki niso nikoli priznali socializma v Jugoslaviji. Priznali so se jim razlašeni birokrati, čedalje večje skupine mladih tehno-birokratskih formacij, željnih nadzirane oblasti nad delavskim razredom, liberalci malomeščanske duhovne usmeritve, nacionalisti vseh barv itd.

Borci zahtevajo, naj se ZK naposled predrami in spopade z vsemi tistimi (zgoraj navedenimi in ostalimi tako predvidevam), ki blatijo, spodbijajo in poskušajo izničiti največje pridobitve naše revolucije.

Preden bom končal, bom pristavil še ugotovitev Franca Milošiča (Delo 20. 11. 86), ki pripoveduje, da se ob letošnjih akcijah za samoprispevek spet pojavlja parola »VSI SMO ZA«. Citiram: »Otroci so se v prvih urah učili (najbrž v šoli), kaj je poved, kako je zgrajena in kaj mora vsebovati. Ze naslednjo uro pa so pisali čudno poved. Nepopolno poved, bi me (nas) popravili slavisti. Ne pove namreč glavnega, za kaj smo: smo sploh še »ZA« kakšno rabo, smo »ZA« revolucijo ali pa kar »ZA« postreliti zaradi jezikovnih malomarnosti in še česa drugega?«

Tokrat končam z oglasom (Delo 19. 11.) Vrnite pravi ritem svojemu telesu! Pokličite po tel. (61) 448 — 643 od ponedeljka do četrтка, od 14. do 20. ure. AKUPRESURA Klunova 5, Ljubljana. Akupresura je zdravljenje s pritiskanjem.

D. J.

Pa še to! Kdor pogreša oddajo radia Triglav Jesenice Stop zelena luč, naj posluša radijsko postajo v četrtek. Če bo priden in izžreban, bo dobil kaseto v nagradnih igrah.

ALI TELEVIZIJA RES NE POZNA PORAZOV?

Nežno šepetanje se meša s tihimi zvoki glasbe; v polmraku je čutiti povezanost dveh bitij.

»Veš, sklenil sem, da bom več bral. Začenjam razumevati pisatelje. To so razmišljujoči ljudje, razmišljajo o življenju v vseh lučeh. Odkrili so mnoga življenjska spoznanja, katerim znanost zaradi popolne objektivnosti ni kos. Pisatelji so življenje zamenjali za ta spoznanja in jih zapuščajo v oklep, nam je treba le razmišljanjem razbiti ta oklep. Nasprotno zadnje čase ne berem dosti in moja sposobnost govora je precej okrnjena. Ne morem več povedati vsega, kar mišlim, kajti razum je prehitel zmoglost izražanja.«

»Dragi, to bo verjetno zato, ker preveč gledaš televizijo. Tam je že vse premišljeno, vse je kot na pladnju prineseno. Naloga TV je ljudi le zabavati in jih tako izključiti iz realnosti.«

»Res je. In temu so mali otroci izpostavljeni že od malih nog. Filme vzamejo za prikaz realnega življenja in mislijo, da se morajo v tem svetu obnašati kot filmski junaki. Zelo zgodaj izgubijo otroške sanje in se na življenje napačno pripravijo. Ko to spoznajo, postanejo negotovi in dokler ne najdejo prave poti v življenje, preživljajo mučno obdobje s periodičnimi depresijami.«

»Potem je še huje, ker se otroci navadijo na TV. Pomisli, zadnjič sem bila na obisku pri mami. Sosedovim otrokom sem hotela povedati pravljico, a mama je rekla naj raje vklupim televizijo, ker so bile takrat risanke.«

»Drži. Tako televizija posega tudi v družinsko življenje. Družina kot celota razpada, eden drugemu se začnejo odtujevati in nihče se več ne zmeni za razumevanje in potrpežli-

vost do drugega. TV postane bolj zanimiva kot družinski člani.«

»Prav imaš, ljubček. Obstaja pa še en problem. Država tako zlahka prodre prek TV v družinsko življenje, ki ga lahko razbije ali pa po svoji potrebi obarva, še laže pa posameznike...«

»Samo trenutek, draga. Kaj ni sedaj Dinastija? Ne bi je rad zamudil. Prav zanima me, kako se bo. Jeff spravi z ono vražjo rdečelasko.«

Stopil je h kasetofonu in preden ga je izključil, mu je Limahl kot v posmeh zapel: »Never ending story...«

»Draga, zakaj me tako razočarano gledaš?«

»Srček, ne razumem te. Govoriš eno, delaš drugo. Kot da bi hotel... Ne vem...«

»Kaj hočem?«

»Kot da bi hotel na vodi zakuriti ogenj!«

Zuki, Miki

Tudi to je kultura

V soboto, 6. decembra je bila otvoritev prodajne razstave Branka Čušina v razstavnem prostoru Viktorja Gregorčiča v delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku. Izkupiček je namenjen v korist Bolnice Jesenice.

Na otvoritvi je bilo silno malo občanov, vsekakor pa ne tistih, ki so bili vabljeni s pisnimi vabilom. Lahko spet krivimo PTT, da pošta ni pravočasno prispela (Bolnica Jesenice je vabilo prejela šele v ponedeljek 8. 12. 1986), lahko krivimo ljubitelje kulturne dejavnosti v DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela, da so prepozno razposlali vabila, dejstvo pa je, da če bi za take prireditve skrbel profesionalni tajnik Zveze kulturnih organizacij Jesenice, do takih in podobnih spodrsrljav ne bi prišlo. Razstava je vredna ogleda še toliko bolj, ker takih dejanj in sposoben vsak umetnik v svoobodnem poklicu, kot je to storil slikar Branko Čušin.

Precej velika črna pika za vse občane Jesenic!

Razmišljanje o kulturnih in naravoslovnih dneh

Vsi vemo, da so kulturni dnevi zanimivi in poučni, ker nas seznanjajo s kulturno dediščino, ki prehaja iz roda v rod in jo danes tudi mi bogatimo. Veliko zanimivega in vrednega smo že zamudili in le malo ljudi je, ki so nam še pripravljeni razlagati pomen naše kulture, ki je nastajala skozi stoletja.

Vsak narod ima svojo kulturo, ki pa se je največkrat ohranjala z ust-

nim izročilom in prenašala iz roda v rod. Prav malo je bilo zapisanega, zato je veliko zanimivega že pozabljenega. Kulturo je treba spoznavati, saj ta ne nastaja sama, oblikujejo jo ljudje. Nekoga bolj zanima slikarstvo, drugega pa slovenska literatura. Te želje velikokrat lahko izoblikujemo pri pouku. Veliko zanimivega in poučnega so nam pripravili tovariši povedati, če smo jih pripravili poslušati. Veliko poučnega, tašnega, kar ne piše v knjigah, pa je vseeno zanimivo. Svoje misli pa potem lahko razvijamo in dopolnjujemo z osebnim spoznavanjem v svojem prostem času.

S kulturnimi dnevi, ki nam jih pripravijo v šoli, svoje znanje stalno bogatimo ali pa kakšno vrsto šole spoznavamo. Kulturni dnevi na naši šoli imajo več oblik. Najbolj razširjena oblika je predavanje. Tu nam predavatelji pomagajo spoznavati določeno stvar, največkrat pa si pomagajo

tudi s predvajanjem diapozitivov. Najbolj zanimive pa so gledališke predstave. V igro se lahko vživijo, si predstavljajo življenje v času, ko se igra dogaja. Lep primer takšnega kulturnega dne je ogled predstave Ljubezen v kleti našega znanega pisatelja Toneta Čufarja. Z zanimanjem sem prebrala doma to igro v njegovem zbranem delu, ki ga je izdala DPD Svoboda Tone Čufar, in sem potem lažje dojemala dogajanje v igri.

Naravoslovne dneve imamo največkrat v naravi. Tudi naravo je potrebno spoznavati sproti, saj se iz dneva v dan spreminja, tega pa se ne da spoznati iz knjig, raznih časopisov in druge literature. Otroci radi hodimo v naravo, si ogledujemo cvetlice, drevje, še najraje pa živali, še posebno ptice. Veliko novega vidimo, ko pa moramo to še opisati, je stvar malo drugačna. Težko je poprijeti za beležko in napisati o opazovanju narave ali pa odgovarjati na vprašanja v zvezi z naravo. Nikoli ne pomislimo, kaj bi bilo, če bi med uro biologije tovarišica rekla, naj pripravimo liste, nam narekovala vprašanja in mi bi pisno odgovarjali. Odgovore bi morali napisati, ne da bi si stvari ogledali. Mislim, da bi bilo to zelo težko, samo z znanjem iz učbenikov, zato ne zapravljajmo naravoslovnega dne za zabavo, saj nam vsako novo spoznanje o naravi zelo koristi.

Janina,
novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc.

V soboto gostujejo pevci iz Trbovelj na Javorniku

Več kot 30 let že sodelujejo člani DPD Svoboda II iz Trbovelj in DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela. Sodelovanje obeh društev je tradicionalno, pred desetimi leti pa so podpisali listino o pobratenju obeh društev. Na začetku so se dogovorili za medsebojno sodelovanje in izmenjavo kulturnih prireditev.

Tako na Javorniku redno prihajajo člani mešanega pevskega zbora iz Trbovelj in v zadnjih letih tudi člani mladinskega gledališča, ki deluje pri tem društvu. Mladi gledališčniki iz Trbovelj so gostovali na Javorniku v oktobru z mladinsko igro POGUMNI TONČEK, v soboto pa bomo pevci in pevce iz pobratenege društva DPD Svoboda II pozdravili na Javorniku.

Tudi letos so pripravili koncert narodnih in umetnih pesmi. Mešani zbor DPD Svoboda II Trbovelje je po smrti dolgoletnega pevovodje Staneta Ponikvarja prevzela prof. Helga Briner. Mešani pevski zbor iz Trbovelj je pri nas znan, pa tudi sicer se

pogosto uveljavlja s samostojnimi koncerti in je vključen v posebno organizacijo pevskega zbora oziroma društev, ki jo sestavljajo svobodasi iz Križa pri Trstu, Doberdoba, Branika in Trbovelj.

Pričakujemo, da bodo pevci iz Trbovelj s svojim programom narodnih in umetnih pesmi navdušili ljubitelje zborovskega petja pri nas.

DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela pa pričakuje, da bo dvorana delavskega doma Julke in Albina Pibernika na Javorniku v soboto, 13. decembra, ob 19. uri polno sedena.

Edo Žagar

Dokumentarna razstava TVD Partizan Javornik - Koroška Bela

V ponedeljek, 15. decembra, bodo ob 17. uri v razstavnem prostoru Viktorja Gregorčiča v delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku odprli dokumentarno razstavo slikovnega gradiva in eksponatov.

Razstavo organiziramo ob praznovanju 80. letnice dela predvojnega SOKOLA in TVD Partizan, ki v vseh povojnih letih uspešno nadaljuje delo na področju telesne vzgoje.

Razstava bo odprta do 20. decembra vsak dan, razen sobote in nedelje, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

TVD Partizan
Javornik - Koroška Bela

Anketa jeseniških srednješolcev:

KOLIKŠNE SO MOŽNOSTI ZA USPEH SAMOPRISPEVKA?

Konec novembra, točneje v petek, 1. novembra, smo srednješolci 3. in 4. letnika družboslovno — jezikovne usmeritve CSUI pod mentorstvom profesorja Aleksandra Klinarja izvedli anonimno anketo med jeseniškimi občani. Potekala je v okviru družboslovnega dne, ki je predpisan za našo usmeritev ter v skladu s predpripravi in tretji samoprispevek naše občine.

Delež samoprispevka bi bil poleg krajevnih skupnosti namenjen gradnji prizidka CSUI na Ruparjevi cesti. Jeseniški dijaki in učitelji smo v veliki prostorski stiski, zato imamo pouk kar na petih krajih. Tako so močno okrnjeni pogoji za naše vsakdanje delo, mladi pa se še naprej želimo šolati v domačem kraju.

Smoter te ankete, ki smo jo dijaki izvedli med jeseniškimi občani, je bil ugotoviti razpoloženje ter naklonjenost ljudi do samoprispevka. Po Blejčevi statistični metodi določanja reprezentativnega vzorca je anketa zajela vse krajevene skupnosti jeseniške občine in hkrati tudi vse družbene sloje, ki jih ločimo po sociološki opredelitvi. Vsebovala je 11 vprašanj, ki so poleg osebnih podatkov anketirancev terjala tudi odgovore (o uspešnosti samoprispevka, obsežnosti razpisa programov ter udeležbi na referendumu). Poleg praktičnega spoznavanja temeljnih prvin strukturiranosti družbe je bilo to za našo raziskavo najpomembnejše.

Z načinom anketiranja smo bili seznanjeni pri pouku sociologije, kjer teoretično spoznavamo oblike družbenosti in združevanja kot temeljne prvine človeške družbe, njeno strukturo, razvoj, neenakost in

predvsem gibljivost. Tako smo svoj drugi družboslovni dan izkoristili za praktično spoznavanje navedenih prvin, kar smo združili z anketiranjem določenega deleža (1,15 %) jeseniškega prebivalstva.

Dijaki smo torej dobili sezname občanov in se odpravili anketirati. Naša volja je bila močna, dela zadošči, pričakovanja pa prevelika. Naši vtisi s terena na žalost niso preveč rožnati. Razočarni smo nad nezrelostjo prenekaterih, ki so nad nami stresali svoje nezadovoljstvo in še kaj...

Sicer pa naj več o tem povejo anketiranci:

Mojca, 3.a: »Vseh deset občanov, ki sem jih imela na seznamu, me je sprejelo prijazno. Vsi so velikodušno priključevali in na zunanji kazali nepopolno pripravljenost prispevati za naš prizidek. Zatrjevali so, da bodo glasovali za, ko sem jih pa vprašala, kaj menijo o uspehu referenduma, so kar vsi po vrsti prepričani, da ne bo uspel. Prav ta dvoličnost je tisto, kar me najbolj moti. Bojim se, da se bodo ljudje drugače obnašali, kot so povedali.«

Diana, 3.b: »Skoraj polovica anketirancev mi ni hotela odgovorjati na vprašanja. Ljudje so se bali odpreti vrata, čim so slišali, zakaj prihajam. V meni so videli inkasanko in tako kar nisem mogla prebiti ledu. Mislim, da je temu kriva premajhna se-

znajenost prek sredstev javnega obveščanja. Imela sem vtis, da prenekateri občani gledajo samo na tistih 1,5 %, ki bi jih »moral« prispevati, ne vedo pa, da bi se jim ta denar, ki bi ga vložili, z leti bogato obrestoval.«

Alenka, 4.a: »V mojem primeru so bili občani prijazni, negativnih reakcij ni bilo. Pripravljeni bi bili prispevati tako za programe krajevnih skupnosti kot tudi za naš prizidek. Želim sicer, da bi samoprispevek uspel, vendar v to močno dvomim. Ekonomska situacija je namreč vse težja. Mnogi mislijo, da so takšni in drugačni samoprispevki le navadno izsiljevanje.«

Mateja, 4.b: »Ljudje menijo, da je 1,5 % prevelik prispevek. Za šolo bi bili že še pripravljeni nekaj dati, za programe krajevnih skupnosti pa ne. Predvsem so proti upokojenci. Nasploh bi rekla, da nas — anketarjev občani niso vzeli preveč resno. Osebo sem prepričana, da samoprispevek bo uspel, saj mora!«

Iz vseh teh in še drugih vtisov srednješolcev lahko sklepamo, da občani Jesenice ne poznajo v zadostni meri pomena družboslovnega raziskovanja. V prihodnosti pričakujemo večje razumevanje ter pripravljenost za sodelovanje pri družboslovnih aktivnostih.

Lijana Trontelj,
CSUI

V skladu s sklepom 102. seje Izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice z dne 26. novembra 1985 Komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja

Razpisuje javno dražbo

Predmet javne dražbe sta

1. parc. št. 834: stanovanjska hiša 46 m², zgradba 18 m², dvorišče 125 m²
2. parc. št. 835 njiva 212 m².

Zemljišče in na njem stoječi objekti se prodajajo skupaj.

- Izklicna cena zemljišča in na njem stoječih objektov znaša po cenitvi sodnega cenilca Evgena Guština 1.505.618 din.
- Kupnina se plača v enkratnem znesku v roku, ki se določi v pogodbi.

JAVNA DRAŽBA BO 7. JANUARJA 1987 OB 10. URI V KONFERENČNI SOBI SKUPŠČINE OBČINE JESENICE.

Interesenti za nakup navedenih nepremičnin morajo tri dni pred rokom, določenim za javno dražbo, položiti varščino v višini 10 % od izklicne cene na račun 51530-783-52032 »Sredstva za nacionalizirano premoženje SOB Jesenice«. Dokazilo o plačani varščini morajo ponudniki predložiti pred pričetkom javne dražbe.

Pri javni dražbi imajo prednost družbeno - pravne osebe. Stranka, ki uspe v javni dražbi, s prodajalcem sklene ustrezno kupno pogodbo, kjer bodo točno določeni kupni in plačilni pogoji. Ogled nepremičnin na Jesenicah, Ilirska ul. 15, bo možen 18. decembra 1986 od 10. do 12. ure.

Vse informacije glede javne dražbe so na voljo interesentom pri premoženjsko pravni službi Komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja občine Jesenice vsak dan do javne dražbe.

Dia večer

V sejni sobi Planinskega društva Javornik - Koroška Bela bo v sredo, 17. decembra, ob 18. uri tretje predvajanje diapozitivov v sezoni 1986/87. Diapozitive po predvalj Andraž Hrstar pod naslovom »Potovanje po Kitajski«. Vabljeni!

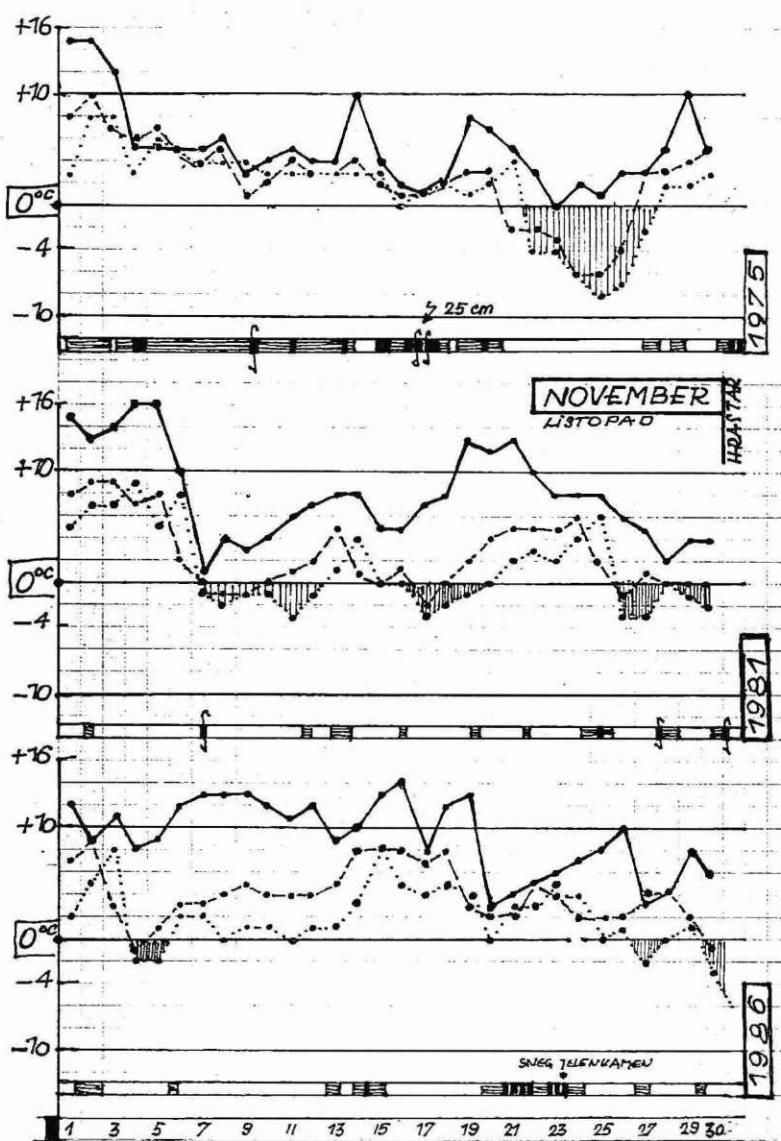
Vabilo na likovno predavanje

Likovni klub DOLIK in razstavnici salon DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice vas vabita danes, v četrtek, 11. decembra, ob 18. uri v razstavnici salon DOLIK na predavanje z barvnimi diapozitivi dr. Cene- ta Avguštinca:

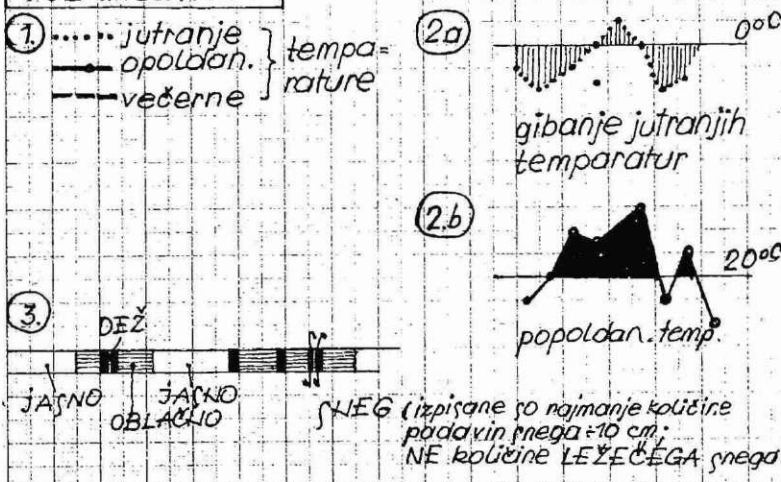
RAZVOJ KRAJINARSKEGA SLIKARSTVA V EVROPI

Vstop je prost. Vljudno vabljeni.

Diagram dnevnih temperatur in vremenskega stanja v novembru

TOLMAČENJE:

ZDENKA TORKAR-TAHIR

39

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

(Pavla) »O, nas otroke, so znal ponucati (pora-bit). Ko smo prišli iz šole, smo hodili plet z mamo in atom. Pripeljali smo futer (krmo) za prašiče in pasli koze. Že pred poukom smo morali prineset vejenk (veje dreves), da je mama zjutraj lahko nafutrla (nakrmila) koze.«

(Ljudmila) »Ko sem bila stara 12 let, sem zamesila že po tri hlebece kruha, če je bilo z mamo kaj narobe. Poleti so nabirali borovnice, »malne«, si skuhali marmelade in malinovca, borovnice pa so tudi posušili. Nabrali so jih toliko, da so jih lahko celo prodajali. Za dom so si nabrali lipovega in bezgovega cvetja in šentjanžveve rože, da je bilo dovolj čaja za celo leto. Na deželo (v Žirovnico in okolico Begunj) so hodili obirati sadje in pobirati krompir, da so jim ga nekaj kot plačilo dali. Oče je v popoldnevih »golcval« (drvaril) in si tako prislužil tudi drva.

Zjutraj so največkrat jedli kar »kofe« (kavo) pa kruh. Za kosilo je bila navadna juha, krompir in solata. Pozimi so bolj jedli fižol, »ajmoht« (obaro) in golaž, ki ga je skuhala mama kar iz kosa salame. »Vsak od otrok jo je dobil en majhen košček, da so nas odrajal (odpravili)«. Zvečer so jedli kašo, polento ali žgance.

»Ker je bila miza majhna, nas otrok pa veliko, nam je mama položila veliko lončeno skledo kar na tla. Otroci smo posedli okoli in zajemali iz nje. Ne spominjam se, da bi videla mamo kdaj pri mizi. Zmerom (vedno) je sedela na prugci pri »tedilniku in strgala iz tistih loncev, ki jih je držala na kolenih.«

Oče in sestre zaposlene v tovarni so morali jest boljše. Pravo zabelo so dobili le oni, medtem ko so mlajši otroci jedli ta močnate jedi z zalito in prekuhano marmelado.

Za božič, novo leto, veliko noč in binkošti je mama spekla potico. Boljše so jedli tudi ob smnju in ko je prišla »žlah-ta« (sorodstvo), saj je imela mama navado reči:

»Cel teden jemo krompir, žlah-ta pa pride le enkrat na let. (Pavla) »Ker nas je bilo devet otrok, so le starejšim kupili za oblečt kaj novega, mlajšim pa predelali iz starega. Mama, doma iz kmetov, je imela še dosti dekliških širokih oblek. Tako je iz ene svoje obleke sešila tudi po tri za nas hčere.«

Vsaka je imela po dve obleki. Eno za v šolo in eno za doma. V soboto so jih oprale, da so bile v nedeljo čiste.

Do leta 1920 so imela vsa dekleta dolge lase spletene v kito. Le tiste z močnimi lasmi so si spletle dve. Kito so si naredile tako, da so lase s temena in senc začele spletati vrh glave in nato ostale lase vpletle zraven. V dvajsetih letih se je tudi tu uveljavila ženska moda kratkih las.

(Pavla): »Ko sem bila stara petnajst let, sem si zelo želela ostrič kito, a mi mama ni dovolila. In ker mi oče ni bral, sem si kar sama odrezala lase in jih uredila na bubi — v višini ušes na okroglo pristrizene. Da je bila pričeska valovita, smo se navijale z v ognju segretim kleščami, katerih vročino smo preizkušale na papirju, ki se ni smel smoditi.«

Lase so si pripenjale s koščenimi »špangami« (sponkami). Za okras so si dekleta nadela »koraude« — »perle« (ogrice). Večje punce so telovadile pri Jelenu. »Veliko nas je hodilo na izlete, največkrat v bližnje hribe, na Mežakljo, Golico in na Stol. Včasih smo se zbrali dekleta in fantje in šli peš skozi Vintgar in nazaj.

Pri hiši so brali časopis Jutro. Ker sta brat in sestra brala pozno zvečer, jima je oče odvijal žarnico. Ona sta nadaljevala z branjem pri sveči ali bateriji.

Družina Kolenc leta 1938

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 13. decembra, ob 18. uri:

Kranjska gora Gorenjka : Partizan

V sredo, 17. decembra, ob 18. uri:

Jesenice : Kranjska gora Gorenjka

Hokej na ledu

NEUČINKOVITI

Na začetku drugega kroga državnega prvenstva smo zapisali, da bodo jeseniški hokejisti pokazali, koliko so izkoristili ponujene časovne možnosti za izboljšanje forme, predvsem proti Kompasu Olimpiji in Partizanu. Dvoboja z obema nasprotnikoma sta za nami, Jeseničani pa so »vknjižili« dva poraza; proti Kompasu Olimpiji 1:6 (0:1, 0:2, 1:3), proti Partizanu pa 2:5 (0:2, 0:2, 2:1).

Na straneh Železarja smo bili vselej kritični, brez »dlake na jeziku«, kot se temu reče. Takšno pisanje marsikomu ni bilo po godu, toda naša usmeritev je bila govoriti resnico, oziroma vsaj približno tisto, kar večina misli. Ta uvod je delno potreben, ker bomo tokrat zadevo nekoliko zasukali. Ne zaradi tega, da bi neutemeljeno želeli pomagati ladji, ki se potaplja, ampak, kot smo se opredelili že pred leti, pisati resnico.

Ce želimo o njej govoriti, potem, v primeru zadnjih dogodkov, ki se nanašajo na jeseniške hokejiste, ne moremo, da ne bi omenili določenega napredka. Nekdanji večkratni prvaki so proti najresnejši kandidaturi za naslov prvaka doživeli dva prepričljiva poraza. To je dejstvo, ki je razvidno iz rezultatov. Toda v nobenem primeru ne moremo tudi mimo napredka. V prvem delu smo namreč večkrat govorili, da jeseniški hokejisti niso dovolj borbeni, da premalo drsajo, da bežijo od »stika s telesom«. Neglede na dva poraza pa se stvari spreminjajo. Nezadovoljneži in razočaranci nam morda ne bodo dali prav, toda resnica je pač takšna. Proti Ljubljancem in Beograjčanom so 21-kratni prvaki pokazali, da znajo igrati hitro, požrtovalno in ostro. V prvih trinajstih, štirinajstih minutah proti Kompasu Olimpiji so gostom dovolili, da so le dvakrat resneje ogrozili vratarja Cveta Pretnarja. V nadaljevanju so Ljubljanci igrali precej bolje in premočji Jeseničanov ni bilo, toda na trenutke so igrali pravi hokej. Ob tem ne pozabimo mnenje direktorja Kompassa Olimpije in nekdanjega trenerja Stefana Semeta: »Jeseničani igrajo 50 odstotno bolje kot v prvem letošnjem dvoboju na Jesenicah.«

Podobno se je godilo tudi v Beogradu. Nekdanji prvaki so v prvi tretjini pokazali precej hitrosti, ostrine in moči. Se bolj pa so igrali v zadnjih dvajsetih minutah, ko so nadigrali lanskoletnega prvaka.

Seveda ostajamo pri dveh prepričljivih porazih, ki so posledica marsičesa, ker gre za skupek precejšnjega števila elementov hokejske igre. Pa vendar se nam zdi, da je v zadnjem času vidna neučinkovitost jeseniškega moštva. To je vsaka kor posledica nekega stanja, morda kratkega stika v posameznih »fazah« proizvodnje, toda dejstvo je, da so Jeseničani izboljšali nekatere elemente igre. To jim je treba priznati, žal pa tisto, kar je pravzaprav najbolj pomembno v marsikateri športni igri — zadetek, gol — ostaja pri nekdanjih prvakih zakrnela okončina.

Upamo si trditi, da bi bilo povsem drugače, tako proti Kompasu Olimpiji, kot tudi proti Partizanu, če bi naši povedli z dvema ali tremi zadetki. Proti Ljubljancem je bilo za nekaj takšnega kar precej priložnosti. Če bi se to zgodilo, smo prepričani, da bi bilo Kompasu Olimpiji

precej težje, kot se je nato izkazalo. S Partizanom je tudi tako. Spomnimo se, kako je bilo Beograjčanom težko v prvem dvoboju z jeseniškimi hokejisti, ko je bil rezultat tesen, naši pa so ob koncu v Beogradu celo slavili. Brez zadetkov torej ni zmage, je vsakemu jasno; v položaju, v katerem so se znašli jeseniški hokejisti, pa to postaja osnova. Še zlasti zaradi ugotovitve, da so nekatere pomanjkljivosti iz prvega dela letošnjega prvenstva popravili in izboljšali. Ostaja torej le učinkovitost, ki je bila tudi v preteklosti velika pomanjkljivost jeseniškega hokeja.

Ob tem se ne moremo znebiti vtisa, kar velja ne le za zadnje sezone, ampak za desetletje in več nazaj, da so se vratarji nasprotnih moštev velikokrat proslavili prav v dvobojih z Jesenicami. Enako se dogaja v zadnjem času z Bolto, D. Lomovskom, pa tudi Tomičem.

Ob koncu in ne glede na ugotovitve, da jeseniški hokejistom ne gre tako, kot bi si sami želeli in kot pričakujejo navijači, pa je obnašanje nekaterih, ki se imajo za zveste privrženice jeseniškega hokeja sila nešportno in nečloveško. Hokej je igra, to smo večkrat poudarili. Govorili smo tudi, da od jeseniških hokejistov pričakujemo predvsem borbo, požrtovalnost in dostojno zastopanje jeseniških barv, če pa kljub takemu odnosu izgubijo z boljšim nasprotnikom, je v športu pač tako. Sedaj, ko je jasno, da so nekdanji prvaki iz Podmežaklje v zadnjem času precej spreminili svoj način igre (v njega vnašajo več borbenosti, hitrosti in moči), nekateri tega ne vidijo. Žal je z njihovo učinkovitostjo marsikaj narobe, toda treba jim je dati tudi priznanje za tisto, za kar ga zaslužijo. Da ne govorimo o dejstvu, kako sedaj potrebuje največ podpore in razumevanja. Pravi navijači in privrženici nekemu športnemu kolektivu se v bistvu lahko najbolj izkažejo in pomagajo, ko njihovim ljubljencem ne gre. Lahko je — kot smo bili priča pred leti — ko so jeseniški hokejisti zmagovali z velikimi razlikami vpiti: »... devet, deset, enajst, ... še enega«. Naj se sedaj izkažejo tisti, ki se tako radi trkajo po prsih, da so zvesti navijači, poznavalci hokeja in športa. Nekdanji prvaki potrebujejo največ moralne podpore prav sedaj, ne takrat, ko zmagujejo.

Kranjskogorci pa so imeli resnično veliko smolo, da so se v četrtem kolu drugega dela vrnili iz Sarajeva brez točke. Dvoboj proti Bosni so izgubili z rezultatom 5:6 (0:0, 3:2, 2:4). Ob tem pa je treba povedati, da so Kranjskogorci vodili z 2:0, 3:2 in 5:4, da so domačini izenačili na 5:5 šele v 56. minuti, zmagoviti zadetek pa so dosegli minuto pozneje v 57. minuti. Skratka, veliko smole je bilo vmes, kajti Kranjska gora Gorenjka je imela lepo priložnost, da bi Bosno celo premagala.

Tudi to seveda sodi v šport in hokej, izkušnja več za nadaljevanje prvenstva, v katerem bo za Kranjskogorce še precej možnosti, da bi koga presenetili.

D.

LOKOSTRELSTVO

V soboto, 29. novembra, je bilo v Senčurju pri Kranju republiško prvenstvo v lokostrelstvu v dvorani na razdalji 18 m. V dvorani osnovne šole se je zbralo kar 96 tekmovalcev iz Slovenije in Hrvaške, tako da je bila telovadnica premajhna za vse in so morali organizatorji turnir razdeliti na dopoldanski in popoldanski del. Najboljši jugoslovanski lokostrelci so na tem turnirju skušali izpolniti normo za nastop na evropskem dvoranskem prvenstvu, ki bo marca v Parizu. Žal pa na tem prvem izbirnem turnirju niti enemu tekmovalcu ni uspelo doseči norme. Najboljši rezultat na turnirju je dosegel Matkovič (Varaždin) pred Jakopičem (Koroška Bela) in Slukičem (Varaždin). Pri ženskah je bila najboljša Matkovičeva iz Varaždana.

Naslov slovenskega prvaka je pri moških v prostem slogu osvojil Jakopič (Partizan Koroška Bela), drugi je bil Verdnik in tretji Klemen (oba Muta). Pri ženskah je slavila Mateja Fajs iz Kranja. Člani lokostrelske sekcije TVD Partizan Koroška Bela so osvojili naslov republiškega prvaka tudi pri pionirjih v instinktivnem slogu. Zmagal je Jure Železnik, dobro pa so se odrezali tudi ostali člani, ki so sodelovali na tem turnirju.

Najboljši jugoslovanski lokostrelci pa imajo še nekaj možnosti, da pred evropskim prvenstvom dosežejo normo, in sicer na turnirjih v Celju, Ljubljani in Mariboru. Čeprav je norma zelo visoka, upamo, da bo vendar kdo od najboljših uspel.

Letni sestanek ZVUTS

Zveza trenerjev, učiteljev in vaditeljev smučanja Slovenije, področni zbor Jesenice, vabi svoje člane na letni članski sestanek v četrtek, 11. decembra, v Kazino. Na sestanku bo eno plačati članarino in dobiti znamkico za ZVUTS in ZSZ.

Odbor

NAMIZNI TENIS

TRI ZMAGE JESENIC V LIGI SRS

Prvi del republiških lig se končuje. Odigrano je bilo predzadnje kolo. Na Jesenicah je bil dvojni spored. Moška ekipa Jesenic je najprej gostila ekipo iz Nove Gorice, in je še neporažena, pa tudi na Jesenicah si ni dala odvzeti zmage. Po precej izenačenih borbah so Goričani zmagali s 7:2. Za jeseniško ekipo je bil le Ferbežar dvakrat uspešen, med tem ko Babič in Smitranu ni uspelo zmagati.

V drugi tekmi so Jeseničani gostili ekipo Izole. Po dobri igri so nadigrali borbeno goste in jih premagali s 6:3. Po dve zmagi sta prispevala Džukič in Smitran, po eno pa Ferbežar in Babič. Na lestvici so Jesenice na tretjem mestu.

Ženska ekipa Jesenic je v I. A ligi SRS najprej gostila ekipo Polikem - Olimpije iz Ljubljane. Po odlični igri Markeževa, ki je dobila vse tri igre ter Samarjeve in Klemenčeve, ki sta dobili po dve igri, je jeseniška ekipa zmagala s 7:2.

V naslednji tekmi so Jeseničanke gostile še vodečo ekipo v I. A ligi Vesno iz Zaloga, ki je še neporažena. Jeseniške igralko so pripravile prvovrstno presenečenje in premagale gostje iz Zaloga s 6:3. Ponovno se je izkazala Markeževa, ki je premagala vse nasprotnice, eno zmago pa je prispevala še Smolejeva. S to zmago si je ekipa Jesenic utrdila položaj na sredini lestvice.

V zadnjem kolu gostuje ženska ekipa Jesenic v Vrtojbi, moška pa v Vrtojbi in Kobaridu.

V gorenjski rekreacijski ligi je bil odigran lokalni derbi Jesenice — Murova, v katerem je zmagala ekipa Jesenic 6:4. Ta ekipa je gostovala tudi v Skofji Loki, kjer je premagala ekipo Kondorja s 8:2. Ekipa Murove pa je igrala s Kondorjem 4:6 in z Ljubnim 8:2.

/S/

19. in 20. decembra v Kranjski gori svetovni pokal

Tekmovanja v alpskem smučanju za svetovni pokal, pokal narodov in za točke FIS se že odvijajo, čeprav zaradi pomanjkanja snega v doma vseh turističnih centrih z negotovostjo pričakujemo ali tekmovalce bo ali ne bo odpovedano. Tudi raznovrstna tehnična opremljenost za umetno zasneževanje smučišč še ne zadostuje, da bi kolektori tekmovali v alpskem smučanju uresničevali brez prestopitve in novega kombiniranja. Tudi Kranjska gora se v teh dneh srečuje z negotovostjo, ali ji bo uspelo pripraviti v danem terminu XXVI. tekmovalstvo za pokal Vitranc.

Vsekakor je prireditelj napravil vse, da tekmovalstvo tudi organizira. V ta namen se pospešeno dela na umetni zasnežitvi, čeprav visoke temperature ne omogočajo, da bi zasneževanje potekalo z vso zmogljivostjo, ampak je treba naprave pogosto ustavljati. Za to tekmovalstvo je drugače vse pripravljeno. Organizacijski komite se je odločil tudi za novost: ne bo dosedanjih vstopnic, ampak bodo gledalci dobili priponke z odtisnim znakom Pokala Vitranc v različnih barvah za vsak dan prireditve.

Cene priponk so: odrasli bodo plačali 500 din, otroci pa 200 din. Za parkiranje je cena za osebnih avto 200 din, avtobus 2000 din. Predprodaja že poteka, organizira pa jo organizacijski komite preko svojih služb. Tako lahko priponke in parkirne kartončke dobite pri Turističnem društvu v Kranjski gori in v turističnih poslovalnicah.

Za napovedano tekmovalstvo je veliko zanimanje, še posebej ker so bili dosedaj naši smučarji zelo uspešni. Zanimivo jih bo videti na domačem smučišču in jih spodbujati za dobre uvrstitve na prihodnjih tekmovalstvih.

JR

PRVI ZIMSKI TURNIR RADOVLJIČANOM

V ponedeljek, 1. decembra, je bil v telovadnici ŽIC prvi zimski košarkarski turnir veteranov, na katerem so sodelovale ekipe Plamena iz Kroppe, Verige iz Lesc, Asparagusa iz Radovljice in Železarja z Jesenic. Turnir je tradicionalen, organizator pa so vse štiri ekipe, tako da se do pomladi, ko se začne tekmovalstvo v gorenjski ligi, zvrstijo štirje turnirji.

Železar je na prvem turnirju veljal za favorita, vendar je že prva tekma z Asparagusom pokazala, da bo letošnje tekmovalstvo izredno izenačeno. Asparagus je po podaljšanju premagal Železarja z 52:49, v drugi tekmi pa Veriga ekipo Plamena z rezultatom 43:31. Za prvo mesto sta se tako pomerili ekipe Asparagusa in Verige, za tretje pa Železarja in Plamena. Po izredni igri je najprej Železar visoko premagal Plamen z rezultatom 74:36 in tako delno popravil slab vtis z uvodne tekme, zatem pa Asparagus Verigo tesno z rezultatom 43:43 in osvojil prvo mesto.

Končni vrsti red je bil: 1. Asparagus 4 točke, 2. Veriga 3 točke, 3. Železar 2 točki in 4. Plamen 1 točka.

Naslednji turnir bo 14. decembra v Kropi.

TK

Kegljači na ledu začeli z novo tekmovalno sezono

V dvorani Podmežaklje so z novo tekmovalno sezono začeli tudi kegljači na ledu. Organizirali so že več mednarodnih turnirjev, pripravljajo pa se tudi za druge pomembnejše domače in mednarodne nastope.

Prvi mednarodni turnir je organizirala ekipa Ambrožič. Ta jeseniška ekipa je vrsto let nastopala pod imenom Murka Jesenice, letos pa je spremenila ime. Na tem turnirju je nastopilo 15 ekip iz Avstrije in domače ekipe iz Rateč, Kranjske gore, Bleda in Jesenic. Zmagala je ekipa ODK iz Celovca pred jeseniškima ekipama Ambrožič in Vatrostalna.

Drugi turnir Podmežaklje so organizirali člani domačega kluba za kegljanje na ledu v počastitev 29. novembra — dneva republike ter za prehodni pokal mesta Jesenic. Nastopilo je 13 ekip iz Rateč, Kranjske gore, Žirovnice, Bleda in Jesenic. Prehodni pokal je osvojila ekipa Ambrožič pred Zadrujo in Hladno valjarno Jesenice. Prejšnjo nedeljo pa je mednarodni turnir v kegljanju na ledu organizirala ekipa Vatrostalna Jesenice. Nastopilo je 15 ekip iz Italije, Avstrije ter domače ekipe iz Rateč, Kranjske gore, Bleda, Žirovnice in Jesenic. Zmagala je ekipa Kettmansdorf s Koroške pred jeseniškima ekipama Zadrujo in Ambrožič.

Poleg tega so kegljači na ledu, začeli tudi že s slovenskim moštvenim prvenstvom. Prvo kolo je bilo na Bledu. Med 14 ekipami iz Rateč, Kranjske gore, Bleda, Žirovnice in Jesenic je prvo mesto osvojila jeseniška ekipa Ambrožič pred ekipama Fiber in Gorenje z Bleda.

Omenimo še, da bo naslednji turnir v dvorani Podmežaklje v nedeljo, 14. decembra ob 7. uri pod pokroviteljstvom ekipe Hladna valjarna Jesenice.

J.R.

KOŠARKA

1. SKL — ŽENSKA

JESENICE : CERKNICA
93:42 (43:24)

Jesenice, telovadnica CSUI, gledalcev 50, sodnika Plut in Černe (oba Ljubljana) Jesenice: Hadimuratović, Deretič 8, Šmitran 26, Felc 10, Sečič, Stražičar 15, Krznarič 18, Lah 2, Bešić 2, Ulčar 5, Smolej 3, Zrnič 4.

Po znaku sirene, ki je označila konec tekme, so se gledalci, pa tudi igralko in trenerji obeh ekip spraševali, kako visoko bi bila zmaga domače ekipe, če Jeseničanke ne bi naredile toliko začetniških napak v napadu. Kljub zmagi z enainpetdesetimi koši razlike so namreč domače igralko predvsem v prvem polčasu prikazale v napadu igro, s katero ne morejo biti zadovoljne. Dejstvo, da so za nekaj razredov boljše in podcenjevanje nasprotnic ne moreta biti opravičilo za zgrešene mete iz najugodnejših položajev in prehitro zaključevanje napadov iz neizdelanih situacij brez pomoči soigralk.

Na srečo so Jeseničanke tudi na tej tekmi odlično igrale v obrambi, ki je bila osnova za visoko vodstvo v prvem polčasu.

Slab vtis iz prvega dela tekme pa so domače igralko popravile v drugem delu. Bolje so zaigrale v napadu, z boljšim sodelovanjem igralk peterke so zlahka prihajale do položajev za neoviran met, gostje pa so koše lahko dosegale le po srečnem naključju, saj jim Jeseničanke z odlično obrambo niso omogočale organiziranja napadov, tako da so v tem delu tekme dosegle le 18 košev.

Ekipa Cerknice kljub dvema zmagama v dosedanjem delu prvenstva po prikazani igri sodi v 2. slovensko ligo, saj so celo igralko Maribora na Jesenicah pokazale dosti več košarkarskega znanja.

Ostali rezultati: Pomurje: ID Ježica — 61:83, Mengeš: Comet — 76:72, Slovan: Klavdivar 79:81, Metka: Labod — 68:60, Maribor: Cimos — 55:75.

Po sedmih kolid vodi ID Ježica brez poraza, ekipa KK Jesenice je druga, pred ekipama Mengeša in Cimos. Te tri ekipe imajo dva poraza.

V soboto članice KK Jesenice igrajo derbi kolo z ekipa KK Mengeš v Mengšu. Ta tekma naj bi odločala, katera ekipa bo jesenski del prvenstva zaključila na drugem mestu.

T

ČLANI: 8. kolo:

SLOVAN B — JESENICE
91:81 (53:41)

Dvorana Slovana na Kodeljevem v Ljubljani, prvenstvena tekma 2. SKL — zahod, sodnik Turk (Ljubljana), gledalcev 30. Pozen začetek (20:40) tekme je očitno slabo vplival na razpoloženje jeseniških košarkarjev, pa tudi domačinov, ki niso prikazali nič kaj privlačno košarko. Svoje je dodal še nezanesljivi mladi sodnik, ki je vnašal nemir v obe moštvi s čudnimi odločitvami. Pri Jeseničanih so dobro zaigrali le najmlajši igralci v zadnjih minutah tekme. Slovan je zaslužen zmagal.

JESENICE: V. Sučur 2, Janša 19 (6:5), Kováč 3 (4:3), Naumovski 11 (9:7), Blagne 1 (2:1), Peternel 11 (6:2), Košir 14 (8:6), Milakovič 4, Domevšek 16, Jovanovič, Todorovič.

9. kolo:

JESENICE — NOVA GORICA
94:122 (52:50)

Telovadnica CSUI Jesenice, prvenstvena tekma 2. SKL — zahod, sodnika Dordevič in Lovšin (oba Ljubljana), gledalcev 100.

Začetek tekme je pripadel izkušenejšim, starejšim in fizično močnejšim gostom. Dobro so izkoristili previdno igro Jeseničanov, ki so jih preveč spoštovali. Goričani pa razlike nikakor niso mogli povečati, saj so domači z zelo premišljeno in pametno igro zlahka prihajali do koša. Ko so to uvideli tudi sami, so zaigrali bolj sproščeno in povedli.

Jeseničani so tudi drugi polčas začeli dobro poletno in duhovito ter hitro polnili koš gostov. Zaradi slabosti v obrambi pa so igralci Nove Gorice obdržali ravnotežje. Ko utrujeni branilci Jesenic niso več uspešno pokrivali organizatorja igre gostov, je prišla do izraza njihova rutina in večja fizična moč. Kljub porazu, pa so gledalci zadovoljni zapustili dvorano.

Jesenice: V. Sučur 15, Janša, Kováč 6, Naumovski 12 (3:2), Čatak 2, Peternel 25 (4:4), Košir 16, Milakovič 6, Domevšek 8, Jovanovič 2, Todorovič, Samar 2.

Naslednje tekmo bodo igrali Jeseničani v soboto, 13. decembra, v telovadnici CSUI ob 18. uri. Gledalci so vabljeni v čim večjem številu!

ČETVERBOJ

KEGLJANJE NA ASFALTU: 1. Železarna, 2. Carinarnica in Obmejna milica, 3. VP Radovljica, 4. Postaja milice.

STRELJANJE: 1. Železarna, 2. Postaja milice, 3. VP Radovljica, 4. Obmejna milica in Carinarnica.

Prehodni pokal je kot prva v skupni razvrstitvi prejela ekipa Železarne, druga je bila ekipa VP Radovljica, tretja Carinarnica in Obmejna milica, četrta Postaja milice.

Pokal v fair play Muharema Smajiča je prejela ekipa VP Radovljica.

Toni Čebulj